

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

SPECIALISTIČNO DELO

**PRIMERJALNA ANALIZA USPEŠNOSTI
POSLOVANJA IZBRANIH SLOVENSКИH
ZAVAROVALNIC**

Ljubljana, avgust 2007

ANELA AGOVIĆ

IZJAVA

Študentka Anela Agović izjavljam, da sem avtorica tega specialističnega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Metke Tekavčič, in skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim objavo specialističnega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 24. 08. 2007

Podpis: _____

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	Področje proučevanja, namen in cilji specialističnega dela	1
1.2	Metode proučevanja in zasnova dela	3
2	ZAVAROVALNIŠTVO	4
2.1	Opredelitev in pomen zavarovanja in zavarovalništva	4
2.1.1	Osnovni zavarovalni pojmi	5
2.1.2	Zavarovalne vrste	6
2.1.3	Naloge zavarovanja	9
2.2	Razvoj zavarovalništva	9
3	SLOVENSKI ZAVAROVALNIŠKI TRG	11
3.1	Opredelitev slovenskega zavarovalniškega trga	14
3.2	Zavarovalništvo v Sloveniji	18
3.3	Prihodnost slovenskih zavarovalnic	18
3.4	Zakonski okviri zavarovalništva v Sloveniji	19
4	PREDSTAVITEV ANALIZIRANIH ZAVAROVALNIC	25
4.1	Predstavitev Zavarovalnice Triglav	25
4.2	Predstavitev Zavarovalnice Maribor	29
4.3	Predstavitev Zavarovalnice Tilia	30
5	ANALIZA POSLOVANJA	32
5.1	Opredelitev analize poslovanja	32
5.1.1	<i>Različni avtorji o analizi poslovanja</i>	32
5.2	Namen analize poslovanja	33
5.3	Analiza poslovnega uspeha in uspešnosti poslovanja	34
5.3.1	<i>Finančno-računovodski kazalniki</i>	34
6	PRIMERJALNA ANALIZA POSLOVANJA IZBRANIH SLOVENSKIH ZAVAROVALNIC ..	37
6.1	Analiza poslovnega uspeha izbranih zavarovalnic	37
6.1.1	Analiza prihodkov	37
6.1.2	Analiza odhodkov	40
6.1.3	Analiza poslovnega izida	43
6.2	Analiza uspešnosti poslovanja izbranih zavarovalnic	47

6.2.1	Analiza produktivnosti dela	47
6.2.2	Analiza ekonomičnosti poslovanja.....	50
6.2.3	Analiza rentabilnosti poslovanja	53
6.3	Analiza bilance stanja izbranih zavarovalnic	56
6.3.1	Analiza bilance stanja Zavarovalnice Triglav.....	59
6.3.2	Analiza bilance stanja Zavarovalnice Maribor.....	60
6.3.3	Analiza bilance stanja Zavarovalnice Tilia	61
6.4	Analiza škodnih rezultatov izbranih slovenskih zavarovalnic	62
7	PREDLOGI USMERITEV ZA PRIHODNOST.....	65
8	SKLEP.....	67
9	LITERATURA.....	69
10	VIRI.....	71

1 UVOD

1.1 Področje proučevanja, namen in cilji specialističnega dela

Zavarovalništvo predstavlja eno izmed temeljnih dejavnosti, brez katere si današnjega gospodarstva in življenja sploh ne moremo predstavljati. Je ena izmed najpomembnejših gospodarskih panog in pomembnih samostojnih gospodarskih subjektov v tržnem gospodarstvu, v okviru katere si posamezniki z zavarovalnimi pogodbami kot dvostransko obveznimi, vzajemnimi ter urejenimi pravnimi posli, zagotavljajo zavarovalno varstvo pred dogodki, ki bi utegnili privedi do različnih, za njih neugodnih posledic. Zavarovalništvo opravlja gospodarsko dejavnost zavarovanja oseb in premoženja. V zavarovalništvo spadajo življenjska, premoženjska in druga zavarovanja, pozavarovanje, posredovanje in pomožne zavarovalne storitve.

Bistvo oziroma temeljni cilj zavarovanja je ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarskih nevarnosti na temelju zakona velikega števila (Pavliha, 2000, str. 44). Poglavitna dajatev zavarovalnice je plačilo škode, dajatev zavarovalca je premija, poglavitna storitev zavarovalnice pa je ustvarjanje gospodarske varnosti. Zavarovanje je zato tesno povezano s financami, saj se v gospodarstvu nepretrgoma pretakajo denarni tokovi v obliki zavarovalnih premij, ki jih plačujejo zavarovalci, in v obliki zavarovalnin, s katerimi se iz zavarovalnic oziroma njihovih naložb vrača denar na tista mesta, kjer je nastala škoda.

Zavarovalnica na trgu nastopa v pravno-organizacijski obliki, predpisani z zakoni o zavarovalništvu, saj je poslovanje slovenskih zavarovalnic večinoma urejeno z zakonom o zavarovalnicah, ter nekaterimi drugimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi.

Zavarovalnica mora poslovati po ekonomskih načelih in po pravilih zavarovalne stroke, v skladu z zakonom in načeli lojalne tržne konkurence, dobrimi poslovnimi običaji in poslovno moralo. Dobiček zavarovalnice ni samo motiv delovne in podjetniške aktivnosti, temveč tudi merilo uspešnosti poslovanja in pravilnosti podjetniške aktivnosti in tudi sposobnosti poslovodnih in drugih vodilnih ljudi.

Slovensko zavarovalništvo je dolga leta zaostajalo za razvitimi državami in se je šele v zadnjih desetih letih približalo razvitim evropskim in svetovnim trgov. Lahko rečemo, da se prebivalci Slovenije dobro zavedajo pomembnosti zavarovanja in gospodarske varnosti, ki jim jo zavarovanje daje. Delež bruto domačih premij v BDP po tekočih cenah se iz leta v leto povečuje in je za leto 2005 znašal že 5,66 % (Slovensko zavarovalno združenje, 2006, str. 7), iz česar lahko vidimo, da presega celo nekatere članice EU. Predvidevamo lahko, da se bo delež še povečeval, še posebno zaradi zavarovalne zakonodaje, ki pospešuje ponudbo in povpraševanje po življenjskih zavarovanj. Delež življenjskih zavarovanj v BDP je leta 2005 znašal 1,7 % (Slovensko zavarovalno združenje, 2006, str. 45).

Pri ocenjevanju uspešnosti poslovanja organizacije nam je v veliko pomoč analiza poslovanja. S pojmom analiza poslovanja se je ukvarjalo že mnogo avtorjev. Ugotovimo lahko, da je analiza poslovanja proces spoznavanja (preučevanja) konkretnega poslovanja organizacije, da bi učinkovito odločali o njem in s tem v večji meri dosegli njegov cilj (Lipovec, 1983, str. 15).

Vsaka organizacija mora svoje poslovanje skrbno načrtovati. Pri tem pa potrebuje številne informacije, ki jih pridobi z analizami svojega poslovanja in okolja, v katerem deluje. Poslovanje ne poteka vedno skladno z načrti, zato potrebuje organizacija informacije o vzrokih in dejavnikih, ki vplivajo na odmike. Te informacije med drugim pridobiva z analizami. Za analizo poslovanja ne zadostuje le poznavanje zgradbe finančnih poročil, ampak tudi razumevanje le-teh. Analiza poslovanja je zato pomembno orodje, s katerim si organizacija zagotavlja informacije za pravilno odločanje, kar je eden izmed temeljnih pogojev za uspešno uresničevanje poslovnih ciljev organizacije (Pučko, 2001, str. 6).

Bistveni deli analize so primerjave in ugotavljanje razlik med organizacijami, odkrivanje vzrokov za te razlike ter predlaganje ukrepov za odpravo neželenih razlik. Primerjamo poslovanje organizacij z njenimi načrti, s poslovanjem v prejšnjih obdobjih ali s poslovanjem organizacij iste dejavnosti.

Pri analiziranju poslovanja organizacije si pomagamo s finančno-računovodskimi kazalniki. Kazalniki so relativna števila, ki jih računamo na podlagi razmerja med izidi poslovanja in vložki. V praksi organizacije predvsem uporabljajo kazalnike produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti. Te kazalnike pa bom tudi sama izračunala in bodo prilagojeni specifični zavarovalniške dejavnosti.

Zavarovalništvo je dokaj specifična dejavnost, zato bo tudi analiza poslovanja prilagojena tej dejavnosti, v kateri poteka poslovanje na drugačen način kot v drugih organizacijah, kar bom skušala z analizo tudi nazorno prikazati.

Namen mojega dela je, da s pomočjo bilanc stanja, izkazov poslovnega izida, poslovnih poročil naredim primerjalno analizo med izbranimi slovenskimi zavarovalnicami, ter skušam pridobiti takšne informacije, ki bodo prikazale uspešnost oziroma neuspešnost poslovanja posamezne zavarovalnice v obravnavanem obdobju. S tem si bom ustvarila jasen pregled nad obstoječim stanjem posamezne zavarovalnice.

Cilji specialističnega dela so predvsem naslednji:

- analizirati slovenski zavarovalniški trg in uspešnost poslovanja slovenskih zavarovalnic,
- spoznati poslovanje izbranih slovenskih zavarovalnic v letu 2005 in primerjati le-te z letom 2004,
- prikazati strateške usmeritve za doseganje konkurenčnosti z mednarodnimi oziroma evropskimi zavarovalnicami,

- proučiti, zakaj je največja zavarovalnica Triglav tako uspešna na slovenskem zavarovalniškem trgu v primerjavi z drugimi slovenskimi zavarovalnicami (v tem primeru uspešnejša v primerjavi z Zavarovalnico Maribor in Zavarovalnico Tilia),
- na podlagi zbranih informacij in podatkov predlagati ukrepe oziroma predloge, s katerimi bi izboljšale svoje poslovanje v prihodnosti.

1.2 Metode proučevanja in zasnova dela

Pri izbiri metodološkega dela sem se naslonila na strokovno literaturo tujih in domačih avtorjev, vire, prispevke in članke z najnovejšimi teoretičnimi spoznanji s področja zavarovalništva ter vire, ki teoretično in praktično obravnavajo uspešnost poslovanja slovenskih zavarovalnic. Na osnovi zbranih podatkov in informacij sem skušala oceniti uspešnost poslovanja izbranih slovenskih zavarovalnic.

Podatke in informacije, na osnovi katerih sem naredila primerjalno analizo med tremi izbranimi slovenskimi zavarovalnicami, sem pridobila iz bilanc stanja in izkazov poslovnega izida za leti 2005 in 2004 ter poslovnih poročil za obe leti. Podatke iz bilanc sem statistično obdelala in jih tudi analizirala. Vsi podatki, ki so prikazani v specialističnem delu, so predmet računovodstva, saj informacije za presojanje uspešnosti poslovanja običajno zagotavlja računovodstvo.

Specialistično delo sem poleg uvoda in sklepa razdelila na šest vsebinskih poglavij. V uvodu sem opredelila področje proučevanja, namen in cilje specialističnega dela ter opisala metode proučevanja in zasnove dela. V drugem poglavju teoretično opredelim pomen zavarovanja in zavarovalništva, zavarovalne vrste in naloge zavarovanja ter razvoj zavarovalništva. V tretjem poglavju sem opredelila slovenski zavarovalniški trg, prihodnost slovenskih zavarovalnic ter zakonske okvirje zavarovalništva v Sloveniji. Četrto poglavju je namenjeno predstavitvi analiziranih zavarovalnic. V petem poglavju sem opredelila analizo poslovanja in namen analize poslovanja ter opredelila analizo poslovnega uspeha in uspešnosti poslovanja. V šestem poglavju sem predstavila primerjalno analizo poslovanja med izbranimi slovenskimi zavarovalnicami, in sicer sem analizirala poslovni uspeh izbranih zavarovalnic, uspešnost poslovanja teh zavarovalnic, analizo bilanc stanja ter analizo škodnih rezultatov. V zadnjem poglavju pa podam predloge usmeritev za prihodnost s katerimi bi le-te izboljšale svoje poslovanje.

Podatki oziroma zneski so navedeni v slovenskih tolarjih (SIT). Nekateri podatki so prikazani tudi v evrih in navzgor grobo zakroženi, po tečaju 239,64 SIT za 1 EUR.

Podatki v tabelah so podani v tisoč tolarjih, v besedilu pa so vse vrednosti opremljene z ustreznim podatkom.

2 ZAVAROVALNIŠTVO

2.1 Opredelitev in pomen zavarovanja in zavarovalništva

Človek je zaradi varovanja svojega premoženja in samega sebe skozi čas razvijal najrazličnejše oblike ukrepov, ki so ga varovali pred različnimi dogodki, ki so lahko imeli za posledico nastanek škode. Logičen sklep iz tega je, da je bila oblika oz. način varovanja pred morebitno škodo odvisna od vrste nevarnosti, pred katero se je hotel zavarovati. Tako so posledično, z nastankom novih oblik nevarnosti, nastajale vedno nove, ustrezne oblike varovanja pred le-temi.

Od prvotnih oblik samozaščite, ki jo je organiziral vsak posameznik za svojo družino, je skladno z razvojem, postala skrb za varstvo pred različnimi nevarnostmi stvar širše skupnosti. V okviru le-te se je ne le povečala zaščita vseh v zavarovalni združbi, ampak je tudi posameznik lahko več prispeval k organizaciji lastne zaščite. Te zavarovalne združbe posameznikov so se razvile v obliki skupnosti za vzajemno zavarovanje.

Beseda zavarovanje pomeni varnost pred določenim dogodkom ali dejstvom. Torej zavarovati določeno premoženje praktično pomeni varovati ga pred različnimi riziki oziroma nevarnostmi. Mnogi teoretiki in znanstveniki po vsem svetu so poskušali definirati pojem zavarovanja. Nemški klasik v zavarovalniški znanosti Manes pravi (povzeto po: Bijelić, 1998, str. 3), da je zavarovanje vzajemno zadovoljevanje potreb številnih in na enak način ogroženih oseb, ki nastanejo slučajno, in jih ni mogoče oceniti. Avtorja Grawe in Luntzov pa menita (povzeto po: Bijelić, 1998, str. 3), da gre pri zavarovanjih za izplačilo denarnih zneskov nekega sklada, oblikovanega iz premij vseh, ki v določeni vrsti zavarovanja sodelujejo. Dorfman (1987, str. 4) loči pravno in finančno opredelitev zavarovanja. Pravna opredelitev zavarovanja, pomeni, da je zavarovanje pogodba, kjer se ena pogodbeni stranka obveže, da nadomesti drugi pogodbeni stranki izgubo v primeru škodnega dogodka. Plačilo, ki ga prejme stranka, se imenuje premija, zavarovalna pogodba pa se imenuje polica. Pri finančni opredelitvi zavarovanja je zavarovanje finančni dogovor o razdelitvi stroškov nepredvidenih škod (Dorfman, 1987, str. 2). To pa pomeni, da finančni sistem zbira zavarovalne premije od strank, zavarovalni sistem pa jim bo nadomestil izgubo v primeru škodnega dogodka. Veliko ljudi ima rajši gotovost in varnost, zato so zanj pripravljeni tudi nekaj plačati, ker so nenaklonjeni tveganju in zato kupujejo zavarovanja (Diacon S.R., Carter R. L., 1992, str. 9).

Pomembno pa je omeniti tudi glavnega slovenskega teoretika na področju zavarovalništva, Bonclja (1983, str. 13), ki opredeljuje zavarovanje kot ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnanjem gospodarskih nevarnosti. Poudarja pa tudi, da je zavarovanje edina gospodarska dejavnost, katere bistvo izvira iz uveljavljanja zakona velikega števila, kar pomeni, da deluje lahko le, če je škoda moč predvideti preden nastane. Večje kot je število opazovanj dogodkov večja je verjetnost, da bo dejansko stanje enako pričakovanemu.

Lahko povzamemo, da je veliko teoretikov in strokovnjakov definiralo zavarovanje na različne načine, vse definicije pa so pripeljalo do enake osnove, da je zavarovanje dejavnost zaščite gospodarstva pred določenimi nevarnostmi, ki ogrožajo premoženje in osebe (Bijelić, 1998, str. 3).

2.1.1 Osnovni zavarovalni pojmi

V tem delu bom opisala udeležence v zavarovalnem razmerju, elemente zavarovalnega razmerja ter zavarovalne vrste.

2.1.1.1 Udeleženci v zavarovalnem razmerju

V zavarovalnem razmerju nastopata dva pogodbeni partnerja oziroma gospodarska subjekta, in sicer na eni strani zavarovalnica in zavarovalec na drugi strani. Za zavarovalnico je najpomembnejša gospodarska korist premija. Obratno pa je za zavarovalca najpomembnejša gospodarska korist, gospodarska varnost, ob nevarnostnem dogodku pa odškodnina.

V zavarovalnem razmerju nastopajo tri stranke (Interno gradivo Zavarovalnice Slovenica, 2005, str. 1):

- zavarovalnica, kot pravna oseba, ki za plačilo premije nosi rizik,
- zavarovalec oziroma sklenitelj zavarovanja, ki bo navadno tudi upravičen do izplačila zavarovalnine,
- upravičenec do izplačila zavarovalnine.

Zavarovalnica je pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja dejavnost zavarovanja oseb in premoženja kot svojo izključno dejavnost, ter nastopa v pravno-organizacijski obliki, predpisani z zakonom. Zavarovalnica je po Zakonu o zavarovalništvu pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je pridobila dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje zavarovalnih poslov.

Zavarovanec predstavlja osebo, katere interes je zavarovan. Običajno bo zavarovanec tako zavarovalec kot upravičenec, ki zavaruje svoj interes.

Zavarovalec sklene ponavadi zavarovalno pogodbo v svojo korist, možno pa je, da jo sklene v svojem imenu in za tuj račun — takrat kadar, zavaruje riziko, ki zadene koga drugega. Včasih gre za pogodbo v korist tretjega, ne da bi bil tretji zavezan iz zavarovalne pogodbe.

2.1.1.2 Elementi zavarovalnega razmerja

Elementi zavarovalnega razmerja oziroma zavarovalne pogodbe so (Interno gradivo Zavarovalnice Slovenica, 2005, str. 2):

- **zavarovalna vsota** je z zakonom določena ali z zavarovalno pogodbo dogovorjena najvišja zavarovateljeva obveznost pri uresničitvi zavarovanega tveganja na predmetu zavarovanja, stvari, premoženjskem interesu ali osebi, torej v primeru uresničitve zavarovalnega

primera. Je torej zgornja meja zavarovateljevega jamstva po posamezni polici. Pri pogodbeno dogovorjeni polici jo določi zavarovalec sam ob upoštevanju določil zavarovalnih pogojev, če v zavarovalni pogodbi ni drugače določeno. Je osnova za določitev zavarovalne premije;

- **zavarovalna premija** je znesek, ki ga zavarovalec plača za zavarovanje. To je plačilo, ki je namenjeno varnosti, ki jo nudi zavarovalnica svojim zavarovancem;
- **zavarovalnina oziroma odškodnina** je dogovorjeni znesek, predvsem pri nezgodnih in življenjskih zavarovanjih, ki ga zavarovatelj izplača zavarovancu ob nastanku zavarovalnega primera;
- **zavarovalni primer** je dogodek, v zvezi s katerim sklepamo zavarovanje in uresničitev zavarovanega tveganja, ki povzroči zavarovancu nepričakovano škodo, zavarovatelju pa nastanek obveznosti za nadomestilo škode, izplačilo odškodnine. Če je zavarovalni primer nastal v trenutku sklenitve zavarovalne pogodbe, se dogajal ali je tedaj že prenehala možnost za njegovo uresničitev, je sklenjena zavarovalna pogodba nična;
- **škodni primer** je primer, ko pride do škode oziroma škodnega dogodka.

Če povzamem, zavarovanje pomeni konkretno obliko zavarovalne pogodbe oziroma zavarovalnega pogodbenega razmerja med zavarovalnico oz. zavarovateljem na eni strani in skleniteljem zavarovanja na drugi, pri čemer lahko na strani sklenitelja zavarovanja nastopa poleg zavarovanca tudi zavarovalec. Zavarovanec iz zavarovalnega razmerja ima pravice, na podlagi katerih lahko v primeru nastanka zavarovalnega primera, zahteva izplačilo zavarovalnine. To pomeni, da sta pri zavarovalni pogodbi lahko sklenitelj zavarovanja in zavarovanec ista oseba ali pa ne. Namreč zavarovalec (sklenitelj zavarovanja) je tisti, ki sklene zavarovalno pogodbo, in je s tem zavezan plačati premijo, zavarovanec pa ima iz tega razmerja, kot že omenjeno, določene pravice.

2.1.2 Zavarovalne vrste

Meril, na osnovi katerih bi lahko delili zavarovanja je veliko, najpogostejše delitve pa so naslednje (Bijelić, 1998, str. 47–49):

1. Zavarovanja po načinu odločanja, ki se delijo na:
 - obvezna zavarovanja,
 - prostovoljna.
2. Zavarovanja po predmetu zavarovanja, ki se delijo na:
 - zavarovanje premoženja v širšem smislu,
 - transportna in kreditna zavarovanja,
 - zavarovanje oseb.
3. Zavarovanja glede na panoge in skupine zavarovanj, ki se delijo na:
 - panogo premoženjskih zavarovanj,
 - panogo zavarovanj motornih vozil, v katero spada skupina kasko zavarovanj in skupina zavarovanj avtomobilske odgovornosti,
 - panogo transportnih in kreditnih zavarovanj,

- panogo osebnih zavarovanj, v katero spada skupina nezgodnih in skupina življenjskih zavarovanj.
4. Zavarovanja glede na to, kdo je zavarovanec:
 - zavarovanje pravnih oseb,
 - zavarovanje fizičnih oseb.
 5. Zavarovanja z vidika izravnavanja
 - neživljenjska zavarovanja,
 - življenjska zavarovanja.

V začetku leta 1995 je Republika Slovenija uveljavila mednarodne oziroma evropske standarde razvrščanja zavarovanj v skupine zavarovanj in zavarovalne vrste. Slovenija se je za to odločila, ker se je želela čim prej približati in polnopravno vključiti v Evropsko unijo in se tako pripraviti za sprejem evropskih standardov na področju celotnega gospodarstva (Bijelić, 1998, str. 49). V noveli Zakona o zavarovalništvu (Uradni list št. 50/04, z dne 6. 5. 2004) je Slovenija uveljavila mednarodne standarde razvrščanja zavarovanj glede na glavne nevarnosti in razvrstila zavarovanja v 24 zavarovalnih vrst, ki so razvrščene v osem zavarovalnih podskupin in dve zavarovalni skupini.

Razvrščanje zavarovalnih vrst po zakonu o zavarovalništvu je naslednje:

1. nezgodno zavarovanje,
2. zdravstveno zavarovanje,
3. zavarovanje kopenskih motornih vozil,
4. zavarovanje tirnih vozil,
5. letalsko zavarovanje,
6. zavarovanje plovil,
7. zavarovanje prevoza blaga,
8. zavarovanje požara in elementarnih nesreč,
9. drugo škodno zavarovanje,
10. zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil,
11. zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov,
12. zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil,
13. splošno zavarovanje odgovornosti, ki krije druge vrste odgovornosti,
14. kreditno zavarovanje,
15. kavcijsko zavarovanje,
16. zavarovanje različnih finančnih izgub,
17. zavarovanje stroškov postopka,
18. zavarovanje pomoči,
19. življenjsko zavarovanje v ožjem pomenu (»klasično« življenjsko zavarovanje),
20. zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva,
21. življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov,
22. tontine,
23. zavarovanje s kapitalizacijo izplačil,
24. zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni.

Zavarovalne podskupine: zavarovanja, ki združujejo zavarovanja iz več zavarovalnih vrst, razvrstimo v naslednje podskupine:

- nezgodna in zdravstvena zavarovanja,
- zavarovanja motornih vozil,
- pomorska in transportna zavarovanja,
- zavarovanja zrakoplovov,
- požarna in druga škodna zavarovanja,
- zavarovanja odgovornosti,
- kreditna in kavcijska zavarovanja,
- škodna in nezgodna zavarovanja.

Zavarovalni skupini

Zakon o zavarovalništvu omogoča, da se zavarovanja, ki združujejo zavarovanja iz več zavarovalnih vrst, združujejo v naslednji zavarovalni skupini:

- premoženjska zavarovanja, to so vsa zavarovanja (vključno z nezgodnim in zdravstvenimi), razen življenjskih,
- življenjska zavarovanja, to je življenjsko zavarovanje v ožjem pomenu (klasično zavarovanje), zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva, življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov, tontine in zavarovanje s kapitalizacijo izplačil.

Razvrstitev zavarovalnih vrst v zavarovalne skupine uporabljajo zavarovalnice pri izkazovanju zavarovalnih vrst v poslovnem načrtu, poslovnih knjigah in v poslovnih ter statističnih poročilih.

Primerjava obračunane kosmate zavarovalne premije po posameznih vrstah premoženjskih zavarovanj kaže (Letno poročilo Agencija za zavarovalni nadzor, 2006), da so zavarovalnice skoraj 88 % premije premoženjskih zavarovanj dosegle v petih zavarovalnih vrstah. To so: zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, zavarovanje kopenskih motornih vozil, nezgodna zavarovanja, drugo škodno zavarovanje ter zavarovanje požara in elementarnih nesreč. Z avtomobilskimi zavarovanji zavarovalnice dosegajo skoraj 57 % celotne zavarovalne premije premoženjskih zavarovanj. Glede na obračunano zavarovalno premijo je pomembna tudi zavarovalna vrsta nezgodnih zavarovanj, ki predstavlja 12,2 % premije premoženjskih zavarovanj, ter zavarovalni vrsti zavarovanje požara in elementarnih nesreč in drugo škodno zavarovanje, ki skupaj predstavljata 18,7 % premije premoženjskih zavarovanj. Zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, ki predstavlja največji delež zbrane premije med zavarovalnimi vrstami premoženjskih zavarovanj, beleži, kljub zmanjšanju deleža v letu 2005 glede na leto 2004, najbolj izrazit porast v nekoliko daljšem časovnem obdobju. Njegov delež je leta 2005 v celotni obračunani zavarovalni premiji znaša 38,2 %.

Leta 2005 je prišlo še do prerazporeditve deležev posameznih zavarovalnih vrst. Življenjska zavarovanja so po velikosti zneska bruto obračunane premije med vsemi zavarovanji še vedno na prvem mestu s premijo 111,4 mrd SIT. Na drugo mesto, s premijo 73,2 mrd SIT ali skoraj 0,31 mrd EUR, pa se je povzpelo zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil. Na tretje mesto po znesku bruto obračunane premije se je umaknilo zdravstveno zavarovanje, pri

katerem je bilo leta 2005 zbranih 68,6 mrd SIT ali skoraj 0,29 mrd EUR premije, kar je manj kot leto prej. Zavarovanje kopenskih motornih vozil (avtomobilski kasko) je na četrtem mestu s premijo 35,9 mrd SIT ali 0,15 mrd EUR. Za njim se razvrščajo nezgodna zavarovanja s 23,4 mrd SIT ali pa skoraj 0,10 mrd EUR, premoženjska zavarovanja, zavarovanja splošne odgovornosti in kreditna zavarovanja. Več kot eno milijardo SIT premije je bilo zbrano še pri zavarovanju prevoza blaga in pri zavarovanju različnih finančnih izgub. Preostalih osem zavarovalnih vrst izkazuje manjšo premijo od ene milijarde SIT (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 43).

2.1.3 Naloge zavarovanja

Zavarovanci so izpostavljeni številnim tveganjem, zato je naloga zavarovanja, da ta tveganja razporedi na vse zavarovance in da zavarovancu oziroma oškodovancu oziroma upravičencu izplača ustrezno nadomestilo za utrpelo škodo ali ustrezno vsoto v skladu s sklenjeno zavarovalno pogodbo (Bijelić, 1998, str. 3).

Za veliko skupino posameznikov lahko pojav določenih škodnih dogodkov predvidimo z zelo veliko verjetnostjo, medtem ko za posameznika nikoli ne moremo trditi, ali bo in kdaj bo izstavljen uresničitvi nekega škodnega dogodka. Zavarovanec s sklenitvijo zavarovanja svoje spremenljive stroške pretvori v stalne stroške s plačilom zavarovalne premije, gospodarske posledice nastopa določenega škodnega dogodka pa prenese na zavarovatelja.

2.2 Razvoj zavarovalništva

Za razvoj zavarovalništva je zlasti pomembno 19. in 20. stoletje. V teh dveh stoletjih so namreč v Evropi nastajale pravne podlage za podjetniško organiziranje zavarovalniške dejavnosti v obliki sprejemanja pravnih predpisov s strani držav. S pomočjo teh predpisov je bilo mogoče razviti zavarovalništvo kot pomembno gospodarsko dejavnost, ki ji posebno pozornost namenja tudi država. Zavarovalništvo se je stalno izpopolnjevalo, z družbenim razvojem je rasel njegov splošni pomen, osnovni cilj pa je ostal nespremenjen. Tako zavarovalništvo dandanes predstavlja pomemben segment gospodarstva in je še posebej pomembno na področju socialne varnosti ljudi (Bijelić, 1998, str. 10).

Razvoj zavarovalništva je v slovenskih deželah zaostajal za razvojem v Nemčiji, Franciji in Angliji, kjer so bili pogoji za razvoj le-tega boljši kot pri nas. Primerjalo pa se je lahko z drugimi srednjeevropskimi in avstrijskimi deželami. Zavarovalništvo je bilo predvsem odvisno od tega, ali je bila posamezna država bolj ali manj pomorsko usmerjena in od hitrosti urbanizacije, katere posledica so bili veliki požari. Prvi predhodniki zavarovalnih razmerij na Slovenskem ozemlju so bila pomorska posojila. Primeri pomorskih posojil iz leta 1291 so zapisani v notarski knjigi v Piranu (Ivanušič, 2005, str. 12). Katoliška cerkev je v srednjem veku zelo podpirala ustanavljanje različnih bratovščin, ki so imele poleg verskega tudi

socialni pomen. Bratovščine so razvijale medsebojno vzajemnost članov v socialnih stiskah in ob naravnih in drugih nesrečah dajale pomoč (Škufca, 2003, str. 28). Zаметki slovenskega zavarovalništva segajo v leto 1452, saj je bila že takrat ustanovljena Bratovščina Slovencev sv. Hieronima v Vidmu, in sicer kot cerkvena družba. Bratovščina, ki je tedaj tudi dobila svoj prvi status, je bila po svojem namenu nekakšna prva zavarovalnica za življenjsko in podobno zavarovanje med Slovenci, saj je svojim članom ob plačilu članarine zagotavlja preskrbo za primer bolezni, podporo za vdovo in siroto, pogrebno ter zavarovanje za doto. Tvorili so jo v Vidmu naseljeni Slovenci, delovala pa je vsaj do leta 1795. Leta 1776 je bil prvi poskus ustanovitve prve zavarovalnice proti požarni škodi v slovenskih deželah, ko si je tedanje Poljedelsko društvo prizadevalo ustanoviti »pogorelsko zavarovalnico«, vendar mu zamisli ni uspelo uresničiti, saj sta vojna in tuja vlada na Kranjskem uničila uspehe tega prizadevanja (Pavliha, 2000, str. 48). Prva zavarovalnica na slovenskem narodnostnem ozemlju je bila ustanovljena leta 1766 v Trstu, z imenom Compagnia d'assicurazione, ki si jo seveda lastijo Avstrijci in Italijani. Leta 1811 so ljubljanski trgovci ustanovili zavarovalno družbo za plovbo po Savi od Siska do Zaloga. Od takrat so na slovenskem ozemlju ustanovili več pogorelskih društev kot začetek obveznih socialnih zavarovanj (Škufca, 2003, str. 28).

Avgusta leta 1871 je bila ustanovljena prva sodobna slovenska zavarovalnica na ustanovni skupščini v Celju, z imenom Prva občna zavarovalna banka Slovenija, s sedežem v Ljubljani. Zavarovalnica se je zelo hitro razširila po vseh pomembnih mestih Avstro-Ogrske, vendar je že po dveh letih delovanja zabredla v težave in jo je prevzela zavarovalnica Dunav. Od takrat naprej so si prizadevali, da bi ustanovili različne zavarovalnice, vendar je bila konec leta 1899 ustanovljena samostojna slovenska Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zvonov, ki je začela delovati v začetku avgusta 1900. Kljub uspehu in naraščanju portfelja je bila Vzajemna zavarovalnica ena manjših zavarovalnic v monarhiji. V času ustanovitve Vzajemne zavarovalnice je v Ljubljani poslovalo triindvajset organizacijskih enot tujih zavarovalnic, v naslednjih letih pa je se je pojavilo še pet novih. Razpad Avstro-Ogrske je povzročil, da je Vzajemna zavarovalnica izgubila del zavarovalnega portfelja in zavarovalnega območja (Koroško, del Štajerske, Primorsko z Istro in del Notranjske). V novi državi Srbov, Hrvatov in Slovencev je leta 1922 delovalo enaindvajset zavarovalnic, in sicer deset v domači lasti, šest z mešanim in tujim kapitalom in sedem izključno s tujim kapitalom (Ivanušič, 2005, str. 14).

Po drugi svetovni vojni lahko razvoj zavarovalništva delimo na (Ivanušič, 2005, str.15):

1. Centralizirano državno zavarovalstvo od leta 1945 do leta 1961

Za to obdobje je značilno, da je takratna oblast prevzela zavarovalništvo v svoje roke. Vse zavarovalnice je združila v Državnem zavodu za zavarovanje in pozavarovanje. Temu je sledilo podržavljanje in zablembo zavarovalnic. Upravljanje zavarovanja in izravnavanje rizikov je opravljala država, ki je jamčila tudi za obveznosti.

2. Decentralizirano zavarovalstvo od leta 1962 do leta 1967

V tem obdobju je oblast spremenila podružnice Državnega zavoda za zavarovanje in pozavarovanje v zavarovalnice. V Sloveniji je bilo tako ustanovljenih štirinajst zavarovalnic

in Zavarovalna skupnost. Zavarovalnice so imele monopolne položaje na svojem območju, premije pa so bile enotne za vso Jugoslavijo. Zavarovalnice so se morale obvezno združevati v republiške, te pa v Jugoslovansko zavarovalno skupnost.

3. Tržno zavarovalstvo od leta 1968 do leta 1976

V tem obdobju je bilo vpeljano načelo prostovoljnega zavarovalstva, odpravljene so bile monopolne cene, omogočena je bila konkurenca med zavarovalnicami, obvezno izravnavanje pa so nadomestili z možnostjo pogodbenega pozavarovanja. Po ustavi, leta 1974, smo leta 1976 dobili zakon o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja ter ponesrečene zavarovalne skupnosti. Oblikovalo se je tudi spoznanje, da vseh štirinajst zavarovalnic ne bo moglo izpolniti pogojev za samostojno delovanje. Najpomembnejši pogoj je bil oblikovanje zadostnih varnostnih rezerv. Zavarovalnica Maribor in Zavarovalnica Ljubljana sta se odločili ostati samostojni, Zavarovalna skupnost pa je začela organizirati ostale zavarovalnice v tretjo zavarovalnico, in sicer v Zavarovalnico Sava. Kasneje se ji je pripojila tudi Zavarovalnica Ljubljana.

4. Samoupravno zavarovalstvo od leta 1977 do leta 1990

To obdobje je trajalo najdlje. Pred letom 1991 je bilo zavarovalništvo liberalizirano, saj ni bilo zavarovalnega nadzora. Vse zavarovalnice so bile organizirane kot vzajemne, poslovale so skoraj po tržnih pogojih in z novimi poslovnimi prijemi širile obseg poslovanja. Zavarovalnica Maribor in Zavarovalnica Sava sta se na začetku združili v Zavarovalno skupnost Triglav, obenem pa je bila ustanovljena Pozavarovalna skupnost Sava. Največja in lahko bi rekli edina je bila Zavarovalna skupnost Triglav, le manjši delež pa sta imeli Croatia in Dunav. Tržni delež Zavarovalne skupnosti Triglav je bil 95 odstoten, preostali del pa je bil v rokah Zavarovalne skupnosti Croatia in Zavarovalne skupnosti Dunav.

Z osamosvojitvijo Slovenije pa se je začelo novo obdobje razvoja zavarovalništva. Prevezeli smo temeljne zakone (Zakon o temeljih premoženjskega in osebnega zavarovanja, Zakon o obligacijskih razmerjih in druge zakone), ki so bili veljavni v bivši Jugoslaviji, in smo jih v prehodnem obdobju pri nas uporabljali na temelju ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije.

3 SLOVENSKI ZAVAROVALNIŠKI TRG

Razvoj slovenskega zavarovalniškega trga bi moral biti razdeljen na obdobje do vstopa Slovenije v EU in na obdobje razvoja slovenskega zavarovalništva v prvih letih znotraj okolja EU. Potrebno bi bilo presoditi možnosti in pripravljenost slovenskih zavarovalnic za krepitev tržnega položaja pred vstopom Slovenije v EU, kar pomeni pospešitev poslovnih in kapitalskih povezav znotraj zavarovalništva ter med zavarovalnicami in drugimi finančnimi posredniki, kar vključuje tudi kapitalske povezave s tujimi strateškimi partnerji. Primerjava podatkov, ki veljajo za bolj razvite države EU in za EU kot celoto, kaže neizkoriščen poslovno tržni prostor za slovenske zavarovalnice v naslednjih letih (Končina, 2002, str. 15).

Slovensko zavarovalništvo je v samostojni državi prav gotovo zelo napredovalo pri svojem razvoju. Povečuje se število zavarovalnic ter širjenje njihove ponudbe, stalna rast zavarovalnih premij in njihovega deleža v družbenem proizvodu, povečanje deleža premij življenjskih zavarovanj v skupno plačanih zavarovalnih premijah ter postopno kapitalsko povezovanje zavarovalnic. Kljub stalnim težnjam realne rasti zavarovalnih premij pa Slovenija po deležu premij v družbenem proizvodu, premiji na prebivalca in deležu življenjskih zavarovanj, še vedno zaostaja za razvitimi državami Evropske unije, čeprav že dosega manj razvite države te skupnosti (Škufca, 2003, str. 279).

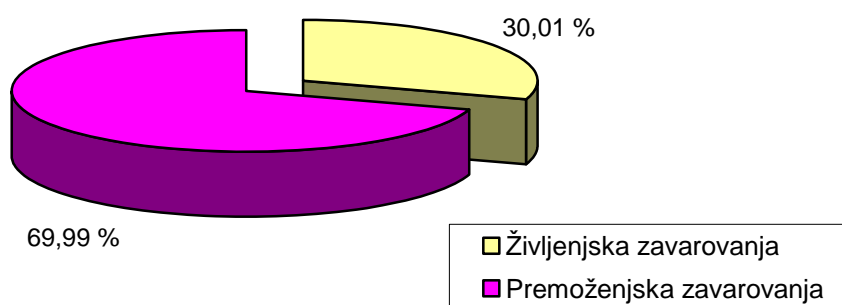
Podatki o poslovanju zavarovalnic za leto 2005 kažejo, da so zavarovalnice poslovale uspešno, čeprav ob nekoliko manjši rasti. Znesek zbrane premije se je povečal za 6,5 %, delež zavarovalne dejavnosti v BDP pa se je povečal s 5,6 % na 5,7 %. Stopnja rasti življenjskih zavarovanj je bila večja od stopnje rasti premoženjskih zavarovanj. Delež življenjskih zavarovanj v celotnem portfelju pa se je povzpел na 30%. V vseh zavarovalnicah pa je čutiti takšno poslovno klimo, ki vodi k racionalizacijam poslovanja, ponudbi novih zavarovalnih produktov, odlikovanju dolgoročnih strategij in dvigu konkurence (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 7).

Delež življenjskih zavarovanj v celotnem portfelju evropskih zavarovalnic v povprečju dosega 55 do 60 % vseh premij, v Sloveniji pa v povprečju do 20 %. Zavarovalna premija na prebivalca je v razvitejših državah EU trikrat do štirikrat višja kot v Sloveniji. Razlog za to je v velikem deležu socialnih zavarovanj, premajhnem poznavanju produktov življenjskih zavarovanj s strani prebivalstva, neosveženosti prebivalstva o potrebi po tovrstnih zavarovanjih ter nerazvitem trgu življenjskih zavarovanj. Petindvajseterica je leta 2005 zbrala za 925.078 milijonov EUR premije, tj. za 131 milijonov več kot leto prej petnajsterica. Od tega zneska je bilo zbrano v Sloveniji 0,17 % vse premije EU (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 67).

Za primer lahko navedem, da je v Sloveniji leta 2005 zavarovalna premija na prebivalca znašala 774 EUR, leta 2004 pa je v Evropski uniji 25 članic znašala 1.897 EUR, v Belgiji 2.733 EUR in na Danskem 2.919 EUR, kar je bistveno večja razlika, kot znaša razlika med doseženim bruto domačim proizvodom (BDP) Slovenije in BDP bolj razvitih držav EU (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 68).

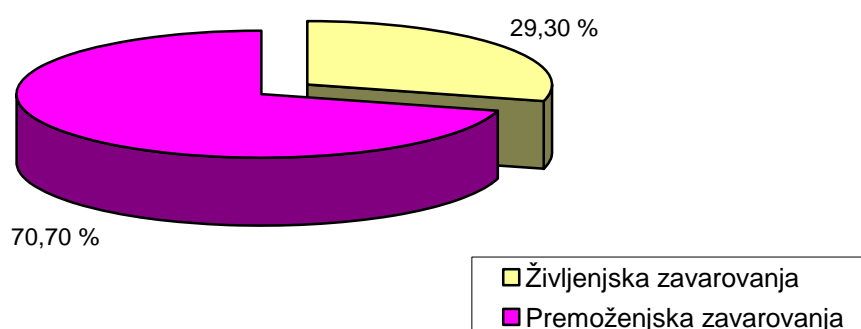
V grafu 1 in 2 prikazujem strukturo zavarovalne premije za leti 2005 in 2004.

Graf 1: Struktura zavarovalne premije za leto 2005

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2006 in lastno delo, 2007.

Graf 2: Struktura zavarovalne premije za leto 2004

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2005 in lastno delo, 2007.

Iz grafov vidimo, da so se življenjska zavarovanja leta 2005, glede na leto 2004, povečala za 0,71 %, medtem ko so se premoženjska zavarovanja leta 2005, glede na leto 2004, zmanjšala za 0,71 %. Če povzamem, lahko vidimo, da se struktura zavarovalne premije leta 2005, glede na leto 2004, ni bistveno spremenila.

Zavarovalnice, ki so članice Slovenskega zavarovalnega združenja, so leta 2005 zbrale 371,2 milijarde SIT oziroma 1,55 milijarde EUR bruto obračunane premije. S premoženjskimi zavarovanji je bilo zbrano 259,8 mrd SIT (1,08 mrd EUR) ali 69,99 % bruto obračunane premije, z življenjskimi zavarovanji pa 111,4 mrd SIT (464 milijonov EUR) ali preostalih 30,01 % premije. Pomembna značilnost slovenskega zavarovalnega trga je vztrajno zmanjševanje deleža premoženjskih zavarovanj na račun večanja deleža življenjskih zavarovanj. Uravnovešenje deleža obeh vrst zavarovanj je pričakovati v prihodnjih letih

(Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 42). Ta obrazložitev pa kaže strukturo v razvitih državah.

3.1 Opredelitev slovenskega zavarovalniškega trga

V obdobju po osamosvojitvi je tudi na področju zavarovalništva prišlo do precejšnjih sprememb. Zavarovalna skupnost Triglav se je leta 1990 preoblikovala iz monopolne samoupravne zavarovalne skupnosti v štiri mešane delniške družbe, in sicer današnjo Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor, Zavarovalnico Adriatic in Zavarovalnico Tilia. Tako so se tri območne skupnosti v sestavi Zavarovalne skupnosti Triglav (Območna skupnost Maribor, Dolenjska območna skupnost in Območna skupnost Koper) prostovoljno odločile za odcepitev in popolno poslovno samostojnost. S tem se je razdelilo premoženje, premoženjske pravice ter terjatve in obveznosti v okviru Zavarovalne skupnosti Triglav. Enote, ki jih je imela Zavarovalnica Triglav v Republiki Hrvaški, so postale samostojne delniške družbe z večinskim slovenskim kapitalom. Ravno tako sta se v Sloveniji preoblikovali hrvaška Croatia v Slovenico in srbska Dunav v Ljubljansko zavarovalnico. Pojavile so se tudi nove, vendar majhne zavarovalnice, kot na primer Mercator, Merkur in Prima, v katero je bil večinoma vložen tuj kapital (kot kasneje v Merkur) in je postala prva mešana zavarovalna družba (Škufca, 2003, str. 263). Državna pomoč ni bila potrebna za razliko od poslovnih bank, saj zavarovalnice niso potrebovale sanacije in od slovenske države niso terjale pomoči. Poslovanje zavarovalnic se je postopoma močno približalo zahodnoevropskemu, proces privatizacije je potekal, mi pa še vedno nismo imeli ustreznega zakona. Na osnovi prevzetega Zakona o temeljnih premoženjskega in osebnega zavarovanja se je začel razvijati sistematičen zavarovalni nadzor, katerega so do takrat izvajali le številni aktuarji z zelo omejenimi pooblastili.

Na slovenskem zavarovalniškem trgu je konec decembra 2005 delovalo 20 zavarovalnih družb, med njimi je 18 zavarovalnic in dve pozavarovalnici. Na trgu prevladujejo zavarovalnice z večinskim deležem domačega kapitala. Država je z okoli 60 % vsega zavarovalniškega trga večinska lastnica Zavarovalnice Triglav, Vzajemne zdravstvene zavarovalnice, Pozavarovalnice Sava ter Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Med slovenskimi zavarovalnicami s prevladujočim ali večinoma tujim kapitalom prevladujejo avstrijske zavarovalnice. V večinski lasti tujega kapitala so zavarovalnice Generali, Grawe in Merkur, ki zadnjih deset let delujejo v Sloveniji. Tem zavarovalnicam pa so se pridružile še dunajske zavarovalnice Arag in Wiener Stadtische Versicherung ter Victora-Volksbanken Versicherungsaktiengesellschaft. Na slovenskem zavarovalniškem trgu pa poleg avstrijskega kapitala prevladuje še belgijski kapital, in sicer v življenjski zavarovalnici NLB Vita. Leta 2005 je tržni delež zavarovalnic s tujim kapitalom (Arag, Grawe, Generali, Merkur in NLB Vita) znašal 7,96 % vsega slovenskega zavarovalnega trga. Glede na prejšnja leta pa njihov delež počasi narašča (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 13).

V spodnjem seznamu so prikazane zavarovalne in pozavarovalne družbe, ki so v Sloveniji delovale na dan 31. december 2005 in so razvrščene v štiri kategorije (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 13):

1. Kompozitne zavarovalnice:

Zavarovalnica Triglav, Adriatic Slovenica, Zavarovalnica Maribor, Zavarovalnica Tilia, Merkur Zavarovalnica, Generali, GRAWE, Krekova zavarovalnica, Wiener Stadtische zavarovalnica, Victora-Volksbanken.

2. Specializirane zavarovalnice:

Vzajemna zdravstvena zavarovalnica; NLB Vita, Življenjska zavarovalnica; Slovenica življenje, življenjska zavarovalnica; SID — Prva kreditna zavarovalnica; TRIGLAV, Zdravstvena zavarovalnica; ARAG, zavarovanje pravne zaščite.

3. Druge zavarovalne družbe:

KAD (Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja), SOP (Sklad obrtnikov in podjetnikov).

4. Pozavarovalnice:

Pozavarovalnica Sava, Pozavarovalnica Triglav Re.

Lastništvo na slovenskem zavarovalnem trgu v letu 2005:

- 11 zavarovalnic v slovenski lasti (Triglav, Vzajemna, Maribor, Adriatic Slovenica, Tilia, SID — Prva kreditna zavarovalnica, KAD (Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja), SOP (Sklad obrtnikov in podjetnikov), Triglav zdravstvena, Krekova, Slovenica življenje),
- 7 zavarovalnice, ki so v večinski lasti tujcev (GRAWE, Merkur, Generali, ARAG, NLB Vita, Victora-Volksbanken, Wiener Stadtische),
- pozavarovalnici v slovenski lasti (Triglav Re, Sava).

V zadnjem letu je prišlo v nekaterih zavarovalnicah do sprememb v lastniški sestavi in sestavi uprav ter do prve uspešne združitve dveh zavarovalnic v Sloveniji. S pripojitvijo Slovenice, zavarovalne hiše, d. d., Ljubljana k Zavarovalnici Adriatic, zavarovalni družbi, d. d. Koper, 29. decembra 2005, nadaljuje združena zavarovalnica svoje poslovanje pod novim imenom Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d. d. Tako je postala druga največja zavarovalna institucija v slovenskem prostoru oziroma tretja največja v Sloveniji po tržnem deležu. Do organizacijske in poslovne spremembe pa je prišlo tudi pri Slovenski izvozni družbi, saj je ta del portfelja prenesla na novoustanovljeno kreditno zavarovalnico, ki posluje pod imenom SID – Prva kreditna zavarovalnica, d. d.

Za zavarovalniško dejavnost v Sloveniji so v zadnjih letih značilna predvsem vzpodbudna gibanja, ki jih zaznavamo v vsem konkurenčnem okolju.

Menim, da so razlogi za prihod novih zavarovalnic na slovenski zavarovalniški trg naslednji:

- razvita zavarovalniška kultura in okolje,
- majhen delež življenjskih zavarovanj,
- slabo razvite nekatere vrste premoženjskih zavarovanj (npr. odgovornost),
- hiter razvoj trga zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov,
- povezanost slovenskega zavarovalniškega trga s trgi ostalih držav na področju nekdanje Jugoslavije.

Prednosti slovenskih zavarovalnic pred zavarovalnicami drugih držav vidim v naslednjem:

- dobra pokritost zavarovalniškega trga,
- relativno nizke cene zavarovanj glede na obseg kritja,
- usmerjenost zavarovancev k lokalnim zavarovalnicam,
- velik lastniški delež države v večjih zavarovalnicah.

Večino, tj. 345 mrd SIT (1.440 mrd EUR) bruto obračunane premije, od skupnega zneska 371 mrd SIT (1.549 mrd EUR), so leta 2005 zbrale klasične zavarovalnice, tj. trinajst tistih zavarovalnic, ki poslujejo po zakonu o zavarovalništvu, ne glede na vrsto portfelja in organizacijsko obliko. Njihov delež se je od leta 2004 povečal na 92,9 % (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 14).

Zaradi združitve dveh zavarovalnic so se spremenili tudi tržni deleži zavarovalnic. Na prvem mestu, z deležem 39,75 %, je še vedno Zavarovalnica Triglav, ki je delež od leta 2004 celo malce povečala. Druga, z deležem 14,85 %, je Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, na tretje mesto pa je prišla združena Zavarovalnica Adriatic Slovenica z deležem 12,91 %, ki je tako s tretjega mesta izpodrinila Zavarovalnico Maribor, ki je sedaj z deležem 12,15 % na četrtem mestu. Koncentracija slovenskega zavarovalnega trga je še vedno velika in se je od leta 2004 še povečala, saj štiri največje zavarovalnice obvladujejo kar 80 % trga, eno petino trga pa si deli preostalih enajst zavarovalnic. Med njimi so zavarovalnice s tujimi kapitalom, ki ne obvladujejo niti desetine slovenskega zavarovalnega trga (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 14).

Slovenske zavarovalnice lahko poslujejo in opravljajo zavarovalne posle izven območja Republike Slovenije v državah članicah EU neposredno ali preko podružnice in v tujih državah preko podružnice. Pred začetkom poslovanja v drugi državi pa morajo zavarovalnice pridobiti dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor, pri tem pa morajo izpolnjevati pogoje, določene s predpisi te države. Nadzor nad poslovanjem slovenskih zavarovalnic izven območja Republike Slovenije opravlja Agencija za zavarovalni nadzor.

3.1.1 Tržni deleži izbranih slovenskih zavarovalnic v letu 2005*

*Tržni deleži glede na skupni znesek bruto obračunanih premij 13 zavarovalnic, ki poslujejo po Zakonu o zavarovalništvu (345.007.614.000 SIT oziroma 1.439.691.26 EUR)

V tabeli 1 bom prikazala tržne deleže izbranih slovenskih zavarovalnic za leto 2005.

Tabela 1: Tržni deleži izbranih slovenskih zavarovalnic za leto 2005

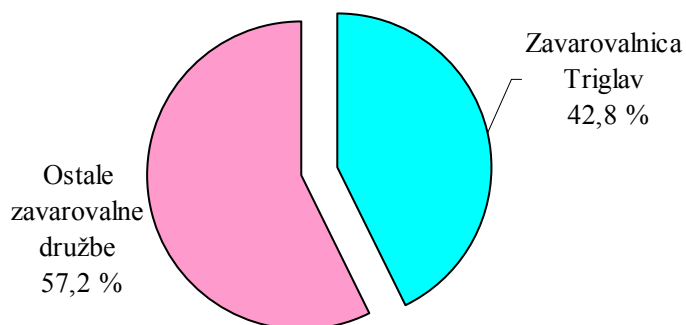
Zavarovalnice	Vrsta zavarovanj		
	vsa	življenjska	neživljenjska
SKUPAJ	100	100	100
Triglav	42,77	49,91	40,43
Vzajemna	15,98	-	21,22
Adriatic Slovenica	13,89	3,14	17,42
Maribor	13,08	13,10	13,07
Tilia	3,39	1,82	3,91
Merkur	2,52	8,52	0,55
Generali	2,32	4,43	1,63
Grawe	1,99	6,08	0,65
NLB Vita	1,84	7,09	0,12
Slovenica Življenje	1,46	5,90	-
SID - PKZ	0,65	-	0,86
Triglav, zdravstvena	0,07	-	0,09
ARAG	0,03	-	0,05

Vir: SZZ, Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 16.

Iz tabele 1 lahko razberemo, da je največja Zavarovalnica Triglav imela 42,77 % tržni delež glede na skupni znesek bruto obračunanih premij 13 zavarovalnic, medtem ko je imela Zavarovalnica Maribor 13,08 %, Zavarovalnica Tilia pa 3,39 % tržnega deleža.

Graf 3 pa prikazuje strukturo tržnega deleža Zavarovalnice Triglav med 13 klasičnimi zavarovalnicami s sedežem v Republiki Sloveniji v letu 2005.

Graf 3: Tržni delež Zavarovalnice Triglav med klasičnimi zavarovalnicami s sedežem v Republiki Sloveniji v letu 2005

Vir: Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, 2006, str. 26.

3.2 Zavarovalništvo v Sloveniji

Slovensko zavarovalništvo je po razvitosti nekje med manj razvitim Vzhodom in razvitim Zahodom Evrope. Slovenski zavarovalniški sektor je v mednarodnih primerjavah relativno uspešen, z velikim potencialom za razvoj, zavarovalnice v domači lasti pa bolj uspešne od tistih v tuji lasti. Slovenski zavarovalniški trg se mora nujno okrepiti, za kar ima še veliko potencialnih možnosti doma, predvsem pa mora izkoristiti strateški položaj Slovenije. Potrebno pa je tudi poudariti, da domači trg ne bo dovolj, izkoristiti bo potrebno prednosti širjenja na trge bivše Jugoslavije in širše Vzhodne Evrope (Štiblar, 2002, str. 23).

Slovenski zavarovalniški trg je bil do vstopa Slovenije v Evropsko unijo za nove konkurente relativno zaprt. Po 1. maju 2004, ko je Slovenija postala del enotnega zavarovalnega trga Evropske unije, pa se je položaj bistveno spremenil. Naše in evropske zavarovalnice lahko prodajajo zavarovanja v tujini oziroma na domačih tleh tujim osebam, s tem pa imajo zavarovalci večjo izbiro. Obenem lahko v zavarovalništvu pričakujemo razmah elektronskega poslovanja. Združevanje zavarovalnic in bank pa ne more iti v nedogled in bo zaradi pritiskov potrošnikov in drugih tržnih zakonitosti podleglo novim usmeritvam. S pridružitvijo Evropski monetarni uniji (EMU) je Slovenija izgubila denarno avtonomijo, saj bo oziroma je evro pospešil izvajanje zavarovalnih storitev prek meja in njihovo preglednost, s tem pa naj bi zavarovalci lažje primerjali višine kritij in premije, ki so izražene v enotni valuti.

V zadnjih nekaj letih so za zavarovalniško dejavnost v Sloveniji značilna vzpodbudna gibanja, ki jih zaznavamo v vse bolj konkurenčnem okolju. Ta gibanja so odraz pospešenega prilagajanja poslovanja zavarovalnic prihajajoči tuji konkurenci. Zavarovalnice se med seboj vse bolj kapitalsko in organizacijsko povezujejo ter s tem oblikujejo nekaj trdnih zavarovalniških jeder. Močno konkurenco lahko občutimo na javnih in drugih razpisih za sklepanje zavarovanj, hkrati pa se pojavlja vse več zavarovalnih posrednikov. Povečana konkurenčnost v zavarovalniški dejavnosti prispeva k izpopolnjevanju ponudbe zavarovalnic, uvajanju novih zavarovalnih produktov, zniževanju zavarovalnih premij, ob hkratnem širjenju zavarovalnih kritij, in iskanju novih prodajnih poti. Nove tržne možnosti zavarovalnice iščejo tudi v poslovnem sodelovanju s perspektivnimi podjetji v Sloveniji.

3.3 Prihodnost slovenskih zavarovalnic

Kot sem že omenila so slovenske zavarovalnice v letu 2005 poslovale uspešno. To ne potrjujejo samo stopnje rasti zbranih premij, temveč tudi ekonomska zrelost panoge (Franca, 2005, str. 19). Zavarovalnice skrbijo za ustrezno kapitalsko sestavo in iščejo skladnost med lastniki ter vodstvom, kar je po mojem mnenju lahko samo pozitivno. V prihodnje pa strokovnjaki napovedujejo rast življenjskih zavarovanj, kar pa po mojem mnenju ni odvisno samo od navora zavarovalnic, temveč tudi od splošne življenjske ravni prebivalstva. Napovedujejo tudi, da se bo v prihodnjih letih izoblikovala dodatna ponudba na področju pokojninskih in zdravstvenih zavarovanj. Menim, da bodo morale biti zato slovenske

zavarovalnice pripravljene te ponudbe pokrivati, kajti v Evropski uniji redko naletimo na zavarovalnico, ki ponujajo samo življenjska zavarovanja. V prihodnosti bodo morale naše zavarovalnice svoje moči usmerjati v razvoj inovativnih zavarovalnih produktov, kajti njihova konkurenčna prednost je poznavanje domačega trga in slovenskega porabnika. Seveda pa bodo morale domače zavarovalnice, v nasprotju s tujimi, manj iskati prednosti v nišah in več v poznavanju domačega trga ter te prednosti tudi znati uporabiti.

Slovenske zavarovalnice si bodo morale v prihodnje prizadevati za povečanje zaupanja zavarovalcev in kakovosti storitev ter za poslovno odločnost ob visoki stopnji učinkovitosti, s čim nižjimi stroški. Saj, kot vemo, je zaupanje zavarovancev v zavarovalnice temelj za sklepanje zavarovanj, ker brez zaupanja, da bo škoda ali zavarovalnina izplačana, zavarovanje ne bo sklenjeno.

Škufca (2003, str. 289) meni, da je prihodnost slovenskih zavarovalnic v poslovni odličnosti, kajti temeljna strateška usmeritev bo morala biti ne le osvajanje novih trgov v tem delu Evrope, temveč tudi ohranitev portfelja na domačem trgu, saj je z vstopom Slovenije v Evropsko unijo slovenski trg odprt tuji konkurenci.

Kakšna bo prihodnost slovenskega zavarovalništva, nam kažejo statistični podatki, ki kažejo, da bo skupna bruto obračunana premija v prihodnjih letih še naraščala, saj slovenski zavarovalni trg še ni popolnoma nasičen. To velja zlasti za nekatere zavarovalne vrste premoženjskih zavarovanj, npr. za zavarovanje letal in plovil ter kavcijsko zavarovanje, zavarovanje stroškov postopka in zavarovanje pomoči. Pri teh zavarovalnih vrstah so zneski bruto obračunane premije še razmeroma majhni, njihove stopnje rasti pa so največje. Delež življenjskih zavarovanj se bo še povečal. Zavarovalnice si bodo prizadevale s povečanjem rasti premije povečati ali vsaj ohraniti tržne deleže ter razširiti poslovanje zunaj Slovenije.

Uspešna *strategija* nadaljnjega razvoja slovenskega zavarovalništva bo temeljila na solidni usposobljenosti kadrov, primernosti storitev, prenovi in učinkovitosti poslovnih procesov ob povezovanju z izbranim strateškim partnerjem in usmerjenosti na prave trge. Zavarovalnice bodo razširile svoj prodajni portfelj z novimi zavarovalnimi vrstami in produkti ob upoštevanju novih tehnologij in z njimi prihajajočih tveganj. Skoraj vse si bodo poiskale zaveznika v kateri od bank, kar obeta lep razvoj bančnega zavarovalništva oziroma zavarovalnega bančništva (Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 15).

3.4 Zakonski okviri zavarovalništva v Sloveniji

Zavarovalno pravo ureja neposredno izvajanje zavarovanja in je tesno povezano z zavarovalno tehniko. Statusno zavarovalno pravo ureja zlasti področja, ki so zajeta v zakonu o zavarovalništvu ter sorodnih podzakonskih predpisih (na primer ustanavljanje, poslovanje, nadzor in prenehanje zavarovalnic). Statusno pravo pa je še pomembno predvsem zato, da zagotavlja trdnost in zanesljivo delovanje zavarovalnega trga, kakor tudi zaupanje vlagateljev (zavarovancev, potrošnikov) v ta trg (Pavliha, 2000, str. 45).

Zakoni, posebej pomembni za poslovanje zavarovalnic, ki jih morajo zavarovalnice upoštevati pri svojem poslovanju, so:

- Zakon o zavarovalništvu (ZZavarar),
- Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP), ki med drugim ureja obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam,
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), ki zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja,
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), ki ureja tudi področje prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

V nadaljevanju bom podrobneje opisala Zakon o zavarovalništvu, Slovenske računovodske standarde, omejila pa se bom predvsem na računovodski standard SRS – 32, ki velja samo za zavarovalnice. V tem delu bom opisala tudi Agencijo za zavarovalni nadzor, ki je pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov s področja zavarovalništva ter za dopolnjevanje in spreminjanje le-teh. Njeno področje dela oziroma pristojnosti pa je tudi izdaja dovoljenj in soglasij ter odredb o odpravi kršitev predpisov, ki urejajo poslovanje zavarovalnic.

3.4.1 Zakon o zavarovalništvu

Zakon o zavarovalništvu (v nadaljevanju ZZavarar) je bil sprejet 27. januarja 2000 ter spremenjen oziroma dopolnjen z obsežnejšimi spremembami v letu 2002 in 2004 (Ur. l. RS, št. 102/04). Je osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic. Ta zakon zavarovalnicam, kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij, prinaša posebna pravila, pri čemer pa morajo zavarovalnice kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno. V osnovi sme zavarovalnica opravljati samo tiste zavarovalne posle, ki so določeni z zakonom, in posle, ki so z zavarovalnimi posli v neposredni ali posredni zvezi.

Zakon obsega 364 členov (Uradni list RS, št. 13/2000), v katerih opredeljuje pojem zavarovalnice, ureja opravljanje zavarovalnih poslov, določa pravnoorganizacijsko obliko zavarovalnic, kapitalsko ustreznost zavarovalnic, obvladovanje tveganj, nalaganje kritnega premoženja, sodelovanje z nadzornimi organi in organi evropskih skupnosti in podobno, najbolj natančno pa ureja nadzor nad delom zavarovalnic. Omogoča ustanavljanje podružnic tujih zavarovalnic in tujih zastopniških ter posredniških družb, odpravlja omejitve pri ustanavljanju hčerinskih družb tujih zavarovalnic, odpravlja omejitve, da morajo zavarovalnice pozavarovati presežke v zavarovanje prevzetih nevarnosti pri pozavarovalnicah s sedežem v Sloveniji, in določa merila za pridobivanje kvalificiranih deležev (10 % kapitala in več) ter pogoje za opravljanje funkcije člana uprave. Zakon pomeni uskladitev z merili evropskih direktiv, kar zadeva solventno mejo (minimalni kapital) ter vrednotenje, usklajenost, vrsto, razpršenost in lokalizacijo sredstev, ki služijo kot kritje zavarovalno-tehničnih rezervacij. Teh 364 členov je razvrščenih v naslednjih 21 poglavij: splošne določbe

(1. do 12. člen), statusne določbe (13. do 64. člen), opravljanje zavarovalnih poslov (65. do 99. člen), sodelovanje z nadzornimi organi in organi Evropskih skupnosti (100. do 103. člen), obvladovanje tveganj (104. do 142. člen), nadzor nad zavarovalniško skupino (143. do 151. člen), varovanje zaupnih podatkov (152. do 154. člen), poslovne knjige in poslovna poročila (155. do 160. člen), notranja revizija (161. do 166. člen), revidiranje (167. do 171. člen), nadzor nad zavarovalnicami (172. do 198. člen), stečaj (199. do 214. člen), zavarovalni zastopniki in posredniki (215. do 243. člen), nadzor nad drugimi osebami (244. do 245. člen), Agencija za zavarovalni nadzor (246. do 265. člen), postopek odločanja Agencije za zavarovalni nadzor v posamičnih zadevah (266. do 331. člen), zavarovalni in pozavarovalni pooli (332. člen), Slovensko zavarovalno združenje (333. člen), pravo, ki se uporabi za zavarovalno pogodbo (334. do 340. člen), kazenske določbe (341. do 351. člen) ter prehodne in končne določbe (352. do 364. člen).

Cilj zakona o zavarovalništvu je, da na sistemsko zaokrožen način uredi področje zavarovalništva v Republiki Sloveniji. Ureditev naj bi v največji možni meri prevzela pravni red EU in tako omogočila nadaljnji razvoj te izjemno pomembne gospodarske panoge. Zakon mora zagotoviti pravne razmere, ki bodo omogočale zanesljivo delovanje trgov zavarovalnih storitev in zaupanje vlagateljev v zavarovalni trg.

Zakon o zavarovalništvu temelji na naslednjih načelih (Pavliha, 2000, str. 79):

- *načelu preglednosti delovanja zavarovalništva*: vsakemu vlagatelju oziroma morebitnemu zavarovancu morajo biti dostopni vsi podatki o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za oblikovanje odločitve o naložbah v zavarovalne storitve;
- *načelu varnega in skrbnega poslovanja*: zavarovalnice, pozavarovalnice, pooli, zavarovalni zastopniki in posredniki morajo storitve na področju zavarovalnih trgov opravljati v interesu zavarovancev v duhu prepričanja, da je potrošnik "kralj", in sicer s skrbnostjo dobrega strokovnjaka (profesionalca);
- *načelu obvladovanja tveganj*: zaradi dolgoročnosti varčevanja (pri naložbah v življenjske zavarovalne storitve) in pomembnosti zavarovalništva z narodno-gospodarskega vidika mora biti zavarovalnica vedno sposobna izpolniti vse obveznosti, zlasti iz sklenjenih zavarovalnih pogodb;
- *načelu nadzora*: na temelju zakona je bila ustanovljena Agencija za zavarovalni nadzor, saj mora nadzor nad osebami, ki se ukvarjajo z zavarovalništvom, opravljati nadzorni organ z ustreznimi pristojnostmi, ki mu omogočajo učinkovito opravljanje nadzora z namenom zagotavljanja trdnosti in zanesljivega delovanja zavarovalništva.

Z novim zakonom se slovenski zavarovalni trg odpira evropski konkurenci, slovenska zakonodaja se usklajuje z evropsko, razvijajo se življenjska zavarovanja in odpira se nov sistem nadzora, ki ga opravlja Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju naloge bom podrobneje opisala Agencijo za zavarovalni nadzor).

3.4.2 Slovenski računovodski standardi

Prenovljeni Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS) so bili sprejeti 17. novembra 2005 ter so začeli veljati s 1. januarjem 2006. S tem pa so se prenehali uporabljati standardi iz leta 2002. Uvod v SRS je sprejel strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo. Organizacije, ki imajo poslovno leto enako koledarskemu, so ga začele uporabljati 1. januarja 2006, preostale organizacije pa s prvim poslovnim letom, ki se začne po tem datumu.

Slovenski računovodski standardi so leta 1993 vsebinsko nadomestili zakone in predpise na področju računovodstva in so bili pravna podlaga za zavarovalništvo, temelječe na Zakonu o gospodarskih družbah. Določajo strokovna pravila računovodenja ter dopolnjujejo in podrobneje opredeljujejo zakonske določbe in opredelitve. So pravila stroke, ki zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo način njihove uporabe. SRS so izvirna združitev domače računovodske teorije z mednarodnimi zahtevami, zlasti mednarodnimi standardi računovodskega poročanja in direktivami Evropske unije.

Zavarovalnice pri vrednotenju posameznih kategorij in spremljanju poslovanja upoštevajo računovodske standarde od SRS — 1 do SRS — 30, ki veljajo za vse organizacije, in so v njih predstavljena osnovna pravila računovodenja, poleg teh standardov pa morajo zavarovalnice pri računovodenju upoštevati poseben računovodski standard SRS — 32, ki velja samo za zavarovalnice. Slovenski računovodski standard 32 je standard, povezan s splošnimi računovodskimi standardi od 1 do 30. Ureja le tiste posebnosti pri vrednotenju sredstev in obveznosti do njihovih virov ter merjenju in izkazovanju odhodkov, prihodkov, poslovnega izida ter finančnih in denarnih tokov, ki so značilne za zavarovalnice. Z zavarovalnicami so v tem standardu mišljene vse organizacije, ki v Sloveniji zavarujejo premoženje in/ali osebe, torej vse zavarovalnice in pozavarovalnice v Sloveniji ter podružnice zavarovalnic s sedežem v tujini.

Standard 32 ureja le tiste posebnosti, ki so značilne za zavarovalnice, in te so:

- posebnosti vrst in načinov izkazovanja sredstev v zavarovalnicah,
- posebnosti vrst in načinov izkazovanja obveznosti do virov sredstev v zavarovalnicah,
- posebnosti razčlenjevanja stroškov in odhodkov v zavarovalnicah,
- posebnosti razčlenjevanja in merjenja prihodkov v zavarovalnicah,
- posebnosti razčlenjevanja in merjenja poslovnih izidov v zavarovalnicah,
- oblika izkaza stanja in izkaza poslovnega izida v zavarovalnicah,
- oblika izkaza neposredno ugotovljenega in posredno ugotovljenega finančnega izida v zavarovalnicah,
- oblika izkaza gibanja kapitala,
- razkritja.

3.4.3 Agencija za zavarovalni nadzor

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju AZN) je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu 1. junija 2000. Nadaljevala je delo Urada za zavarovalni nadzor, ki je bil ustanovljen leta 1995. Cilj Agencije kot državne nadzorne institucije na področju zavarovalništva je varovanje interesov zavarovalcev, odpravljanje nepravilnosti na področju zavarovalništva in s tem pozitivno vplivanje le-tega na celotno gospodarstvo (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor, 2004). Temeljne naloge AZN so priprava podzakonskih predpisov, ki so pravna podlaga za urejanje, kontrolo in nadzor zavarovalnega trga v Republiki Sloveniji, opravljanje nadzora nad subjekti zavarovalnega trga ter izdajanje raznovrstnih dovoljenj na področju zavarovalništva. To pa pomeni, da je AZN pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov s področja zavarovalništva ter za dopolnjevanje in spreminjanje le-teh. Področje dela oziroma pristojnosti Agencije pa je tudi izdaja soglasij ter odredb o odpravi kršitev predpisov, ki urejajo poslovanje zavarovalnic.

Naloge AZN razvrstimo v pet osnovnih področij:

- izdaja dovoljenj, soglasij, mnenj, odločb in odredb zavarovalnicam, zavarovalno zastopniškim družbam, zavarovalno posredniškim družbam, zavarovalnim zastopnikom in posrednikom, bankam za opravljanje storitev zavarovalnega posredovanja, Slovenskemu zavarovalnemu združenju, zavarovalnicam v zavarovalniški skupini, pokojninskim družbam;
- opravljanje pregledov poslovanja zavarovalnic in pokojninskih družb;
- spremljanje, zbiranje in preverjanje poročil in obvestil zavarovalnic in drugih oseb, ki so po določbah Zakona o zavarovalništvu oziroma drugih zakonov dolžne poročati Agenciji oziroma jo obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah;
- izrekanje ukrepov nadzora po Zakonu o zavarovalništvu;
- priprava in izdaja podzakonskih predpisov na podlagi Zakona o zavarovalništvu.

Agencija za zavarovalni nadzor izdaja dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov:

- izdajanje dovoljenj za poslovanje zavarovalnic s sedežem v RS;
- preverjanje izpolnjevanja pogojev za poslovanje zavarovalnic iz držav članic v RS;
- izdajanje dovoljenj za poslovanje podružnic tujih zavarovalnic v RS;
- izdajanje dovoljenj za poslovanje slovenskih zavarovalnic v tujini.

Zakon o zavarovalništvu določa, da Agencija na njegovi podlagi izdaja predpise in izvaja nadzor nad zavarovalnicami, zavarovalno zastopniškimi in zavarovalno posredniškimi družbami ter zavarovalnimi zastopniki in zavarovalnimi posredniki. Agencija je pristojna tudi za izvajanje nadzora nad pravnimi osebami, povezanimi z zavarovalnico, če je to potrebno zaradi nadzora nad poslovanjem zavarovalnic. Pristojna je tudi za opravljanje nadzora nad zavarovalnico v zavarovalniški skupini ter zavarovalnim in mešanim zavarovalnim holdingom.

Podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu (ZZavar)

V skladu z ZZavar je Agencija pooblaščenca za sprejem podzakonskih predpisov na področju zavarovalništva. Na podlagi te določbe je Agencija pripravila in sprejela 28 podzakonskih predpisov.

Po vsebini lahko podzakonske predpise razdelimo na štiri glavne podskupine:

- ***Prvo podskupino*** sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobna pravila za izpolnjevanje standardov glede previdnostnega poslovanja. Opredeljujejo:
 - podrobnejša pravila za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic,
 - vrste in lastnosti kritnega premoženja,
 - podrobnejša pravila in minimalne standarde za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij,
 - vrednotenje postavk sredstev in obveznosti zavarovalnice,
 - način izračuna likvidnostnih količnikov,
 - zahteve glede izračuna prilagojenih kapitalskih zahtev za nadrejene zavarovalnice,
 - metodologijo za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja.
- ***Druga podskupina*** določa podrobna pravila za poročanje. Pogostost poročanja je odvisna od vrste poročila. Zavarovalnica mora vsako četrletje izračunati, spremljati in poročati Agenciji o višini kapitala, kapitalskih zahtevah, kapitalski ustreznosti, višini zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednosti, vrsti in razpršenosti kritnega premoženja, zavarovalno statističnih podatkih in na podlagi sprememb ZZavar tudi o bilančnih in poslovno izidnih podatkih.
- Podzakonski predpisi, ki določajo pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, potrebnih za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja, sestavljajo ***tretjo podskupino***.
- ***Četrto podskupino*** pa sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobnejše pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, ki so potrebna za pridobitev dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnih zastopnikov oziroma posrednikov.

Članstvo v Evropski uniji prinaša Sloveniji poleg pravic tudi precejšnje obveznosti na vseh finančnih področjih, tako tudi v zavarovalništvu. Prav za področje zavarovalništva (vključujoč prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja) je Evropska komisija s svojimi specializiranimi odbori in pododbiri pripravila in sprejela že približno 45 direktiv. V zadnjih letih zakonodajni okvir EU hitro sledi čedalje bolj kompleksnim povezavam na evropskih finančnih trgih s sprejemanjem direktiv, katerih področje urejanja prehaja od t.i. solonadzora prek nadzora enosektorskih skupin na medsektorski nadzor finančnih konglomeratov. Kot edini nacionalni zavarovalni nadzorni organ je tudi AZN obvezana upoštevati vse te direktive v praksi in nadalje sodelovati pri njihovem dopolnjevanju in sprejemanju. S svojimi predstavniki se zato udeležuje srečanj delovnih teles Evropske komisije in na ta način sooblikuje nadaljnji zavarovalni zakonodajni okvir EU. Zavarovalništvo Slovenije se od tovrstnih finančnih sektorjev ostalih držav pristopnic loči predvsem po dveh značilnostih, in sicer: osem od trinajstih zavarovalnic je kompozitnih, to pomeni, da imajo dovoljenje za opravljanje poslov premoženjskih kot tudi življenjskih zavarovanj in kar 9 jih je še v večinski domači lasti (približno 90 % trga). Prav ti dve značilnosti narekujejo AZN ustrezno strokovno usposobljenost pri izvajanju nadzora, ki je potrebna, za nadzor nad poslovanjem zavarovalnic

kot posamičnih pravnih oseb, upoštevajoč tudi njihove udeležbe v zavarovalnicah držav članic EU in tujih držav. Poleg tega je Agencija po EU - zakonodajnem načelu »home country control« odgovorna tudi za nadzor nad podružnicami slovenskih zavarovalnic in njihovim neposrednim opravljanjem zavarovalnih poslov v državah članicah EU in v tujih državah (Letno poročilo Agencije za zavarovalni nadzor, 2005).

Zaradi hitro rastočega socialnega in ekonomskega pomena dolgoročnih zavarovanj (življenjskih, pokojninskih in zdravstvenih) bo vloga AZN, v smislu izvajanja strogega nadzora nad zavarovalniškim sektorjem, čedalje večja. Potreben bo strog in stalen nadzor na vseh področjih t.i. preudarnega poslovanja zavarovalnic, predvsem pa na področju nadzora naložb kritnih premoženj, saj so zaradi sprostitve omejitev glede nalaganja le-teh v tujino in vse hitrejšega pojavljanja vedno novih in novih naložbenih oblik tveganja tu zelo velika. Agencija bo v bodoče razvijala analize z namenom ocene posledic pri razvrstitvi premoženja zavarovalnic ob nenadnih, bistvenih spremembah na kapitalskih trgih. V luči vzpostavitve pravilne ocene tveganj in nato na podlagi teh tveganj oblikovanega primernege – zadostnega kapitala zavarovalnice, bo Agencija v bodoče skušala »individualizirati« tveganja na raven posameznih zavarovalnic in zanje določiti ciljni okvir, h kateremu naj bi le-te težile ter tako ustrezno jamčile varnost svojim zavarovancem.

4 PREDSTAVITEV ANALIZIRANIH ZAVAROVALNIC

Izzivi človeka v današnji družbi tveganja so vedno večji in novi. Želja po odkrivanju neraziskanega in nedotaknjenegega, po doseganju težko dosegljivega in neobvladljivega, je pravzaprav želja po popolnosti. Želja vsake zavarovalnice je spoznati in razumeti potrebe ter zahteve človeka, ko se sooča z izzivi današnjega časa, zato je njihovo poslanstvo, da trdni in močni zagotavljajo tisto varnost, ki jo potrebujemo na pragu tretjega tisočletja.

4.1 Predstavitev Zavarovalnice Triglav

5. julija 1900 je bila ustanovljena Vzajemna zavarovalnica iz Ljubljane, iz katere se je v dobrem stoletju razvila Zavarovalnica Triglav. Vzajemna zavarovalnica je bila v tistem času tudi prva slovenska zavarovalnica, ki je bila ustanovljena z domačim kapitalom. Šestdeseta leta so prinesla decentralizacijo, s tem pa tudi nastanek številnih manjših zavarovalnic. Spoznanje, da je za solidno izravnavo rizikov potrebna večja zavarovalnica, je kmalu pripeljalo do združitve manjših zavarovalnic z območja Slovenije in Hrvaške v Zavarovalnico Sava, ki je imela sedež v Ljubljani. Proces združevanj se je nadaljeval tudi v letih, ki so sledila. Leta 1976 sta se Zavarovalnica Sava in Zavarovalnica Maribor združili v Zavarovalno skupnost Triglav, ki je bila vse do leta 1990 ena največjih zavarovalnic v nekdanji Jugoslaviji. Leta 1990 se je Zavarovalna skupnost Triglav preoblikovala v delniško družbo. Zavarovalnica Triglav, d. d. je bila ustanovljena 12. 12. 1990, kot zavarovalna delniška družba pa je začela poslovati s 1. januarjem 1991. Danes je Zavarovalnica Triglav največja zavarovalnica v Sloveniji. V letu 2000 je Zavarovalnica Triglav pričela svoje poslovanja širiti tudi na tuja

tržišča. Na hrvaškem tržišču so prisotni z zavarovalnico Triglav Osiguranje, d. d., Rijeka. Ustanovili so zavarovalno družbo Triglav Pojištovna, a. s., na Češkem ter kupili kapitalski delež v zavarovalnicah Triglav BH Osiguranje, d. d., Sarajevo in Lovčen Osiguranje, a. d., v Črni gori (Interni podatki Zavarovalnice Triglav, 2006).

Zavarovalnico Triglav odlikujejo znanje, izkušnje in finančna moč, saj že dolga leta skrbijo za zavarovanje vedno novih generacij in njihovega imetja ter za zavarovanje premoženja številnih podjetij, kar jim tako zagotavlja ekonomsko trdnost in varnost.

Zavarovalnica Triglav pa je tudi ena od najzanesljivejših družb na slovenskem zavarovalniškem trgu. Ima zadostne zavarovalno-tehnične rezervacije, naložene v skrbno izbrane finančne naložbe, ima pa tudi dolgoletne poslovne odnose z največjimi pozavarovalnicami po svetu. Oboje skupaj ji omogoča, da lahko pod konkurenčnimi pogoji zavaruje tudi največje rizike. Zaupanje zavarovancev, da bo ravno Zavarovalnica Triglav najbolje poskrbela za njihovo finančno varnost ter prihodnost njihovih najbližjih, ji nalaga izjemno odgovornost. Zavarovalnica Triglav izkazano zaupanje upravičuje iz dneva v dan, saj je, in želi ostati, zanesljiv poslovni partner in dober prijatelj vsake družine.

Vodilno mesto na zavarovalniškem trgu zahteva ponudbo kakovostnih zavarovalnih kritij, ki ustrezajo potrebam in zahtevam sodobnega zavarovanca. V ponudbi Zavarovalnice Triglav so vse vrste premoženjskih in osebnih zavarovanj. Med premoženjskimi zavarovanji so to zavarovanja premoženja in premoženjskih interesov, avtomobilska, kmetijska, transportna zavarovanja, zavarovanja terjatev in zavarovanja za prosti čas in potovanja. Zaokroženo ponudbo osebnih zavarovanj pa sestavljajo vse vrste življenjskih, rentnih, pokojninskih, nezgodnih in zdravstvenih zavarovanj.

Odprtje zavarovalnega trga za vse evropske zavarovalnice je v Slovenijo prineslo konkurenco, na katero se v Zavarovalnici Triglav pripravljajo z izpopolnjevanjem poslovne mreže, razvojem najsodobnejših zavarovanj in doseganjem konkurenčnih zavarovalnih premij. Svoj razvoj vidijo na trgih nekdanje Jugoslavije, v Sloveniji pa na področju pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja in v povezovanju z bančnim sistemom ter kapitalskim trgom.

V Zavarovalnici Triglav bodo svoje delo usmerjali v **uresničevanje ključnih poslovnih ciljev**, ki se skozi dobičkonosnost družbe uresničujejo kot (Interni podatki Zavarovalnice Triglav, 2006) :

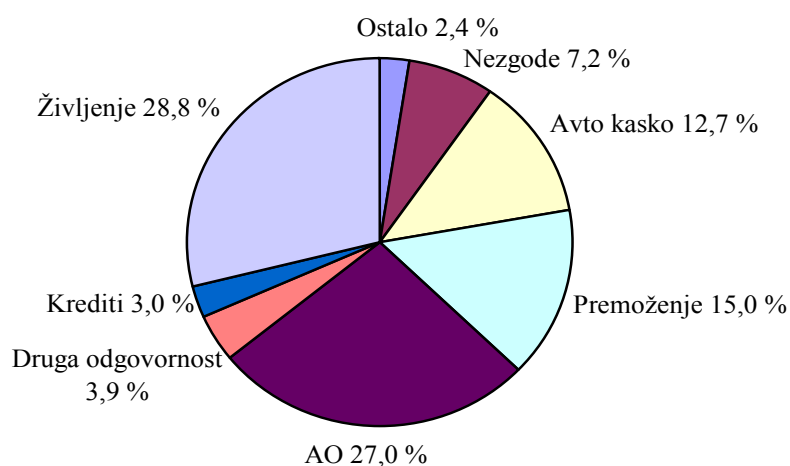
- doseganje zadovoljstva strank z zavarovalnimi storitvami tako na področju trženja zavarovanj kot na področju reševanja škod,
- povečevanje realnega obsega poslovanja in ohranitev tržnega položaja Zavarovalnice Triglav na slovenskem zavarovalnem tržišču,
- širitev poslovanja zavarovalnice na tuja tržišča,
- ohranitev oziroma izboljševanje zavarovalno-tehničnih rezultatov,
- zagotavljanje solventnosti,
- gospodarno ravnanje z zavarovalnimi sredstvi in zagotavljanje tekoče likvidnosti,
- stimulatívna motivacija in zagotavljanje standarda za zaposlene v Zavarovalnici Triglav.

Uresničevali pa jih bodo (Interni podatki Zavarovalnice Triglav, 2006):

- z vzpostavljanjem partnerskih odnosov s strankami,
- nadaljnjo izgradnjo poslovne mreže,
- z učinkovitim in sistematičnim trženjem premoženjskih in osebnih zavarovanj,
- s selekcijo portfelja v donosne zavarovalne vrste,
- z rentabilnim poslovanjem in ustrezno organizacijo profitnih centrov,
- z doslednim izvajanjem zavarovalnih podlag, ki temeljijo na aktuarskih izračunih, in s spoštovanjem pravil stroke,
- z optimalnim izravnavanjem rizikov, ki presegajo izravnalne okvire družbe,
- z racionalno in ekonomično porabo vseh zavarovalnih sredstev, ki bo temeljila na namenski porabi ter na ekonomskih načelih zavarovalnega poslovanja,
- z gospodarnim ravnanjem pri likvidaciji škod in doslednim izvajanjem regresov,
- z varnim in donosnim nalaganjem prostih zavarovalnih sredstev,
- z doslednim izvajanjem standardov kakovosti poslovanja,
- s strokovnim nadzorom vseh poslovnih procesov v družbi in z doslednim uresničevanjem odgovornosti za odločanje na vseh nivojih,
- s povezovanjem z drugimi gospodarskimi subjekti v državi in zunaj nje,
- z računalniško podprtimi procesi,
- z vlaganjem v razvoj kadrov ter ustrezno motivacijo le-teh.

Graf 4 prikazuje sestavo zavarovalnega portfelja glede na bruto obračunano premijo za leto 2005 za Zavarovalnico Triglav.

Graf 4: Sestava zavarovalnega portfelja glede na bruto obračunano premijo 2005 za Zavarovalnico Triglav

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 37.

Zavarovalnica Triglav je najbolj uspešna zavarovalnica na slovenskem zavarovalniškem trgu v primerjavi z drugimi slovenskimi zavarovalnicami, njene **prednosti** pa so:

- Kot sem že omenila je največja slovenska zavarovalnica z vodilnim tržnim deležem na področju premoženjskih in življenjskih zavarovanj. Je tudi ena od vodilnih finančnih institucij v Sloveniji. Vodilni položaj dosega s celovitim obvladovanjem prodajne mreže, kakovostnimi in okolju prilagojenimi storitvami, lastnim razvojem produktov ter kakovostnimi kadri.
- Dajejo velik poudarek na odnosu s strankami, in sicer so mnenja, da je zadovoljstvo strank njihova temeljna vrednota. Želijo optimizirati zadovoljstvo in lojalnost zavarovancev — fizičnih in pravnih oseb. Ob prihodu nove konkurence si jih bodo prizadevali zadržati ter še poglobiti odnose z njimi. Zavzemali se bodo za dvig zavarovalne kulture in z navzkrižno prodajo povečevati število zavarovalnih produktov na posameznika. Razvijali bodo segmentiran in individualen pristop do strank ter posodobili in izboljšali učinkovitost lastne prodajne mreže, vzpostavili sistem multikanalne prodaje in poenostavili procese v odnosu do stranke. Za celovito obravnavo stranke na enem mestu bodo nadaljevali z razvojem koncepta bančnega zavarovalništva in ustanavljali zavarovalno-finančne centre s ponudbo široke palete finančnih storitev. Prizadevali si bodo ostati vodilna zavarovalnica po številu zavarovanih podjetij.
- Občutek, da se lahko v vsakem trenutku zanese na učinkovito pomoč, je za vsakega zavarovanca najpomembnejši, zato so izvedenska znanja strokovnjakov ena najpomembnejših konkurenčnih prednosti Zavarovalnice Triglav. Skrb za zavarovanca, nenehno spremljanje njegovih potreb in uspešno odpravljanje njegovih težav so osnove partnerskega odnosa, ki ga Zavarovalnica Triglav goji s slehernim zavarovancem.

Načrti Zavarovalnice Triglav za prihodnost so, da ne planirajo samo kratkoročno, temveč imajo postavljene tudi dolgoročne cilje in plane. Naj omenim, da imajo glede na vizijo opredeljene ciljne trge, in sicer imajo namen, kljub pričakovani povečani stopnji konkurenčnosti v Sloveniji v skupnih zavarovalnih storitvah ohraniti obstoječi tržni delež oziroma, rasti v skladu z rastjo trga. Izgubljeno zavarovalno premijo na določenih zavarovalnih vrstah ali segmentih zavarovancev bodo nadomestili s povečanjem premij na drugih zavarovalnih vrstah ali pri drugih segmentih potrošnikov. S povezovanjem z drugimi finančnimi institucijami bodo krepili vlogo nosilca finančne skupine, ki bo poleg zavarovalnega posla nudila strankam tudi sklade in bančne storitve. Vstopili bodo na zahtevno tržišče Evropske unije, najprej v obmejnih regijah Avstrije in Italije. Povečali bodo obseg poslovanja na Češkem, kjer so s hčerinsko zavarovalnico že prisotni. V regiji JV Evrope želijo postati najmočnejša zavarovalniška skupina. V vsaki državi, v kateri bodo prisotni, želijo biti med prvimi tremi zavarovalnicami in dosežati najmanj 10 % tržni delež. V ta namen bodo krepili poslovanje na trgih, kjer že imajo hčerinske družbe. Pri svojem poslovanju pa ne bodo zanemarjali okolja delovanja.

V prihodnje bi mogoče predlagala bolj intenzivno angažiranje in razmišljanje v smeri širjenja na tuje trge, predvsem trge Evropske unije, saj menim, da je Zavarovalnica Triglav na dobri poti, da se uveljavi kot konkurenčna evropska zavarovalnica. To pa je tudi ena izmed njihovih prioritet. Po mojem mnenju pa je pomembno tudi čimprejšnje oblikovanje strateških ciljev, ki

so povezani s tujino in tujimi trgi ali pa z morebitnim povezovanjem z drugimi tujimi podjetji v isti panogi, a pod pogoji, da še vedno uveljavljajo svojo vizijo in svoje cilje in s tem konkurirajo tudi močnemu tujemu trgu.

4.2 Predstavitev Zavarovalnice Maribor

Zavarovalnica Maribor d. d. (v nadaljevanju ZM) je slovenska zavarovalnica s 180-letno tradicijo, v sedanji obliki pa posluje od leta 1991. Obseg njihovega poslovanja jih uvršča na četrto mesto med zavarovalnicami v Sloveniji. Poslovno so povezani s francosko zavarovalnico AXA Assistance in Pozavarovalnico Sava (Interni podatki Zavarovalnice Maribor, 2006).

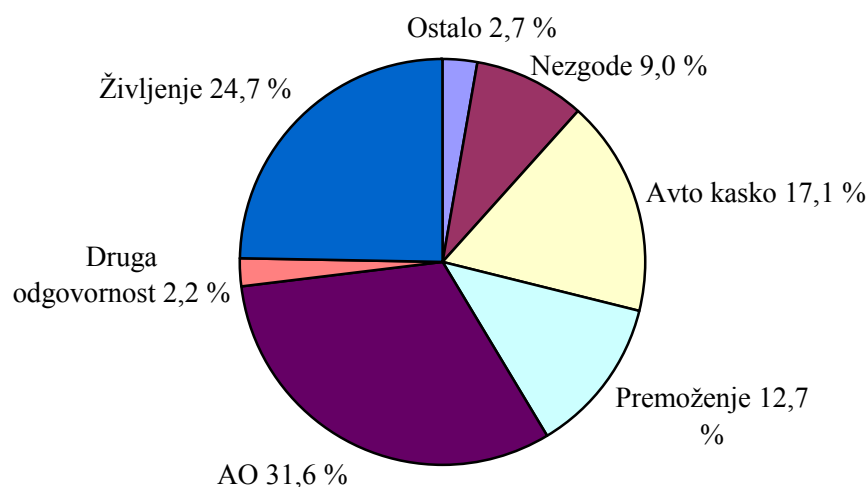
ZM je organizirana kot delniška družba. Njena največja lastnika sta Nova KBM d. d. in Pozavarovalnica Sava d. d. Celotni kapital, s katerim je bila osnovana, je porabila za kritje izgub. Navedena lastniška struktura pa je nastala z dokapitalizacijo. V ZM se zavedajo, da so zaposleni ključnega pomena za njihov uspeh, zato skrbijo za stalni razvoj in izobraževanje. V ZM so izoblikovali takšno poslovno mrežo, ki njihovim strankam kar najbolje omogoča prijavo in reševanje škode v njihovi neposredni bližini. Poslovne enote in podružnice so razvrščene po vsej Sloveniji.

V ZM prevzemajo skrb in odgovornost do ljudi in prostora, v katerem živimo. S številnimi sponzorstvi, donacijami, preventivnimi akcijami, tako na športnem kot kulturnem, zdravstvenem in umetnostnem področju, se aktivno vključujejo v širše družbeno dogajanje. Njihova vizija je postati slovenska zavarovalnica z najvišjo kvaliteto storitev, merjeno z zadovoljstvom zavarovancev. Njihovo poslanstvo je uspešnost na vseh področjih poslovanja. S tem bodo izpolnili pričakovanja lastnikov, zaposlenih in tudi družbe. Želijo ustvariti dobiček, kar omogoča razvoj podjetja v smislu širjenja ponudbe storitev, za zaposlene pa zagotoviti primerne nagrade ter možnost napredovanja (Interni podatki Zavarovalnice Maribor, 2006).

Temeljni cilji, ki jih načrtujejo v prihodnosti, so novi produkti, dodatne ugodnosti v obliki asistenc njihovih zavarovancev in spremembe obstoječih cenikov (Interni podatki Zavarovalnice Maribor, 2006).

Graf 5 prikazuje sestavo zavarovalnega portfelja glede na bruto obračunano premijo za leto 2005 za Zavarovalnico Maribor.

Graf 5: Sestava zavarovalnega portfelja glede na bruto obračunano premijo 2005 za Zavarovalnico Maribor

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2006, str. 35.

4.3 Predstavitev Zavarovalnice Tilia

Velike spremembe v Sloveniji so prinesle razpad Zavarovalne skupnosti Triglav na več samostojnih zavarovalnic. Dolenjska območna zavarovalna skupnost se je osamosvojila in preoblikovala v zavarovalno delniško družbo. S 1. januarjem 1991 pa se je začelo s poslovanjem Zavarovalnica Tilia d. d. Novo mesto. Zavarovalnica Tilia d. d. je tako postala ena izmed manjših slovenskih zavarovalnic, ki posluje kot delniška družba, in tako kot večina slovenskih zavarovalnic ponuja življenjska ter neživljenjska zavarovanja. Sredstva imajo naložena v varne finančne naložbe: v nepremičnine, bančne depozite, vrednostne papirje RS in bančne obveznice ter druge kapitalske naložbe. Varnost zavarovancev v primeru večjih škodnih dogodkov je dodatno zagotovljena v sodelovanju s Pozavarovalnico Sava, ki je vpeta v evropski pozavarovalni trg in sodeluje z največjimi zavarovalnicami in pozavarovalnicami najvišjih bonitetnih razredov (Interni podatki Zavarovalnice Tilia, 2006).

Temeljne dejavnosti Zavarovalnice Tilia so (Interni podatki Zavarovalnice Tilia, 2006):

- zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov, razen obveznega socialnega zavarovanja,
- življenjsko zavarovanje,
- druga zavarovanja, razen življenjskega,
- pomožne dejavnosti v zavarovalništvu in pokojninskih skladih.

V skladu s približevanjem Evropski uniji je bilo potrebno zavarovalnico dokapitalizirati s svežim kapitalom. Z uspešno izvedeno dokapitalizacijo konec leta 1998 je postala Pozavarovalnica Sava d. d. 98-odstotni lastnik Zavarovalnice Tilia d. d. Celotni kapital, s

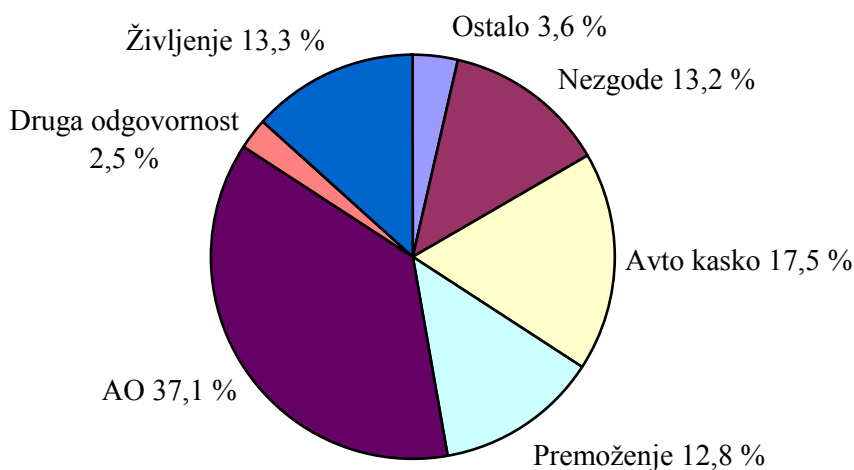
katerim je bila osnovana, je porabila za kritje izgub. Navedena lastniška struktura pa je nastala z dokapitalizacijo. V vseh letih samostojnega poslovanja je Zavarovalnica Tilia d. d. širila svojo dejavnost in tako pokriva celotno Dolenjsko, Belo krajino, Kočevsko, Posavje, Ljubljansko regijo, Gorenjsko, del Notranjske, del Primorske in del Štajerske. V letih 1999 in 2002 je izpeljala nove dokapitalizacije in Pozavarovalnica Sava d. d. je tako postala 99,57-odstotni lastnik delnic (Interni podatki Zavarovalnice Tilia, 2006).

Poslanstvo Zavarovalnice Tilia je nuditi svojim zavarovancem varno sedanost v primeru nezgod in nesreč in mirno prihodnost z varnim in donosnim investiranjem njihovih sredstev. Želijo postati najbolj varna, inovativna in prilagodljiva zavarovalnica. Njihovi strateški cilji pa so (Interni podatki zavarovalnice Tilia, 2006):

- v petih letih podvojiti tržni delež,
- razširiti poslovno mrežo,
- povečati poslovno učinkovitost,
- ostati prepoznavni s hitrim in korektnim reševanjem škodnih primerov,
- prehiteti potrebe in želje svojih zavarovancev s ponudbo novih in prenovljenih produktov,
- biti najbolj prilagodljiva in inovativna zavarovalnica v Sloveniji.

Graf 6 prikazuje sestavo zavarovalnega portfelja glede na bruto obračunano premijo za leto 2005 za Zavarovalnico Tilia.

Graf 6: Sestava zavarovalnega portfelja glede na bruto obračunano premijo 2005 za Zavarovalnico Tilia.

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, 2005, str. 36.

5 ANALIZA POSLOVANJA

5.1 Opredelitev analize poslovanja

Poslovanje podjetja le redko teče po zamislih. Pogosto prihaja do vrste odstopanj od zaželenega, zato moramo ta odstopanja spoznati, da bomo probleme razrešili in v prihodnje preprečili, dobre poteze pa ponavljali. Pri tem nam kot poglavitna metoda spoznavanja služi analiza poslovanja.

Beseda analiza izvira iz grške besede analysis in pomeni razstavljanje neke celote na sestavne dele z namenom, da pridemo do vzrokov, ki so povzročili nastanek pojava.

Analiza je zavestno spoznavanje predmeta, ki teče v urejenem procesu, je presojanje in pojasnjevanje stanja in uspešnosti oziroma neuspešnosti poslovanja neke organizacije. Zasnovano je na primerjanju podatkov o preteklem in načrtovanem poslovanju, ugotavljanju odmikov med njimi ter vzrokov in posledic teh odmikov (Hočevar, Jaklič, Zagoršek, 2003, str. 217).

5.1.1 Različni avtorji o analizi poslovanja

S pojmom analiza poslovanja se je ukvarjalo že mnogo avtorjev. F. Lipovec (povzeto po: Pučko, 2004, str. 8) je to smer pojasnjevanja še izpopolnil, ko je ponudil razlago analize poslovanja kot proces spoznavanja poslovanja konkretne organizacije z vidika uporabnika analize in kot pripomoček za nadaljnje odločanje o poslovanju organizacije ter izboljšanje njene uspešnosti.

Še druga slovenska opredelitev pravi, da je analiza poslovanja kot poglobljeno proučevanje poslovanja, s katerim ugotavljamo boniteto poslovanja, kar omogoča predlaganje izboljšav pri poslovnih procesih in stanjih (Škerbic, Rebernik, 1990, str. 210).

Rozman (1995, str. 91) opredeljuje analizo kot razmeroma zahtevno. Proces analize poslovanja obsega opazovanje poslovanja in opredelitev problema. Opazovanje poslovanja vključuje zbiranje informacij, njihovo primerjanje z normalnim stanjem in ugotavljanje odstopanj. Opredelitev problema pa iz teoretično mogočih vzrokov problemov izlušči tiste, ki so problem povzročili.

F. Koletnik (1997, str. 32) pa pravi, da kadar opredeljujemo poslovne cilje in njihove poti, ni mogoče tega vselej storiti na podlagi splošnega predhodnega znanja, temveč je potrebno pridobiti posebna znanja. To dosežemo s pomočjo proučevanja preteklih dogodkov in stanj, med katerimi obstajajo soodvisnosti vzrokov in posledic. Zato z analiziranjem proučujemo take pojave in stanja, da bi prišli do spoznanj o vzročni zvezi. Ta nam omogoča boljše predvidevanje bodočih situacij ob predpostavki, da bodo nastopile podobne okoliščine. V tem

smislu v analizi ne vidimo zgolj ugotavljanja odklonov med želenimi in uresničenimi cilji, temveč je analiza sredstvo za usmerjanje procesov in stanj in je v bistvu začetna faza načrtovanja.

Zavarovalništvo je dokaj specifična dejavnost, zato bo tudi analiza poslovanja izbranih slovenskih zavarovalnic prilagojena tej dejavnosti, v kateri poteka poslovanje na drugačen način kot v drugih organizacijah (na primer v tipičnih proizvodnih podjetjih), kar bom skušala z analizo tudi nazorno prikazati.

5.2 Namen analize poslovanja

Namen analize je pripraviti zahtevnejše poslovne informacije na podlagi presoje določenega pojava, kar omogoča uporabniku spoznavno podlago za sprejemanje poslovnih odločitev (Koletnik, 1997, str. 34).

Analizo poslovanja delimo po treh vidikih:

— ekonomski

nanj je primarno vezano poslanstvo analize poslovanja, saj nam le-ta pomaga pri izboljševanju ekonomske uspešnosti poslovanja konkretne organizacije. Kakor vemo, uresničevanje ciljev praviloma ne poteka brez odklonov, ki jih povzročajo neznani dejavniki. Zato z analiziranjem raziskujemo procese in stanja, da spoznamo vplive in pripravimo podlage za preudarnejše gospodarjenje;

— organizacijski

organizacijska določenost namena analize poslovanja vedno znova postavlja zahtevo po vzpostavljanju smotrnih procesov odločanja v organizaciji (tu je mišljeno predvsem na miselne in izvedbene procese), saj je ena bistvenih nalog vsake organizacije zagotavljati, da bomo cilje organizacije dosegali na smotrni način. Šele celota organizacijskega procesa, ki se ga da členiti na mnoge podprocesse (načrtovanje, vodenje, organiziranje, kontroliranje), vzpostavlja povezavo med procesom analiziranja in doseganjem ekonomske uspešnosti;

— uporabniški

namen vsake analize poslovanja je odvisen od interesov uporabnikov. Analiza je namenjena enemu ali večim uporabnikom, kar je odvisno od pristojnosti odločitvenih ravni. V takih primerih bomo praviloma oblikovali za višje ravni strnjena, za nižje ravni pa nadrobna poročila. Vsako od teh pa mora imeti ustrezno sporočilno vrednost in mora biti prilagojeno potrebam in sposobnostim prejemnika.

5.3 Analiza poslovnega uspeha in uspešnosti poslovanja

V vsakdanjem življenju največkrat ne ločimo učinkovitosti od uspešnosti. Najbolj široka opredelitev pravi, da uspešnost (ang. effectiveness) pomeni delati prave stvari. V tem okviru kaže uspešnost razlikovati predvsem po učinkovitosti (angl. efficiency), ki pomeni delati stvari pravilno. Opredelitev uspešnosti je potemtakem tesno povezana s tistim, kar želimo doseči, in pomeni odgovor na vprašanje, kako organizirati svoje cilje. Višja stopnja doseganja cilja pomeni večjo uspešnost delovanja. Kar pomeni, da se analiza poslovne uspešnosti ukvarja z dobičkom oziroma dejavniki, ki vplivajo na njegovo velikost. Dejavnikov analiziranja je veliko, njihovo delovanje se mnogokrat prepleta ali pa nam ostaja prikrito. Pri analizi poslovne uspešnosti se zato pojavljajo mnoga vprašanja, na katera moramo biti pozorni. Tu gre predvsem za dileme opredeljevanja poslovnega uspeha organizacije za potrebe analize, za prijeme analize in za dileme opredeljevanja kazalcev poslovne uspešnosti (Pučko, 2004, str. 141). Učinkovitost je zato prvi pogoj za visoko uspešnost, vendar pa je sama po sebi še ne zagotavlja. Možno je namreč zelo učinkovito uresničevanje napačne stvari. Nedvomno pa učinkovito uresničevanje postavljenih ciljev vodi do uspešnosti poslovanja (Tekavčič, 2002, str. 6). Učinkovitost se torej nanaša na razmerje med viri in rezultati v organizaciji. Uspešnost je bolj usmerjena na celovite cilje organizacije, vključujoč tudi socialne cilje, odnose v organizaciji in organizacije z okoljem itd. Tako je organizacija lahko uspešna, ker dosega svoje cilje, hkrati pa neučinkovita, ker ob doseganju teh ciljev proizvaja izgubo. Uspešnost je navadno naravnana na presojanje dolgoročnih, učinkovitost pa na presojanje kratkoročnih rezultatov (Kavčič, Deškovič, 1990, str. 61).

Razlikujemo med poslovnim uspehom in poslovno uspešnostjo. Poslovni uspeh izražamo s poslovnim izidom, uspešnost pa tako, da poslovni izid primerjamo s sredstvi, ki smo jih uporabili za ustvarjanje poslovnega izida (Pučko, 2001, str. 146).

5.3.1 Finančno-računovodski kazalniki

Računovodski kazalniki so relativna števila, ki se nanašajo na gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki. Lahko so koeficienti, stopnje udeležbe ali indeksi. Dobijo se s primerjavo dveh kategorij. Če se količnik pomnoži s 100, se govori o odstotnem koeficientu, odstotku udeležbe ali odstotnem indeksu. Večina računovodskih kazalnikov ima naravo finančnih kazalnikov; kot finančni kazalniki za potrebe finančnega področja nalog pa se pojavljajo tudi številni drugi kazalniki, ki nimajo izhodišča v računovodskih podatkih ali pa so prirejeni drugače. Kazalniki v nedenarnih merskih enotah niso računovodski kazalniki.

Analiza poslovanja z računovodskimi kazalniki se je kot taka začela najprej uporabljati v finančnih in bančnih institucijah na začetku dvajsetega stoletja, da bi z njeno pomočjo ugotovili finančno premoženje in uspešnost poslovanja organizacij, predvsem za ocenjevanje finančne trdnosti, zlasti sposobnosti odplačevanja posojil. Uporabniki izsledkov analiz so precej pozorno in preudarno postopno spoznavali načine za pravilno razlaganje kazalnikov, to

pa jim je omogočilo vpogled v uspešnost poslovanja celotne organizacije (Tyran, 1992, str. 135).

Analiza na podlagi kazalnikov omogoča (Tyran, 1992, str. 136–137):

- jasnost in razumljivost informacij o poslovanju organizacije ter primerljivost s preteklimi izidi in konkurenčnimi organizacijami (v tem primeru zavarovalnicami);
- opredelitev nenormalnih ali spreminjajočih se razmer ter ugotavljanje pomembnejših odmikov;
- vpogled v posamezne računovodske informacije, ki lahko opozorijo na nezaželene in krizne razmere;
- ureditev informacij, ki nazorno in pregledno olajša uresničevanje ciljev ter pomaga pri odločanju posloводства o dobičkonosnosti, finančni trdnosti, plačilni sposobnosti, gospodarnosti, konkurenčnosti, rasti, razvoju, uspešnosti in učinkovitosti;
- prikaz prednosti in slabosti poslovanja glede na okolje organizacije;
- oblikovanje mnenja o preteklem poslovanju in napoved prihodnje uspešnosti organizacije.

Računovodske kazalnike za notranje potrebe izbere organizacija samo glede na posebnosti svojega poslovanja in objektivne možnosti merjenja.

Najpreprostejši del analize je izračun kazalnika, saj številke iz posameznih računovodskih izkazov vstavimo v formulo in izračunamo. Ker ne vemo dejansko, kaj nam ta rezultat izračuna pove, potrebujemo nekakšno primerjavo in zato kot sodilo lahko upoštevamo (Koletnik, 1997, str. 113):

- **enak kazalnik iste organizacije iz preteklih obdobj;** običajno izbiramo obdobje pred tekočim ali pa tudi povprečje več preteklih obdobj. Sodilo nam daje vpogled, kako je bilo in ne kako bi moralo biti, zato je primerneje uporabljati podatke iz preteklih obdobj le kot podlago za oblikovanje stvarnejših meril. Le-te dobimo s pomočjo ocenjevanja in standardizacije. Vendar pa ima takšno sodilo tudi določene dobre strani, saj z njim odkrivamo vzroke neugodnih situacij, zlasti še, kadar se pogoji poslovanja bistveno ne spreminjajo;
- **enak kazalnik v okolju (medpodjetniška primerjava);** gre za primerjavo med kazalnikom proučevane organizacije ter enakim kazalnikom najboljše ali najslabše organizacije v panogi, povprečjem panoge, največjim konkurentom. Primerjavo z okoljem ovirajo razlike v tehnologiji, položaju na trgu in v izraznih računovodskih rešitvah;
- **kombinirane primerjave;** ko hkrati primerjamo in ocenjujemo v časovnem zaporedju med organizacijami. To uporabimo takrat, ko izračunavamo in primerjamo serijo kazalnikov za pretekla in prihodnja obdobja v organizaciji in okolju (npr. v dejavnosti ali primerjalni organizaciji).

Organizacija mora za bolj jasno nazorno sliko o uspešnosti preteklega poslovanja izračunati več kazalnikov. Da pa je slika še jasnejša je dobro uporabiti več kazalnikov hkrati. Več je teh kazalnikov lažje ugotavljamo razloge za posamezna stanja in dogajanja v organizaciji ter lažje razumemo njihove posledice, bodisi pozitivne ali negativne.

Zavarovalništvo je informacijsko in kapitalno intenzivna dejavnost, za katero je značilno, da se lahko posledice rutinskih vsakodnevnih odločitev pokažejo šele čez mnoga leta. Proučitev uspešnosti poslovanja zavarovalnice je zato še posebej težavna. Kazalniki uspešnosti predvsem temeljijo na preteklih podatkih iz poslovnih poročil in ne prikazujejo uspešnosti poslovanja v prihodnosti, zato je to tudi njihova največja pomanjkljivost.

Klasični temeljni kazalci za zavarovalnice so (Turk, Kavčič, Kokotec-Novak, 2003, str. 782):

- kazalnik škod, kjer se meri pogostost škod, povprečni stroški na škodo, razmerje med škodnimi rezervacijami in izplačanimi škodami ter razmerje med škodnimi rezervacijami in zasluženno premijo;
- kazalnik škodnega rezultata, kot razmerje med škodami in zasluženno premijo;
- vzorec likvidiranja škod, ki ga izračunamo kot razmerje med plačanimi škodami in celotnimi tehničnimi rezervacijami; posebej pa lahko izračunamo še razmerje med prijavljenimi in nastalimi škodami ali med nastalimi še neprijavljenimi škodami in celotnimi tehničnimi rezervacijami;
- stroškovni kazalnik, kot razmerje med stroški (z odpravnino vred) in (običajno) zaračunano premijo;
- stopnja odpravnine ali stopnja stroškovnosti pridobivanja zavarovanj, kot razmerje med deležem stroškov sklepanja zavarovanj in zaračunano čisto premijo;
- povezani kazalnik; kot vsota škodnega izida in stroškovnega kazalnika; uporablja se kot pripomoček pri proučevanju poslovanja zavarovalnice, meri pa izvedbeno učinkovitost zavarovalnice ob upoštevanju vseh učinkov sklepanja zavarovalnih pogodb;
- delež pozavarovanja, kot razmerje med čisto in kosmato zavarovalno premijo;
- vzorec sklepanja pogodb oziroma prevzemanja v zavarovanje, ki ga izračunamo kot razmerje med zasluženno čisto premijo (premijo zmanjšano za prenosno premijo) in zaračunano premijo;
- koeficient čiste dobičkonosnosti kapitala (ROE);
- koeficient dobičkonosnosti naložb, ki ima zlasti v splošnem zavarovalništvu zelo velik vpliv na uspešnost poslovanja zavarovalnice;
- dobičkovnost prihodkov, ki jo izračunamo kot razmerje med letnim dobičkom in prihodki od čiste premije;
- koeficient dolgoročne plačilne sposobnosti, je osnovno sodilo finančne moči zavarovalnice, ki ga izračunamo kot razmerje med prostim kapitalom in rezervami ter čisto premijo; povezan je tudi z zakonsko določeno mejo plačilne sposobnosti;
- koeficient sredstev in dolgov je pogosto boljše sodilo dolgoročne plačilne sposobnosti kot koeficient dolgoročne plačilne sposobnosti in je primeren tudi za ocenjevanje sprememb vrednosti sredstev; izračunamo pa ga kot razmerje med vrednostjo sredstev in vrednostjo dolgov.

6 PRIMERJALNA ANALIZA POSLOVANJA IZBRANIH SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC

Oceno poslovanja organizacije v posameznem letu je mogoče narediti na različne načine (s primerjavo doseženih in načrtovanih rezultatov, s primerjavo doseženih rezultatov organizacije in povprečnih rezultatov panoge, s primerjavo doseženih rezultatov z rezultati, ki jih dosegajo organizacije v tujini, in podobno). Primerjava doseženih ekonomskih kategorij v tekočem letu s kategorijami, doseženimi v prejšnjem letu, je gotovo eden najbolj običajnih postopkov ocenjevanja uspešnosti poslovanja organizacij. Tega postopka ocenjevanja pa se bom v specialističnem delu lotila tudi sama. Seveda pa morajo biti te vrednosti primerljive, to je, izračunane morajo biti na enak način oziroma po isti metodiki. Če bomo hoteli s primerjavo vseh ali le nekaterih ekonomskih kategorij, izkazanih v poslovnem izidu za leto 2005, ugotoviti, ali smo poslovali bolje ali slabše kot v letu 2004, bomo morali primerjati vrednosti, ki so bile izračunane na enak način.

Najprej bom začela z analizo poslovnega uspeha izbranih zavarovalnic, kjer bom za vsako zavarovalnico analizirala obseg in strukturo poslovnega uspeha po zavarovalnih vrstah, ter naredila primerjalno analizo med izbranimi zavarovalnicami. Sledila bo analiza uspešnosti poslovanja izbranih zavarovalnic, kjer bom izračunala računovodske kazalnike, in sicer kazalnike produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja vsake zavarovalnice, ti pa bodo nekoliko prilagojeni specifični zavarovalniški dejavnosti. Na koncu pa bom primerjala kazalnike med izbranimi zavarovalnicami.

6.1 Analiza poslovnega uspeha izbranih zavarovalnic

Temeljni smisel obstoja in poslovanja neke organizacije je ustvarjanje poslovnega uspeha. Pojavi pa se dilema, ali poslovni uspeh izraža neki organizaciji ustvarjen dobiček ali ne, ali je to kosmati ali čisti dobiček, ali gre za ustvarjen dobiček v kratkem roku, ali za dolgoročno ustvarjen dobiček. Vsa ta vprašanja nakazujejo, da obstaja določena razlika med ekonomskim uspehom poslovanja in tistim, ki ga tradicionalno ugotavlja računovodstvo v organizaciji. Analiza poslovanja se trudi ugotavljati ekonomski uspeh poslovanja (Pučko, 2001, str. 146).

6.1.1 Analiza prihodkov

Prihodki so povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev (na primer denarja ali terjatev zaradi prodaje blaga oz. storitev) ali zmanjšanj. Prek poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala (Slovenski računovodski standardi, 2002, str. 133). S prihodki razumemo prodajne vrednosti poslovnih učinkov, dosežene v poslovnem letu, so pa zmnožek količine proizvodov in storitev s prodajnimi cenami. Tako pridobljene prihodke imenujemo poslovni prihodki. Poznamo pa tudi finančne prihodke oziroma prihodke od financiranja, ki so povezani s finančnim poslovanjem organizacije. Poslovni prihodki so

prihodki od prodaje in drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki. Finančni prihodki so prihodki v zvezi z dolgoročnimi in kratkoročnimi finančnimi naložbami, pa tudi v zvezi s terjatvami. Prihodke določenega poslovnega sistema ugotavljamo v povezavi s sredstvi in obveznostmi zanje, saj nastajajo kot posledica povečanja sredstev ali zmanjševanja obveznosti do virov sredstev (Turk, Melavc, 1998, str. 459). Prihodke moramo ločiti od prejemkov, saj prejemki povečujejo le stanje sredstev v izkazu stanja, prihodki pa vplivajo na izkaz uspeha. Obe vrsti prihodkov uvrščamo med redne prihodke, od katerih moramo ločiti izredne prihodke. Slednji nastajajo kot posledica izrednih dejavnosti ali pa so rezultat dela v preteklosti in so finančno realizirani po predhodnem odpisu v letu izdelave bilančnega izkaza. Računovodski standardi za vse vrste prihodkov natančno opredeljujejo, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da se v računovodstvu izkažejo kot prihodki.

V zavarovalnicah sestavljajo poslovne prihodke v izkazu poslovnega izida (SRS 32, 2002):

- prihodki naložb, ki se ne nanašajo na finančne prihodke,
- čisti prihodki od zavarovalnih premij,
- drugi čisti zavarovalni prihodki,
- prihodki zaradi zmanjšanja matematičnih rezervacij,
- prihodki zaradi zmanjšanja izravnalnih rezervacij,
- prihodki zaradi zmanjšanja drugih tehničnih rezervacij.

Skupino prihodkov predstavljajo tudi finančni prihodki, ki jih zavarovalnica uvršča med prihodke naložb. Ti prihodki so razčlenjeni na prihodke naložb, ki so financirane iz posameznih vrst tehničnih rezervacij, in prihodke naložb, ki so financirane iz drugih virov. Zavarovalnice morajo zagotavljati podatke o prihodkih naložb tehničnih sredstev po osnovnih oblikah, skupinah in podskupinah ali pa tudi po osnovnih enotah zavarovanj. Po omenjenih kategorijah se lahko prihodki naložb tehničnih sredstev ugotavljajo oziroma razvrščajo na podlagi povprečnega stanja tehničnih rezervacij (SRS 32.35). Zadnjo skupino prihodkov pa predstavljajo drugi izredni zavarovalni prihodki, ki v izkazu poslovnega izida predstavljajo zelo majhen delež.

Analiza prihodkov v Zavarovalnici Triglav, Zavarovalnici Maribor in Zavarovalnici Tilia je predstavljena tako, da bom za leto 2005 celotne prihodke in prihodke, razdeljene na prihodke od premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (PZ), in na prihodke od življenjskih zavarovanj (ŽZ), primerjala s prihodki za leto 2004 ter naredila primerjalno analizo med zavarovalnicami.

6.1.1.1 Primerjalna analiza prihodkov v izbranih zavarovalnicah

V tabelah 2, 3 in 4 bom prikazala analizo prihodkov v izbranih zavarovalnicah za leti 2005 in 2004.

1. Analiza prihodkov v Zavarovalnici Triglav

V tabeli 2 bom prikazala izračune prihodkov Zavarovalnice Triglav za leti 2005 in 2004, ki bodo razdeljeni na poslovne, finančne in izredne prihodke. Prihodki pa bodo razdeljeni tudi na premoženjska in življenjska zavarovanja.

Tabela 2: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) prihodkov Zavarovalnice Triglav v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Poslovni prihodki	141.124.426	86,4	126.500.022	85,3	111,6
Poslovni prihodki PZ	94.671.476	58,0	85.932.435	58,0	110,2
Poslovni prihodki ŽZ	46.452.950	28,4	40.567.587	27,4	114,5
Finančni prihodki	22.036.384	13,5	21.602.822	14,6	102,0
Finančni prihodki PZ	13.245.491	8,1	14.078.007	9,5	94,1
Finančni prihodki ŽZ	8.790.893	5,4	7.524.815	5,1	116,8
Izredni prihodki	138.547	0,1	180.467	0,1	76,8
SKUPAJ	163.299.357	100	148.283.311	100	110,1

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leti 2005 in 2004.

2. Analiza prihodkov v Zavarovalnici Maribor

V tabeli 3 bom prikazala izračune prihodkov Zavarovalnice Maribor za leti 2005 in 2004, ki bodo razdeljeni na poslovne, finančne in izredne prihodke. Prihodki pa bodo razdeljeni tudi na premoženjska in življenjska zavarovanja.

Tabela 3: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) prihodkov Zavarovalnice Maribor v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Poslovni prihodki	35.556.434	87,7	32.902.183	84,0	108,1
Poslovni prihodki PZ	24.349.040	60,0	21.904.734	55,9	111,2
Poslovni prihodki ŽZ	11.207.394	27,6	10.997.449	28,1	101,9
Finančni prihodki	4.877.412	12,0	6.212.749	15,9	78,5
Finančni prihodki PZ	1.729.129	4,3	3.087.893	7,9	56,0
Finančni prihodki ŽZ	3.148.283	7,8	3.124.856	8,0	100,7
Izredni prihodki	115.468	0,3	56.802	0,1	203,3
SKUPAJ	40.549.314	100	39.171.734	100	103,5

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leti 2005 in 2004.

3. Analiza prihodkov v Zavarovalnici Tilia

V tabeli 4 bom prikazala izračune prihodkov Zavarovalnice Tilia za leti 2005 in 2004, ki bodo razdeljeni na poslovne, finančne in izredne prihodke. Prihodki pa bodo razdeljeni tudi na premoženjska in življenjska zavarovanja.

Tabela 4: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) prihodkov Zavarovalnice Tilia v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Poslovni prihodki	8.276.995	93,6	6.687.475	90,0	123,8
Poslovni prihodki PZ	6.719.646	76,0	5.622.707	75,7	119,5
Poslovni prihodki ŽZ	1.557.349	17,6	1.064.768	14,3	146,3
Finančni prihodki	505.458	5,7	698.187	9,4	72,4
Finančni prihodki PZ	378.954	4,3	507.622	6,8	74,7
Finančni prihodki ŽZ	126.504	1,4	190.565	2,6	66,4
Izredni prihodki	64.885	0,7	40.992	0,6	158,3
SKUPAJ	8.847.338	100	7.426.654	100	119,1

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d. za leti 2005 in 2004.

V tabeli 2, 3 in 4 je prikazana analiza prihodkov po posamezni zavarovalnici. Iz tabel je razvidno, da poslovni prihodki predstavljajo v vseh treh zavarovalnicah največji delež, in sicer v Zavarovalnici Triglav predstavljajo 86,4 %, v Zavarovalnici Maribor 87,7 % v Zavarovalnici Tilia pa 93,6 %. V vseh treh zavarovalnicah prihodki iz financiranja in izredni prihodki predstavljajo zelo majhen odstotek. Tako so poslovni prihodki najbolj vplivali na skupne prihodke, ki so se v Zavarovalnici Triglav povečali za 10,1 %, v Zavarovalnici Maribor za 3,5 % in v Zavarovalnici Tilia za 19,1 %. Pri vseh treh zavarovalnicah pa je prišlo tudi do zmanjšanja finančnih prihodkov premoženjskih zavarovanj, najbolj pa so se zmanjšali v Zavarovalnici Maribor, in to kar za 44 %. Glede na skupne prihodke pa je Zavarovalnica Triglav v letu 2005, v primerjavi z Zavarovalnico Maribor in Zavarovalnico Tilia, dosegla kar 76,8 % vseh prihodkov, Zavarovalnica Maribor 19,1 % in Zavarovalnica Tilia 4,1 % vseh prihodkov.

6.1.2 Analiza odhodkov

Odhodki so nasprotje prihodkov in skupaj z njimi ustvarjajo poslovni izid. Odhodki povezani s stroški, se lahko pojavijo sočasno ali pa kasneje kot stroški (Pučko, Rozman, 2000, str. 223-224). Ta definicija odhodkov je značilna za proizvodna podjetja. Če med odhodki in stroški ni razlik, ker gre za storitveno podjetje, takšno podjetje nima zaloga. Tudi zavarovalništvo je storitvena dejavnost, ki nima zaloga in se odhodki pojavijo sočasno kot stroški.

Odhodki se lahko razčlenijo na (Hočevar, Igličar, Zaman, 2000, str. 102–106):

— *redne odhodke in jih lahko nadalje razčlenimo na:*

- a) *poslovne odhodke* oziroma odhodke poslovanja; so stroški (brez obresti), ki se nanašajo na prodane proizvode in storitve, ter nabavna vrednost trgovskega blaga, materiala in podobno v obračunskem obdobju in jih je treba pokriti s prihodki iz istega obdobja,
- b) *finančne odhodke* oziroma odhodke financiranja; povezani so s financiranjem poslovanja poslovnega sistema na nelastniški način in z odpisom finančnih naložb. Te odhodke lahko razčlenimo na odhodke zaradi danih obresti za prejeta posojila in kredite ter druge odhodke financiranja (na primer odpis finančnih naložb).

- **izredne odhodke**; izredni odhodki so izgubljene vrednosti, ki se ne nanašajo na nastajanje proizvodov in storitev kot poslovnih učinkov. Nastajajo z izrednim zmanjševanjem sredstev ali z izrednim povečanjem obveznosti do virov sredstev. Izredni odhodki se ne morejo pojavljati iz razlogov, povezanih z osebno odgovornostjo.

V zavarovalništvu pa so odhodki zavarovalnic sestavljeni iz čistih odhodkov za škode, čistih obratovalnih stroškov, odhodkov od naložb, drugih čistih zavarovalnih odhodkov, drugih odhodkov iz rednega delovanja, izrednih odhodkov in odhodkov iz sprememb zavarovalno tehničnih rezervacij. Po SRS 32.29 so čisti odhodki za škode v obračunskem obdobju obračunani zneski škod, ki so povečani za povečanja oziroma zmanjšani za zmanjšanja škodnih rezervacij brez pozavarovalnega deleža v teh škodah (SRS 32.29). Med poslovne odhodke v zavarovalnicah uvrščamo: čiste odhodke za škode, odhodke za povečanje matematičnih rezervacij, čiste odhodke za bonuse in popuste, odhodke za povečanje izravnalnih rezervacij, odhodke za povečanje drugih čistih tehničnih rezervacij, odhodke za čiste obratovalne stroške, druge čiste zavarovalne odhodke in tisti del odhodkov naložb, ki se ne nanaša na finančne odhodke. Finančne odhodke sestavljajo odhodki naložb, financiranih iz posameznih vrst tehničnih rezervacij, in odhodki naložb, financiranih iz drugih virov. Zavarovalnica mora zagotavljati podatke o odhodkih naložb tehničnih sredstev po osnovnih oblikah, skupinah in podskupinah zavarovanj ter po možnosti tudi po osnovnih enotah zavarovanj (SRS 32.30). Zadnjo skupino odhodkov pa sestavljajo izredni odhodki, ki vsebujejo ostale izredne odhodke.

Na enak način kot v prejšnji točki bom poskušala analizirati strukturo in obseg odhodkov ter med seboj primerjati poslovanje v izbranih zavarovalnicah.

6.1.2.1 Primerjalna analiza odhodkov v izbranih zavarovalnicah

V tabelah 5, 6 in 7 bom prikazala analizo odhodkov v izbranih zavarovalnicah.

1. Analiza odhodkov v Zavarovalnici Triglav

V tabeli 5 bom prikazala izračune odhodkov Zavarovalnice Triglav za leti 2005 in 2004, ki bodo razdeljeni na poslovne, finančne in izredne odhodke. Odhodki pa bodo razdeljeni tudi na premoženjska in življenjska zavarovanja.

Tabela 5: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) odhodkov Zavarovalnice Triglav v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Poslovni odhodki	150.447.659	97,2	140.334.911	97,1	107,2
Poslovni odhodki PZ	97.026.697	62,7	93.765.768	64,9	103,5
Poslovni odhodki ŽZ	53.420.962	34,5	46.569.143	32,2	114,7
Finančni odhodki	4.219.447	2,7	3.905.107	2,7	108,0
Finančni odhodki PZ	3.016.783	1,9	3.033.684	2,1	99,4
Finančni odhodki ŽZ	1.202.664	0,8	871.423	0,6	138,0
Izredni odhodki	53.862	0,03	220.666	0,2	24,4
SKUPAJ	154.720.968	100	144.460.684	100	107,1

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leti 2005 in 2004.

2. Analiza odhodkov v Zavarovalnici Maribor

V tabeli 6 bom prikazala izračune odhodkov Zavarovalnice Maribor za leti 2005 in 2004, ki bodo razdeljeni na poslovne, finančne in izredne odhodke. Odhodki pa bodo razdeljeni tudi na premoženjska in življenjska zavarovanja.

Tabela 6: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) odhodkov Zavarovalnice Maribor v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Poslovni odhodki	35.696.972	98,6	37.182.601	98,9	96,0
Poslovni odhodki PZ	22.592.904	62,4	24.015.632	63,9	94,1
Poslovni odhodki ŽZ	13.104.068	36,2	13.166.969	35,0	99,5
Finančni odhodki	487.231	1,3	367.595	1,0	132,5
Finančni odhodki PZ	339.755	0,9	332.840	0,9	102,1
Finančni odhodki ŽZ	147.476	0,4	34.755	0,1	424,3
Izredni odhodki	19.575	0,1	56.802	0,2	34,5
SKUPAJ	36.203.778	100	37.606.998	100	96,3

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leti 2005 in 2004.

3. Analiza odhodkov v Zavarovalnici Tilia

V tabeli 7 bom prikazala izračune odhodkov Zavarovalnice Tilia za leti 2005 in 2004, ki bodo razdeljeni na poslovne, finančne in izredne odhodke. Odhodki pa bodo razdeljeni tudi na premoženjska in življenjska zavarovanja.

Tabela 7: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) odhodkov Zavarovalnice Tilia v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Poslovni odhodki	8.617.925	98,5	7.009.972	99,0	122,9
Poslovni odhodki PZ	6.623.445	75,7	5.524.208	78,0	119,9
Poslovni odhodki ŽZ	1.994.480	22,8	1.485.764	21,0	134,2
Finančni odhodki	125.795	1,4	60.722	0,9	207,2
Finančni odhodki PZ	124.223	1,4	58.602	0,8	212,0
Finančni odhodki ŽZ	1.572	0,0	2.120	0,0	74,2
Izredni odhodki	8.279	0,1	9.548	0,1	86,7
SKUPAJ	8.751.999	100	7.080.242	100	123,6

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d. za leti 2005 in 2004.

Tabele 5, 6 in 7 prikazujejo obseg in strukturo odhodkov po posameznih zavarovalnicah. Celotni odhodki so se leta 2005 glede na preteklo leto v Zavarovalnici Triglav povečali za 7,1 %, v Zavarovalnici Maribor so se zmanjšali za 3,7 % v Zavarovalnici Tilia pa so se povečali kar za 23,6 %. Glavni razlog za to povečanje v Zavarovalnici Tilia gre pripisovati poslovnim odhodkom, ki predstavljajo 98,5 % med vsemi odhodki v letu 2005, in so se glede na predhodno leto povečali za 22,9 %. Tudi v Zavarovalnici Triglav in Zavarovalnici Maribor poslovni odhodki predstavljajo približno 98 % vseh odhodkov v letu 2005 in so se glede na preteklo leto v Zavarovalnici Triglav povečali za 7,2 % v Zavarovalnici Maribor pa so se zmanjšali za 4 %. Na to zmanjšanje pa je vplivalo predvsem zmanjšanje poslovnih odhodkov premoženjskih zavarovanj. Finančni odhodki so se v vseh treh zavarovalnicah v letu 2005 glede na leto 2004 povečali, vendar pa zaradi skromnega deleža med vsemi odhodki niso bistveno vplivali na smer gibanja odhodkov. V Zavarovalnici Triglav so se finančni odhodki povečali za 8 %, v Zavarovalnici Maribor za 32,5 % in v Zavarovalnici Tilia za kar 107,2 %. Izredni odhodki so se v vseh treh zavarovalnicah zmanjšali, najbolj pa v Zavarovalnici Triglav in to kar za 75,6 %.

6.1.3 Analiza poslovnega izida

Poslovni izid, ki ga v računovodskih izkazih prikazujemo v izkazu uspeha, je temeljna ekonomska kategorija (Tekavčič, 2002, str. 10). Izračunamo ga kot razliko med prihodki in odhodki v določenem obračunskem obdobju.

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz, ki ga mora organizacija na koncu poslovnega leta sestaviti, da v njem izkaže poslovni izid. V njem so izkazani vsi prihodki in odhodki obračunskega obdobja, razlika med njimi pa je poslovni izid. Izkaz poslovnega izida ima obliko stopenjskega zaporednega izkaza poslovnega izida. To je računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazan poslovni izid za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja. Izkaz poslovnega izida je računovodsko poročilo razdobja in vsebuje računovodske informacije o spremembah sredstev in obveznosti do virov sredstev, če le-te vodijo k odhodkom in prihodkom. Tako v izkazu uspeha spoznavamo poslovno-izidne

tokove, ki niso nič drugega kakor tokovi odhodkov in prihodkov v povezavi s spremembami sredstev in obveznosti do virov sredstev (Turk, Melavc, 1998, str. 471). Poslovni izid je lahko pozitiven (v tem primeru govorimo o dobičku) ali negativen (izguba) (Turk et al., 2004, str. 366). Če zavarovalnica razpolaga z dobičkom, ga lahko razporedi za kritje nekritih izgub preteklega leta, oblikovanje varnostnih rezerv, izplačilo dividend, oblikovanje skladov in ostale namene (Kobal, 1996, str. 23). V primeru izgube se slednje lahko pokrivajo iz začasno nerazporejenega dobička prejšnjega obdobja, iz varnostnih rezerv, poslovnega sklada in začetnega varnostnega sklada. Če navedeni viri ne zadoščajo za pokritje vseh nastalih izgub, lahko zavarovalnice prenesejo nekrite izgube v naslednje obdobje, v katerem morajo pokriti izgubo preteklega obdobja in nadomestiti porabljen del začetnega varnostnega sklada.

6.1.3.1 Primerjalna analiza poslovnega izida v izbranih zavarovalnicah

V tabelah 8, 9 in 10 bom prikazala analizo poslovnega izida v izbranih zavarovalnicah.

1. Analiza poslovnega izida v Zavarovalnici Triglav

V tabeli 8 bom prikazala izračun celotnega dobička/izgube, ter čistega dobička/izgube za Zavarovalnico Triglav za leti 2005 in 2004.

Tabela 8: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) dobička Zavarovalnice Triglav v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
Dobiček/izguba iz rednega delovanja PZ	6.970.653	2.616.198	266,4
Dobiček/izguba iz rednega delovanja ŽZ	1.472.376	1.148.614	128,2
Dobiček/izguba zunaj rednega delovanja	84.685	-40.199	-
Celotni dobiček/izguba	8.527.714	3.724.613	229,0
Davek iz dobička	3.176.568	970.141	327,4
Čisti dobiček/izguba	5.351.146	2.754.472	194,3

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leti 2005 in 2004.

2. Analiza poslovnega izida v Zavarovalnici Maribor

V tabeli 9 bom prikazala izračun celotnega dobička/izgube, ter čistega dobička/izgube za Zavarovalnico Maribor za leti 2005 in 2004.

Tabela 9: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) dobička Zavarovalnice Maribor v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
Dobiček/izguba iz rednega delovanja PZ	2.604.828	270.079	964,5
Dobiček/izguba iz rednega delovanja ŽZ	1.084.564	850.535	127,5
Dobiček/izguba zunaj rednega delovanja	95.893	53.715	178,5
Celotni dobiček/izguba	3.785.285	1.174.329	322,3
Davek iz dobička	1.253.847	73.189	1.713,2
Čisti dobiček/izguba	2.531.438	1.101.140	229,9

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leti 2005 in 2004.

3. Analiza poslovnega izida v Zavarovalnici Tilia

V tabeli 10 bom prikazala izračun celotnega dobička/izgube, ter čistega dobička/izgube za Zavarovalnico Tilia za leti 2005 in 2004.

Tabela 10: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) dobička Zavarovalnice Tilia v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
Dobiček/izguba iz rednega delovanja PZ	101.918	333.571	30,6
Dobiček/izguba iz rednega delovanja ŽZ	-244.947	-221.943	-
Dobiček/izguba zunaj rednega delovanja	56.606	31.444	180,0
Celotni dobiček/izguba	-86.423	143.072	-
Davek iz dobička	-	-	-
Čisti dobiček/izguba	-86.423	143.072	-

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d. za leti 2005 in 2004.

Iz tabel 8, 9 in 10 je razvidno, ali je posamezna zavarovalnica poslovala uspešno ali ne. Pri analizi poslovnega izida lahko vidimo, da je imela Zavarovalnica Tilia izgubo za kar 60,4 % v letu 2005 glede na preteklo leto, Zavarovalnica Maribor je leta 2005 povečala svoj dobiček in to kar za 129,9 % več v primerjavi s preteklim letom, Zavarovalnica Triglav pa je imela za 94,3 % več dobička. Iz tega sledi, da sta Zavarovalnica Triglav in Zavarovalnica Maribor v primerjavi z Zavarovalnico Tilia poslovali bolj uspešno, saj je Zavarovalnica Triglav v letu 2005 ustvarila 535 mrd SIT čistega dobička, Zavarovalnica Maribor pa za 253 mrd SIT čistega dobička.

Zbirni pregled prihodkov, odhodkov in poslovnega izida za analizirane zavarovalnice v obravnavanem obdobju prikazujem v tabeli 11.

Tabela 11: Zbirni pregled prihodkov, odhodkov in poslovnega izida izbranih zavarovalnic v letih 2005 in 2004 (obseg v 000 SIT in struktura v %)

ELEMENT	Zavarovalnica Triglav			Zavarovalnica Maribor			Zavarovalnica Tilia		
	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}
Prihodki	163.299.357	148.283.311	110,1	40.549.314	39.171.734	103,5	8.847.338	7.426.654	119,1
Odhodki	154.720.968	144.460.684	107,1	36.203.778	37.606.998	96,3	8.751.999	7.080.242	123,6
Dobiček	8.527.714	3.724.613	229,0	3.785.285	1.174.329	322,3	-86.423	143.072	-
Čisti dobiček	5.351.146	2.754.472	194,3	2.531.438	1.101.140	229,9	-86.423	143.072	-

Vir: Izkazi poslovnih izidov izbranih zavarovalnic za leti 2005 in 2004.

V tabeli 11 sem prikazala zbirni pregled prihodkov, odhodkov in poslovnega izida za Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor in Zavarovalnico Tilia za leti 2005 in 2004. Podrobnejša obrazložitev tabele je napisana in sicer: na strani 40 analiza prihodkov, na strani 43 analiza odhodkov in na strani 45 analiza poslovnega izida.

6.2 Analiza uspešnosti poslovanja izbranih zavarovalnic

Poslovni ukrepi, ki jih izvajamo v organizaciji, temeljijo na tem, da dosežemo čim večji poslovni učinek z danimi sredstvi. To pa pomeni, da je neka organizacija, v tem primeru zavarovalnica, poslovno uspešna, če dosega svoje cilje, ki si jih je realno zastavila. Ti so največkrat zadosten dobiček, rast zavarovalnice in večanje svojega premoženja. Uspešnost se nam tako povečuje z izboljšanjem razmerij med učinki in sredstvi. Za merjenje uspešnosti uporabljamo različne kazalnike uspešnosti. Najpogosteje se uporabljajo naslednji trije kazalniki (Tekavčič, 1995, str 67):

- produktivnost dela,
- ekonomičnost poslovanja ali gospodarnost,
- rentabilnost ali dobičkonosnost.

Seveda pa je potrebno upoštevati tudi vrsto drugih kazalcev, ki lahko vplivajo na presojo uspešnosti poslovanja.

6.2.1 Analiza produktivnosti dela

Produktivnost dela (P_L) je naturalno merilo uspešnosti poslovanja, ki jo izračunamo z razmerjem med proizvedeno količino poslovnih učinkov (Q) (izraženimi količinsko ali vrednostno) in zanjo vloženim delovnim časom (L), izraženim z urami (dnevi, meseci, leti). (Kosi, Marc, Peljhan, 2004, str. 81):

$$P_L = \frac{Q}{L}$$

P_L – *produktivnost dela*

Q – *poslovni prihodki*; količina ustvarjenih poslovnih učinkov

L – *povprečno število zaposlenih*; delovni čas

Produktivnost dela je potemtakem predvsem kazalec učinkovitosti, saj je učinkovitost pogoj visoke uspešnosti, vendar pa visoka učinkovitost še ne pomeni nujno tudi visoke uspešnosti poslovanja. Kot sem že omenila pomeni učinkovitost delati stvari prav, medtem ko uspešnost pomeni delati prave stvari.

Iz obrazca sledi, da se produktivnost poveča, če se poveča količina poslovnih učinkov po enoti delovnega časa ali če se potreben čas za proizvodnjo enote poslovnega učinka zmanjša. Na produktivnost vplivajo številni dejavniki, katere lahko razvrstimo v pet skupin (Kosi, Marc, Peljhan, 2004, str. 81):

- tehnično-tehnološki dejavniki (tehnična delitev dela, tehnična opremljenost dela, narava tehnološkega procesa);
- organizacijski dejavniki (izkoriščenost zmogljivosti, izkoriščenost delovnega časa, standardizacija in tipizacija, kooperacija in specializacija);
- človeški dejavniki (strokovna usposobljenost ter intenzivnost dela);

- naravni dejavniki;
- družbeni dejavniki.

Vsi ti dejavniki nakazujejo, kako je treba presojeti uspešnost poslovanja v tistem sklopu, ki je odvisen od produktivnosti dela. Opredelitev teh dejavnikov je namreč izhodišče za kazalnike, ki jih je mogoče oblikovati za celovito presojanje poslovanja in njegove uspešnosti.

V zavarovalnicah so pomembni dejavniki, ki vplivajo na produktivnost dela, le organizacijski, človeški in družbeni. Pri računanju kazalnika sem v imenovalcu uporabila oziroma sem upoštevala povprečno število zaposlenih, ker sem v analizo želela zajeti vse dejavnike, ki vplivajo na neizkoriščenost delovnega časa. Težje pa je z zajemanjem količine ustvarjenih poslovnih učinkov v števcu produktivnosti dela. Večina organizacij namreč ustvarja raznovrstne poslovne učinke, ki jih ni mogoče preprosto sešteti. Da bi jih lahko sešteli, bi potrebovali pretvornike, s pomočjo katerih bi jih izrazili v primerljivih enotah mere. Tovrstnih informacij v organizacijah običajno primanjkuje, zato tudi prihaja do številnih težav pri merjenju produktivnosti dela. Različne organizacije običajno to izražajo tako, da v števcu upoštevajo kar prihodke (bodisi poslovne bodisi celotne), kar pa zamegli bistvo produktivnosti kot naturalnega kazalnika poslovanja (Tekavčič, 2002, str. 5). Ta problem pa se pojavlja tudi pri računanju produktivnosti v zavarovalnicah. Računanje količnika produktivnosti Zavarovalnice Triglav, Zavarovalnice Maribor in Zavarovalnice Tilia je oteženo zaradi široke ponudbe različnih vrst zavarovalnih polic. Zato sem morala enote zavarovalnih polic v števcu, ki so ponavadi izražene naturalno, izraziti s stalnimi cenami.

6.2.1.1 Primerjava kazalnikov produktivnosti dela v izbranih zavarovalnicah

V tabelah 12, 13 in 14 bom prikazala analizo produktivnosti dela v izbranih zavarovalnicah.

1. Analiza produktivnosti dela v Zavarovalnici Triglav

V tabeli 12 bom prikazala izračun produktivnosti dela v Zavarovalnici Triglav v letih 2005 in 2004.

Tabela 12: Izračun produktivnosti dela v Zavarovalnici Triglav v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Prihodki iz rednega delovanja (v 000 SIT)	163.160.810	148.102.844	110,2
2. Povprečno število zaposlenih	2.463	2.443	100,8
3. Produktivnost dela (1/2) (v 000 SIT / povp. št. zap)	66.245	60.623	109,3

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leti 2005 in 2004; Statistični zavarovalniški bilten 2006 in 2005 in lastni izračuni, 2007.

2. Analiza produktivnosti dela v Zavarovalnici Maribor

V tabeli 13 bom prikazala izračun produktivnosti dela v Zavarovalnici Maribor v letih 2005 in 2004.

Tabela 13: Izračun produktivnosti dela v Zavarovalnici Maribor v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Prihodki iz rednega delovanja (v 000 SIT)	40.433.846	39.114.932	103,4
2. Povprečno število zaposlenih	844	845	99,9
3. Produktivnost dela (1/2) (v 000 SIT / povp. št. zap)	47.907	46.290	103,5

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leti 2005 in 2004; Statistični zavarovalniški bilten 2006 in 2005 in lastni izračuni, 2007.

3. Analiza produktivnosti dela v Zavarovalnici Tilia

V tabeli 14 bom prikazala izračun produktivnosti dela v Zavarovalnici Tilia v letih 2005 in 2004.

Tabela 14: Izračun produktivnosti dela v Zavarovalnici Tilia v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Prihodki iz rednega delovanja (v 000 SIT)	8.782.453	7.385.663	118,9
2. Povprečno število zaposlenih	306	252	121,4
3. Produktivnost dela (1/2) (v 000 SIT / povp. št. zap)	28.701	29.308	97,9

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d. za leti 2005 in 2004; Statistični zavarovalniški bilten 2006 in 2005 in lastni izračuni, 2007.

V tabelah 12, 13 in 14 prikazujem analizo produktivnosti dela po posameznih zavarovalnicah. Produktivnost dela se je leta 2005 glede na preteklo leto v Zavarovalnici Triglav in Zavarovalnici Maribor povečala, in sicer v Zavarovalnici Triglav se je produktivnost dela povečala za 9,3 %, v Zavarovalnici Maribor pa za 3,5 %. Vzrok je predvsem v večjem povečanju prihodkov iz rednega delovanja v primerjavi s povečanjem povprečnega števila zaposlenih. V primerjavi z Zavarovalnico Triglav in Zavarovalnico Maribor pa se je v Zavarovalnici Tilia produktivnost dela zmanjšala, ker je prišlo do povečanja povprečnega števila zaposlenih, in sicer za 2,1 %.

Zbirni pregled produktivnosti dela za analizirane zavarovalnice v obravnavanem obdobju prikazujem v tabeli 15.

Tabela 15: Zbirni pregled produktivnosti dela izbranih zavarovalnic v letih 2005 in 2004

ELEMENT	Zavarovalnica Triglav			Zavarovalnica Maribor			Zavarovalnica Tilia		
	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}
Produktivnost dela (v 000 SIT)	66.245	60.623	109,3	47.907	46.290	103,5	28.701	29.308	97,9

Vir: Izkazi poslovnih izidov izbranih zavarovalnic za leti 2005 in 2004; Statistični zavarovalniški bilten 2006 in 2005 in lastni izračuni, 2007.

V tabeli 15 sem prikazala zbirni pregled produktivnosti dela za Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor in Zavarovalnico Tilia v obravnavanem obdobju. Podrobnejša obrazložitev tabele je napisana na strani 48 pod tabelo 14.

6.2.2 Analiza ekonomičnosti poslovanja

Naslednji kazalec uspešnosti poslovanja je kazalec ekonomičnosti oziroma gospodarnosti poslovanja. Od produktivnosti dela se razlikuje po tem, da v imenovalcu upošteva porabo vseh prvin poslovnega procesa in ne le porabljenega dela. V praksi ekonomičnost oziroma gospodarnost poslovanja izračunamo z razmerjem med prihodki in odhodki:

$$\text{EKONOMIČNOST} = \frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

Uporabljamo več vrst kazalnikov ekonomičnosti, ki nam kažejo učinkovitost poslovanja družbe. To pa pomeni, da lahko izračunamo tudi delne ekonomičnosti, in sicer razmerje med poslovnimi prihodki in poslovnim odhodki, med prihodki od financiranja in odhodki od financiranja ter med izrednimi prihodki in odhodki (Tekavčič, 2002, str. 6). Razlika med izračunanimi kazalniki je predvsem v vrstah prihodkov in odhodkov, ki jih primerjamo.

V svojem primeru bom prikazala izračune ekonomičnosti iz rednega delovanja za vsako zavarovalnico posebej, ki bo razdeljena na premoženjska in življenjska zavarovanja. Poleg ekonomičnosti iz rednega delovanja pa bom izračunala tudi skupno ekonomičnost za celotno zavarovalnico.

6.2.2.1 Primerjava kazalnikov ekonomičnosti v izbranih zavarovalnicah

V tabelah 16, 17 in 18 bom prikazala analizo ekonomičnosti poslovanja v izbranih zavarovalnicah.

1. Analiza ekonomičnosti poslovanja v Zavarovalnici Triglav

V tabeli 16 bom prikazala izračun ekonomičnosti iz rednega delovanja v Zavarovalnici Triglav v letih 2005 in 2004, ki bo razdeljena na premoženjska in življenjska zavarovanja ter skupno ekonomičnost za celotno zavarovalnico.

Tabela 16: Kazalci ekonomičnosti Zavarovalnice Triglav d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Prihodki PZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	107.916.967	100.010.442	107,9
2. Prihodki ŽZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	55.243.843	48.092.402	114,9
3. Celotni prihodki (v 000 SIT) (1+2)	163.160.810	148.102.844	110,2
4. Odhodki PZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	100.043.480	96.799.452	103,4
5. Odhodki ŽZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	54.623.626	47.440.566	115,1
6. Celotni odhodki (v 000 SIT) (4+5)	154.667.106	144.240.018	107,2
7. Ekonomičnost PZ (1/4)	1,08	1,03	104,4
8. Ekonomičnost ŽZ (2/5)	1,01	1,01	99,8
9. Celotna ekonomičnost (3/6)	1,05	1,03	102,7

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

2. Analiza ekonomičnosti poslovanja v Zavarovalnici Maribor

V tabeli 17 bom prikazala izračun ekonomičnosti iz rednega delovanja v Zavarovalnici Maribor v letih 2005 in 2004, ki bo razdeljena na premoženjska in življenjska zavarovanja ter skupno ekonomičnost za celotno zavarovalnico.

Tabela 17: Kazalci ekonomičnosti Zavarovalnice Maribor d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Prihodki PZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	26.078.169	24.992.627	104,3
2. Prihodki ŽZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	14.355.677	14.122.305	101,7
3. Celotni prihodki (v 000 SIT) (1+2)	40.433.846	39.114.932	103,4
4. Odhodki PZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	22.932.659	24.348.472	94,2
5. Odhodki ŽZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	13.251.544	13.201.724	100,4
6. Celotni odhodki (v 000 SIT) (4+5)	36.184.203	37.550.196	96,4
7. Ekonomičnost PZ (1/4)	1,14	1,03	110,8
8. Ekonomičnost ŽZ (2/5)	1,08	1,07	101,3
9. Celotna ekonomičnost (3/6)	1,12	1,04	107,3

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

3. Analiza ekonomičnosti poslovanja v Zavarovalnici Tilia

V tabeli 18 bom prikazala izračun ekonomičnosti iz rednega delovanja v Zavarovalnici Tilia v letih 2005 in 2004, ki bo razdeljena na premoženjska in življenjska zavarovanja ter skupno ekonomičnost za celotno zavarovalnico.

Tabela 18: Kazalci ekonomičnosti Zavarovalnice Tilia d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Prihodki PZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	7.098.600	6.130.329	115,8
2. Prihodki ŽZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	1.683.853	1.255.333	134,1
3. Celotni prihodki (v 000 SIT) (1+2)	8.782.453	7.385.662	118,9
4. Odhodki PZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	6.747.668	5.582.810	120,9
5. Odhodki ŽZ iz rednega delovanja (v 000 SIT)	1.996.052	1.487.884	134,2
6. Celotni odhodki (v 000 SIT) (4+5)	8.743.720	7.070.694	123,7
7. Ekonomičnost PZ (1/4)	1,05	1,10	95,8
8. Ekonomičnost ŽZ (2/5)	0,84	0,84	100,0
9. Celotna ekonomičnost (3/6)	1,00	1,04	96,2

Vir: Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d. za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

V tabelah 16, 17 in 18 je prikazana analiza ekonomičnosti poslovanja v izbranih zavarovalnicah. V vsaki tabeli pa sem prikazala tudi izračune ekonomičnosti iz rednega delovanja. Iz tabel je razvidno, da sta Zavarovalnica Triglav in Zavarovalnica Maribor v obeh letih poslovali ekonomično, saj sta oba kazalca celotne ekonomičnosti dosegla vrednost večjo od ena, kar pomeni, da so prihodki pokrili celotne odhodke, s tem pa sta bili Zavarovalnica Triglav in Zavarovalnica Maribor zmožni pokrивati prihodke z odhodki. Tudi Zavarovalnica Tilia je poslovalo v letu 2004 ekonomično, v letu 2005 pa je bila celotna ekonomičnost ena, predvsem zaradi življenjskih zavarovanj, saj je bila ekonomičnost življenjskih zavarovanj v obeh letih pod ena in je znašala 0,84.

Zbirni pregled ekonomičnosti poslovanja za analizirane zavarovalnice v obravnavanem obdobju prikazujem v tabeli 19.

Tabela 19: Zbirni pregled ekonomičnosti poslovanja izbranih zavarovalnic v letih 2005 in 2004

ELEMENT	Zavarovalnica Triglav			Zavarovalnica Maribor			Zavarovalnica Tilia		
	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}
Ekonomičnost	1,05	1,03	102,7	1,12	1,04	107,3	1,00	1,04	96,2

Vir: Izkazi poslovnih izidov izbranih zavarovalnic za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

V tabeli 19 sem prikazala zbirni pregled ekonomičnosti poslovanja za Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor in Zavarovalnico Tilia v obravnavanem obdobju. Podrobnejša obrazložitev tabele je napisana na strani 52 pod tabelo 18.

6.2.3 Analiza rentabilnosti poslovanja

Najširši kazalnik uspešnosti je rentabilnost oziroma dobičkonosnost. Je najpomembnejši kazalec uspešnosti v družbi in predstavlja družbenoekonomsko mero uspešne organizacije (Ban, Tekavčič, 2001, str. 66). V ta kazalec sta vključena prej predstavljena kazalca produktivnosti in ekonomičnosti, ki sta pokazala, ali so obravnavane zavarovalnice poslovale učinkovito. Zanima pa nas še, ali so bile uspešne pri trženju zavarovalniških storitev ali ne.

Opredelimo jo lahko:

- z vidika lastnika (z razmerjem med dobičkom in povprečno vloženim kapitalom) = ROE (return on equity),
- z vidika celotnega podjetja (z razmerjem med dobičkom in povprečnimi sredstvi podjetja) = ROA (return on assets).

Rentabilnost je temeljno načelo gospodarjenja, po katerem se ravna organizacija, v tem primeru zavarovalnica. Prav tako je temeljna mera, ki pokaže doseženo uspešnost v preteklem poslovanju organizacije. Zato nas posebej zanima, ali se je poslovanje v konkretni organizaciji v letu dni v primerjavi s preteklim obdobjem izboljšalo ali poslabšalo.

Rentabilnost kapitala (ROE) je s stališča lastnikov eden najpomembnejših in najpogosteje uporabljenih kazalnikov uspešnosti poslovanja, saj prikazuje delež čistega dobička, ki pripada lastnikom glede na njihov vložek in tako predstavlja uspešnost organizacije pri upravljanju s kapitalom (Ban, Tekavčič, 2001, str. 74). Visoka donosnost kapitala je ponavadi odraz uspešnega posloводства, lahko pa tudi pomeni, da organizaciji primanjkuje kapitala, ker ni bil zagotovljen ustrezen vložek ali se je le-ta zmanjšal zaradi akumulirane izgube preteklih let. Višja vrednost tega kazalnika lahko pomeni večje tveganje na račun večjega zadolževanja organizacije. Nizka donosnost kapitala je ponavadi rezultat neuspešnega posloводства ali pa lahko pomeni kapitalno intenzivno organizacijo.

$$\text{RENTABILNOST} = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečna vrednost kapitala}}$$

Kazalnik donosnosti sredstev (ROA) nam kaže uspešnost posloводства pri upravljanju s sredstvi, in sicer koliko čistega dobička organizacija zasluži z obstoječimi sredstvi (Ban, Tekavčič, 2001, str. 74). Pokaže nam tudi, kako uspešno organizacija razpolaga s celotnimi sredstvi, ki so na drugi strani bilance enaka obveznostim do virov sredstev, ki ga sestavljata kapital in dolgovi. Če želimo izločiti vpliv sestave virov, lahko čisti dobiček povečamo z obrestmi na posojene vire in dobimo:

$$\text{Koefficient čiste donosnosti sredstev} = \frac{\text{čisti dobiček} + \text{obresti}}{\text{povprečna vrednost sredstev}}$$

Rentabilnost je funkcija ekonomičnosti in obračanja kapitala, ekonomičnost pa vključuje vpliv produktivnosti. To povezanost lahko najboljše prikažemo z Du Pontovo analizo povezanih kazalcev, ki kazalnik rentabilnosti sredstev izrazi s kazalnikom obračanja poslovnih sredstev in ekonomičnostjo (Megušar, Tekavčič, 2002, str. 22):

$$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečna poslovna sredstva}} = \frac{\text{prihodki}}{\text{povprečna poslovna sredstva}} * \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$$

$$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}} = \frac{\text{prihodki} - \text{odhodki}}{\text{prihodki}} = 1 - \frac{1}{E}$$

6.2.3.1 Primerjava kazalnikov rentabilnosti poslovanja v izbranih zavarovalnicah

V tabelah 20, 21 in 22 bom prikazala analizo rentabilnosti poslovanja v izbranih zavarovalnicah.

1. Analiza rentabilnosti poslovanja v Zavarovalnici Triglav

V tabeli 20 bom prikazala izračun rentabilnosti poslovanja v Zavarovalnici Triglav v letih 2005 in 2004. Prikazala bom izračun rentabilnosti kapitala, rentabilnosti sredstev ter čisto donosnost sredstev.

Tabela 20: Izračun rentabilnosti v Zavarovalnici Triglav d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Čisti dobiček (v 000 SIT)	5.856.356	2.754.471	212,6
2. Čisti dobiček + obresti (v 000 SIT)	8.030.846	5.737.425	140,0
3. Povprečni kapital (v 000 SIT)	89.839.525	77.220.865	116,3
4. Povprečna sredstva (v 000 SIT)	531.995.668	458.982.923	115,9
5. Rentabilnost kapitala (1/3) (v %)	6,52	3,57	182,7
6. Rentabilnost sredstev (1/4) (v %)	1,10	0,60	183,4
7. Čista donosnost sredstev (2/4) (v %)	1,51	1,25	120,8

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

2. Analiza rentabilnosti poslovanja v Zavarovalnici Maribor

V tabeli 21 bom prikazala izračun rentabilnosti poslovanja v Zavarovalnici Maribor v letih 2005 in 2004. Prikazala bom izračun rentabilnosti kapitala, rentabilnosti sredstev ter čisto donosnost sredstev.

Tabela 21: Izračun rentabilnosti v Zavarovalnici Maribor d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Čisti dobiček (v 000 SIT)	2.576.567	1.101.140	234,0
2. Čisti dobiček + obresti (v 000 SIT)	2.780.136	1.265.704	219,7
3. Povprečni kapital (v 000 SIT)	22.150.779	18.254.141	121,3
4. Povprečna sredstva (v 000 SIT)	148.565.956	135.108.542	110,0
5. Rentabilnost kapitala (1/3) (v %)	11,63	6,03	192,8
6. Rentabilnost sredstev (1/4) (v %)	1,73	0,82	212,8
7. Čista donosnost sredstev (2/4) (v %)	1,87	0,94	199,8

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

3. Analiza rentabilnosti poslovanja v Zavarovalnici Tilia

V tabeli 22 bom prikazala izračun rentabilnosti poslovanja v Zavarovalnici Tilia v letih 2005 in 2004. Prikazala bom izračun rentabilnosti kapitala, rentabilnosti sredstev ter čisto donosnost sredstev.

Tabela 22: Izračun rentabilnosti v Zavarovalnici Tilia d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Čisti dobiček (v 000 SIT)	- 86.423	143.072	-
2. Čisti dobiček + obresti (v 000 SIT)	57.845	176.463	-
3. Povprečni kapital (v 000 SIT)	2.706.154	1.849.744	146,3
4. Povprečna sredstva (v 000 SIT)	21.969.007	18.827.188	116,7
5. Rentabilnost kapitala (1/3) (v %)	- 3,19	7,73	-
6. Rentabilnost sredstev (1/4) (v %)	- 0,39	0,76	-
7. Čista donosnost sredstev (2/4) (v %)	- 0,26	0,94	-

Vir: Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d. za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

V tabelah 21, 21 in 22 so prikazani izračuni rentabilnosti poslovanja po posameznih zavarovalnicah. Rentabilnost kapitala, ki je za lastnike najbolj zanimiv kazalnik, se je v Zavarovalnici Triglav in Zavarovalnici Maribor leta 2005, glede na leto 2004, povečal. V Zavarovalnici Triglav se je rentabilnost kapitala povečala za 82,7 % v Zavarovalnici Maribor pa za 92,8 %. V Zavarovalnici Tilia se je rentabilnost kapitala zmanjšala, in sicer za 41,3 %. Pri rentabilnosti sredstev lahko ugotovimo, da se je v letu 2005, glede na leto 2004, prav tako v Zavarovalnici Triglav povečala za 83,4 %, v Zavarovalnici Maribor pa za kar 112,8 %. V Zavarovalnici Tilia pa se je kazalnik rentabilnosti sredstev zmanjšal za 51,8 %. Izračun čiste rentabilnosti sredstev, pri katerem sem poleg sredstev v imenovalcu upoštevala še obresti za dolgove, je pokazal, da se čista rentabilnost sredstev v Zavarovalnici Maribor in Zavarovalnici Tilia ne razlikuje veliko od rentabilnosti sredstev, ker obresti za dolgove ne predstavljajo večjega deleža glede na čisti dobiček. Tudi v Zavarovalnici Triglav se čista

rentabilnost sredstev v letu 2005 ni razlikovala veliko od rentabilnosti sredstev, le v letu 2004 so obresti predstavljali malo večji delež glede na čisti dobiček.

Zbirni pregled rentabilnosti poslovanja za analizirane zavarovalnice v obravnavanem obdobju prikazujem v tabeli 23.

Tabela 23: Zbirni pregled rentabilnosti poslovanja izbranih zavarovalnic v letih 2005 in 2004

ELEMENT	Zavarovalnica Triglav			Zavarovalnica Maribor			Zavarovalnica Tilia		
	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}
Rentabilnost kapitala (v %)	6,52	3,57	182,7	11,63	6,03	192,8	-3,19	7,73	-
Rentabilnost sredstev (v %)	1,1	0,6	183,4	1,73	0,82	212,8	-0,39	0,76	-
Čista donosnost sredstev (v %)	1,51	1,25	120,8	1,87	0,94	199,8	-0,26	0,94	-

Vir: Bilance stanja in izkazi poslovnih izidov izbranih zavarovalnic za leti 2005 in 2004 in lastni izračuni, 2007.

V tabeli 23 sem prikazala zbirni pregled rentabilnosti poslovanja za Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor in Zavarovalnico Tilia za leti 2005 in 2004. Podrobnejša obrazložitev tabele je napisana na strani 55 po tabelo 22.

6.3 Analiza bilance stanja izbranih zavarovalnic

Vse bilance stanja zavarovalnic (Zavarovalnica Triglav, Zavarovalnica Maribor, Zavarovalnica Tilia) so sestavljene skladno z določili ZGD, Slovenskimi računovodskimi standardi, predvsem SRS 32 in Sklepa o letnem poročilu zavarovalnic, ki ga je izdala Agencija za zavarovalni nadzor. SRS 32 pravi, da mora zavarovalnica bilanco stanja sestavljati ločeno za posamezne osnovne oblike neposrednih zavarovanj ter za zavarovalnico kot celoto. Bilanca stanja mora imeti pri vseh vrstah zavarovalnic, ne glede na njihovo velikost, najmanj naslednje postavke:

AKTIVA (SREDSTVA), ki jo sestavljajo:

A. Neopredmetena dolgoročna sredstva

1. Dolgoročno odloženi organizacijski stroški in stroški razvijanja
2. Dobro ime
3. Materialne pravice
4. Druga neopredmetena dolgoročna sredstva
5. Neopredmetena dolgoročna sredstva, ki se pridobivajo

B. Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe

- I. Zemljišča in zgradbe

1. Zemljišča (zavarovalnica mora ločeno izkazovati zemljišča za zavarovalno dejavnost in druga zemljišča)
2. Zgradbe (zavarovalnica mora ločeno izkazovati zgradbe za zavarovalno dejavnost in druge zgradbe)
- II. Finančne naložbe podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih
 1. Deleži v podjetjih v skupini
 2. Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana drugim podjetjem v skupini
 3. Deleži v pridruženih podjetjih
 4. Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana pridruženim podjetjem
- III. Druge finančne naložbe
 1. Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom in kuponi skladov
 2. Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom
 3. Deleži v investicijskih skladih
 4. Dana hipotekarna posojila
 5. Druga dana posojila
 6. Depoziti pri bankah
 7. Ostale finančne naložbe
- IV. Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih

C. Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje

Č. Terjatve (v postavkah I, II in III mora zavarovalnica posebej izkazovati del terjatev do podjetij v skupini in do pridruženih podjetij)

- I. Terjatve iz neposrednih zavarovanj
 1. Terjatve do zavarovalcev
 2. Terjatve do zavarovalnih posrednikov
- II. Terjatve iz pozavarovanja
- III. Druge terjatve
- IV. Nevplačani vpoklicani kapital

D. Razna sredstva

- I. Opredmetena osnovna sredstva, razen zemljišč in zgradb
 1. Oprema
 2. Druga opredmetena osnovna sredstva
- II. Denarna sredstva
- III. Odkupljene lastne delnice
- IV. Zaloge in druga sredstva
 1. Zaloge
 2. Druga sredstva

E. Aktivne časovne razmejitev

1. Prehodno nezaračunani prihodki od obresti in najemnin
2. Odloženi stroški pridobivanja zavarovanj
3. Druge aktivne časovne razmejitev

PASIVA (OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV), ki jo sestavljajo:

A. Kapital

- I. Vpoklicani kapital

1. Osnovni kapital
2. Nepoklicani kapital (kot odbitna postavka)
- II. Kapitalske rezerve
- III. Prevrednotovalni popravek kapitala (splošni in posebni)
- IV. Rezerve iz dobička
 1. Varnostna rezerva
 2. Zakonske in statutarne rezerve
 3. Rezerve za lastne deleže
 4. Druge rezerve iz dobička
- V. Preneseni čisti dobiček ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let
- VI. Nerazdeljeni dobiček ali neporavnana izguba obračunskega obdobja

B. Podrejene obveznosti

C. Čiste tehnične rezervacije (v postavkah dela C (razen pri V) mora zavarovalnica izkazati kosmati znesek in pozavarovalni del, v bilančni znesek pa všteti razliko med njima)

- I. Čiste prenosne premije
- II. Čiste matematične rezervacije
- III. Čiste škodne rezervacije
- IV. Čiste rezervacije za bonuse in popuste
- V. Izravnalne rezervacije
- VI. Druge čiste tehnične rezervacije

Č. Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (kosmati znesek in pozavarovalni del kot odbitna postavka)

D. Rezervacije za druge nevarnosti in stroške

1. Dolgoročne rezervacije za pokojnine
2. Rezervacije za davke
3. Druge rezervacije

E. Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih

F. Druge obveznosti (v postavkah I do V zavarovalnica ločeno izkazuje del obveznosti do pridruženih podjetij in do podjetij v skupini)

- I. Obveznosti iz neposrednih zavarovanj
 1. Obveznosti do zavarovalcev
 2. Obveznosti do zavarovalnih posrednikov
- II. Obveznosti iz pozavarovanja
- III. Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom (zavarovalnica posebej izkazuje zamenljiva posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom)
- IV. Obveznosti do bank
- V. Ostale obveznosti

G. Pasivne časovne razmejitve

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2005 in 2006.

Že iz razvrstitve postavk je razvidno, da se bilanca stanja zavarovalnice razlikuje od drugih organizacij, ki nimajo tako pomembne naložbene dejavnosti kot jo imajo zavarovalnice, ki predvsem zbrana sredstva nalagajo v različno donosne naložbe. Pri obveznostih v bilanci stanja so zelo pomembne zavarovalno-tehnične rezervacije, ki predstavljajo znaten delež v pasivi bilance stanja in so zelo pomembne za zavarovalnice.

Pri analizi bilance stanja bom za vsako izbrano zavarovalnico naredila analizo sredstev in analizo obveznosti do virov sredstev.

6.3.1 Analiza bilance stanja Zavarovalnice Triglav

Zavarovalnica Triglav izdeluje vzporedno tri izkaze stanja, in sicer ločeno za zavarovalno področje življenjskih zavarovanj, premoženjskih zavarovanj ter skupno bilanco stanja za pravno osebo kot celoto.

6.3.1.1 Analiza sredstev Zavarovalnice Triglav

Stanje sredstev je na dan 31. 12. 2005 znašalo 371.120.430 tisoč SIT, kar je v primerjavi z letom poprej za 15 % več (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, 2006). S tem pa se je izboljšal finančni položaj Zavarovalnice Triglav. Razlog za to gre iskati pri drugih finančnih naložbah, ki predstavljajo tudi največji delež med vsemi sredstvi, in so se leta 2005, v primerjavi z prejšnjim letom, povečale za 14,1 %.

6.3.1.2 Analiza obveznosti do virov sredstev Zavarovalnice Triglav

V tabeli 24 bom prikazala analizo obveznosti do virov sredstev v Zavarovalnici Triglav v letih 2005 in 2004.

Tabela 24: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) obveznosti do virov sredstev Zavarovalnice Triglav d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Kapital	61.963.388	16,7	55.752.274	17,3	111,1
Podrejene obveznosti	7.187.268	1,9	7.192.290	2,2	99,9
Čiste zavarovalno - tehnične rezervacije	272.905.599	73,5	242.756.488	75,4	112,4
Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev z naloženim tveganjem	16.284.385	4,4	6.977.484	2,2	233,4
Druge rezervacije	7.238	0,002	23.630	0,007	30,6
Obveznosti do cedentov	-	-	-	-	-
Druge obveznosti	12.657.520	3,4	8.924.453	2,8	141,8
Pasivne časovne razmejitve	115.032	0,031	123.856	0,038	92,9
SKUPAJ	371.122.435	100	321.752.479	100	115,3

Vir: Bilanca stanja Zavarovalnice Triglav, d. d. za leti 2005 in 2004.

Celotna vrednost kapitala je na zadnji dan leta znašala 62 mrd SIT in se je v primerjavi z letom prej povečala za 11,1 %, delež kapitala pa se je znižal iz 17,3 % na 16,7 %. Zavarovalno-tehničnih rezervacije so osnova za uravnoteženo poslovanje in zagotavljanje dolgoročne varnosti zavarovancev. Na dan 31. 12. 2005 so v Zavarovalnici Triglav oblikovali za 272,9 mrd SIT čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij. Skupni obseg čistih rezervacij se je v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2004 povečal za 12,4 %. V letu 2005 so bile oblikovane rezervacije za prenosne premije, škodne rezervacije, matematične rezervacije, rezervacije za bonuse in popuste, rezervacije za storniranja, izravnalne rezervacije, rezervacije za jedrske nevarnosti in rezervacije za neiztekle nevarnosti. Zavarovalnica ni oblikovala posebnih rezervacij za nevarnosti uporabe farmacevtskih izdelkov, potresa in poplave, ker je oblikovala izravnalno rezervacijo v okviru zavarovalnih vrst, k katerih so te nevarnosti krite (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, 2006).

6.3.2 Analiza bilance stanja Zavarovalnice Maribor

Zavarovalnica Maribor izdeluje vzporedno tri izkaze stanja, in sicer ločeno za zavarovalno področje življenjskih zavarovanj, premoženjskih zavarovanj ter skupno bilanco stanja za pravno osebo kot celoto.

6.3.2.1 Analiza sredstev Zavarovalnice Maribor

Stanje sredstev je na dan 31. 12. 2005 znašalo 63.407.489 tisoč SIT, kar je v primerjavi z letom poprej za 9 % več. Finančne naložbe predstavljajo največji delež med vsemi sredstvi, to kar 85 %, in so se leta 2005, v primerjavi z letom 2004, povečale za 8%. Druga zelo pomembna postavka v aktivni bilanci stanja Zavarovalnice Maribor pa so terjatve, ki so leta 2005 znašale 562.181 tisoč SIT, in so se, glede na leto 2004, povečale za 4 % (Letno poročilo Zavarovalnice Maribor, 2006).

6.3.2.2 Analiza obveznosti do virov sredstev Zavarovalnice Maribor

V tabeli 25 bom prikazala analizo obveznosti do virov sredstev v Zavarovalnici Maribor v letih 2005 in 2004.

Tabela 25: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) obveznosti do virov sredstev Zavarovalnice Maribor d.d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Kapital	15.444.445	15,1	13.412.667	14,4	115,1
Podrejene obveznosti	2.735.983	2,7	2.657.873	2,9	102,9
Čiste zavarovalno - tehnične rezervacije	76.767.065	75,2	72.219.987	77,7	106,3
Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev z naloženim tveganjem	410.056	0,4	38.357	-	1.069,1
druge rezervacije	672.023	0,7	710.517	0,8	94,6
Obveznosti do cedentov	-	-	-	-	-
Druge obveznosti	4.873.241	4,8	2.634.349	2,8	185,0
Pasivne časovne razmejitve	1.196.629	1,2	1.259.278	1,4	95,0
SKUPAJ	102.099.442	100	92.933.028	100	109,9

Vir: Bilanca stanja Zavarovalnice Maribor, d. d. za leti 2005 in 2004.

Celotna vrednost kapitala je leta 2005 znašala 15 mrd SIT in se je v primerjavi z letom prej povečala za 15,1 %, delež kapitala pa se je povečal iz 14,4 % na 15,1 %. Konec leta 2005 so v Zavarovalnici Maribor oblikovali za 77 mrd SIT čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij. Skupni obseg čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij se je leta 2005, v primerjavi z prejšnjim letom povečal, za 9,9 % (Letno poročilo Zavarovalnice Maribor, 2006).

6.3.3 Analiza bilance stanja Zavarovalnice Tilia

Zavarovalnica Tilia izdeluje vzporedno tri izkaze stanja, in sicer ločeno za zavarovalno področje življenjskih zavarovanj, premoženjskih zavarovanj ter skupno bilanco stanja za pravno osebo kot celoto.

6.3.3.1 Analiza sredstev Zavarovalnice Tilia

Finančni položaj zavarovalnice Tilia, z vidika bilančnih kategorij, pokaže povečanje obsega sredstev v letu 2005 za 17,1 %, glede na preteklo, leto in je na dan 31. 12. 2005 znašal 15.394.356 tisoč SIT (Letno poročilo Zavarovalnice Tilia, 2006). Izboljšanje finančnega položaja je predvsem posledica povečanja stanja kapitala, ki izvira iz dokapitalizacije, izvedene v letu 2005. Dokapitalizacija sredstev so vir financiranja naložb in celotne prenove informacijskega sistema. Struktura sredstev se v letu 2005, glede na predhodno leto, ni bistvo spremenila. Finančne naložbe, ki so najpomembnejša postavka sredstev, so se leta 2005 povečale za 20,1 %, v primerjavi z letom 2004. Delež finančnih naložb je v letu 2005 za 2,0 odstotne točke višji od deleža izračunanega v predhodnem letu. Delež terjatev, kot druge najpomembnejše postavke v sredstvih, je 21,2 % in se je zmanjšal za 2,4 odstotne točke.

6.3.3.2. Analiza obveznosti do virov sredstev Zavarovalnice Tilia

V tabeli 26 bom prikazala analizo obveznosti do virov sredstev v Zavarovalnici Tilia v letih 2005 in 2004.

Tabela 26: Obseg (v 000 SIT) in struktura (v %) obveznosti do virov sredstev Zavarovalnice Tilia, d. d. v letih 2005 in 2004

ELEMENT	2005	%	2004	%	I _{05/04}
Kapital	2.073.501	13,5	1.265.305	9,6	163,9
Podrejene obveznosti	380.000	2,5	380.000	2,9	100,0
Čiste zavarovalno - tehnične rezervacije	10.573.975	68,7	9.795.372	74,5	107,9
Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev z naloženim tveganjem	844.249	5,5	310.277	2,4	72,1
Dolgoročne rezervacije za druge nevarnosti in stroške	-	-	-	-	-
Obveznosti do cedentov	-	-	-	-	-
Druge obveznosti	1.285.042	8,3	1.210.009	9,2	106,2
Pasivne časovne razmejitve	237.589	1,5	188.336	1,4	126,2
SKUPAJ	15.394.356	100	13.149.299	100	117,1

Vir: Bilanca stanja Zavarovalnice Tilia, d. d. za leti 2005 in 2004.

Celotna vrednost kapitala je na zadnji dan leta znašala 2 mrd SIT in se je v primerjavi z letom prej povečala za 63,9 %. Delež kapitala pa se je leta 2005, glede na leto 2004, povečal iz 9,6 % na 13,5 %. Zavarovalno-tehnične rezervacije predstavljajo konec leta 2005 74,2 % vseh sredstev in so najpomembnejša postavka bilance stanja. Na dan 31. 12. 2005 so v Zavarovalnici Tilia oblikovali za 11 mrd SIT čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij. Skupni obseg čistih rezervacij se je v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2004 povečal za 7,9 %.

6.4 Analiza škodnih rezultatov izbranih slovenskih zavarovalnic

1. Škodni rezultat Zavarovalnice Triglav

V tabeli 27 bom prikazala kosmati škodni rezultat in čisti škodni rezultat za Zavarovalnico Triglav za leti 2005 in 2004.

Tabela 27: Obračunana kosmata premija in škode (v 000 SIT) ter čisti prihodki od zavarovalnih premij in čisti odhodki za škode (v 000 SIT) za Zavarovalnico Triglav za leto 2005 in leto 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Obračunana kosmata zavarovalna premija	147.565.004	137.207.152	107,55
2. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	132.869.040	120.625.907	110,15
3. Delež premije v lastni izravnavi	90,04	87,92	102,42
4. Obračunani kosmati znesek škod	77.430.335	80.801.710	95,83
5. Čisti odhodki za škode	90.316.658	84.323.356	107,11
6. Delež škod v lastni izravnavi	116,64	104,36	111,77
7. Kosmati škodni rezultat(4/1) (v %)	52,47	58,89	89,10
8. Čisti škodni rezultat (5/2) (v %)	67,97	69,90	97,24

Vir: Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, 2006 in lastni izračuni, 2007.

V letu 2005 je bilo skupaj plačane za 147,5 mrd SIT zavarovalne premije ali za 7,5 odstotkov več kot leto prej. V letu 2005 so obračunali za 77,4 mrd SIT kosmatih zneskov škod. V primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta so se obračunani škodni zneski znižali za 4,2 odstotka. Rast škod je bila v tem obdobju za 11,7 odstotnih točk nižja od rasti zavarovalne premije in za 11,7 odstotnih točk nižja od rasti obračunanih kosmatih zneskov škod v letu 2004. Nizka skupna rast obračunanih škodnih zneskov v letu 2005 je posledica nizkih obračunanih zneskov škod v skoraj vseh zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj. Delež obračunanih kosmatih škod v obračunani kosmati premiji je bil v letu 2005 52,47 % in je nižji od prejšnjega leta za 6,4 odstotne točke. Čisti škodni rezultat je leta 2005 znašal 67,97 %, leta 2004 pa 69,90 %, kar pomeni, da je bil leta 2005 glede na leto 2004 škodni rezultat nižji za 1,93 odstotne točke.

2. Škodni rezultat Zavarovalnice Maribor

V tabeli 28 bom prikazala kosmati škodni rezultat in čisti škodni rezultat za Zavarovalnico Maribor za leti 2005 in 2004.

Tabela 28: Obračunana kosmata premija in škode (v 000 SIT) ter čisti prihodki od zavarovalnih premij in čisti odhodki za škode (v 000 SIT) za Zavarovalnico Maribor za leto 2005 in leto 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Obračunana kosmata zavarovalna premija	45.117.688	42.152.620	107,03
2. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	35.244.775	32.360.024	108,91
3. Delež premije v lastni izravnavi	78,12	76,77	101,76
4. Obračunani kosmati znesek škod	27.924.835	29.873.013	93,48
5. Čisti odhodki za škode	20.092.368	22.926.366	87,64
6. Delež škod v lastni izravnavi	71,95	76,75	93,75
7. Kosmati škodni rezultat (4/1) (v %)	61,89	70,87	87,34
8. Čisti škodni rezultat (5/2) (v %)	57,01	70,85	80,47

Vir: Letno poročilo Zavarovalnice Maribor, 2006 in lastni izračuni, 2007.

Rast kosmate premije v premoženjskih zavarovanjih je posledica rasti na trgu, saj se cene na trgu praktično ne spreminjajo. Rast kosmate premije življenjskih zavarovanj pa je posledica velikega števila izplačil življenjskih polic, ki jim je potekla zavarovalna doba (Interni podatki Zavarovalnice Maribor, 2006). Skupna obračunana kosmata premija se je tako leta 2005, glede na preteklo leto, povečala za 7 %. Škodna značilnost dogajanja v letu 2005 je v tem, da je gibanje škod, po neobičajno slabem škodnem rezultatu v letu 2004, zopet na večletnem povprečju. Zato je absolutna vrednost obračunanih škod nižja od vrednosti iz preteklega leta. Kosmati škodni rezultat je leta 2005 znašal 62 % in se je glede na preteklo leto znižal oziroma poslabšal za 8,98 odstotnih točk. Čisti škodni rezultat pa je leta 2005 znašal 57 % in je bil nižji za kar 13,84 odstotnih točk.

3. Škodni rezultat Zavarovalnice Tilia

Tabela 29: Obračunana kosmata premija in škode (v 000 SIT) ter čisti prihodki od zavarovalnih premij in čisti odhodki za škode (v 000 SIT) za Zavarovalnico Tilia za leto 2005 in leto 2004

ELEMENT	2005	2004	I _{05/04}
1. Obračunana kosmata zavarovalna premija	11.699.558	10.255.776	114,08
2. Čisti prihodki od zavarovalnih premij	8.191.549	6.598.935	124,13
3. Delež premije v lastni izravnavi	70,02	64,34	108,82
4. Obračunani kosmati znesek škod	7.195.505	7.049.276	102,07
5. Čisti odhodki za škode	5.525.966	5.041.215	109,62
6. Delež škod v lastni izravnavi	76,80	71,51	107,39
7. Kosmati škodni rezultat(4/1) (v %)	61,50	68,73	89,48
8. Čisti škodni rezultat (5/2) (v %)	67,46	49,15	137,24

Vir: Letno poročilo Zavarovalnice Tilia, 2006 in lastni izračuni, 2007.

Zavarovalnica Tilia je v letu 2005 zbrala za 11.699,6 mio SIT kosmatih premij, kar je za 14 % več kot v preteklem letu. Visoka rast je posledica uspešnega trženja življenjskih zavarovanj z naložbenim tveganjem. Čisti prihodki iz zavarovalnih premij so v letu 2005 znašali 8.191,5 mio SIT, kar predstavlja porast v višini 24,1 % glede na preteklo leto. Največji odhodek zavarovalnice predstavljajo kosmate škode, ki so leta 2005 znašale 7.195,5 mio SIT in so porasle, v primerjavi s preteklim letom, za 2 %. Čisti odhodki za škode v letu 2005 znašajo 5.526,0 mio SIT in so višji od preteklega leta za 9,6 %. Delež obračunanih kosmatih škod v obračunani kosmati premiji je bil v letu 2005 61,5 % in je nižji od prejšnjega leta za 7,2 odstotne točke. Čisti škodni rezultat pa je v letu 2005 znašal 67,5 % in je bil višji za 18,31 odstotne točke.

Obračunana kosmata zavarovalna premija se je v vseh izbranih zavarovalnicah leta 2005, glede na leto 2004, povečala. Največ je bilo skupaj plačane zavarovalne premije v Zavarovalnici Triglav, in to za 147,5 mrd SIT. Škodni rezultati so se leta 2005 v primerjavi s

preteklim letom v Zavarovalnici Triglav in Zavarovalnici Maribor zmanjšali, medtem ko se je v Zavarovalnici Tilia čisti škodni rezultat povečal za 37,24 %.

Tabela 30: Zbirni pregled škodnih rezultatov izbranih zavarovalnic v letih 2005 in 2004

ELEMENT	Zavarovalnica Triglav			Zavarovalnica Maribor			Zavarovalnica Tilia		
	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}	2005	2004	I _{05/04}
Kosmati škodni rezultat (v %)	52,47	58,89	89,10	61,89	70,87	87,34	61,5	68,73	89,48
Čisti škodni rezultat (v %)	67,97	69,90	97,24	57,01	70,85	80,47	67,46	49,15	137,2

Vir: Letna poročila izbranih zavarovalnic, 2006 in lastni izračuni, 2007.

V tabeli 30 sem prikazala zbirni pregled škodnih rezultatov za Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor in Zavarovalnico Tilia za leti 2005 in 2004. Podrobnejša obrazložitev tabele je napisana na strani 64.

7 PREDLOGI USMERITEV ZA PRIHODNOST

Čeprav je slovensko zavarovalništvo napredovalo, mislim, da ni izkoristilo vseh možnosti. Med neizkoriščenimi je prav gotovo ta, da zavarovalništvo na Slovenskem ni izkoristilo možnosti, da bi postalo močan posrednik med zahodnoevropskimi zavarovalnicami in Jugovzhodno Evropo. Vzrok je bil v tem, ker je bil slovenski zavarovalniški trg preveč zaprt. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo pa je vstop tujih konkurentov na naš zavarovalni trg omogočen. Na naš zavarovalniški trg tako prihajajo konkurenti s cenovno konkurenčnimi in diferenciranimi zavarovalnimi produkti, s tem pa zmanjšujejo tržne deleže obstoječih zavarovalnic, ki že sedaj poslujejo z visokimi stalnimi stroški. Iz tega sledi, da so ovire za vstop novih, predvsem tujih zavarovalnic, vse manjše, institucionalnih ovir ni več, pogajalska moč zavarovalcev je vse večja. Zato dajem naslednje predloge in mnenja:

1. Nujno bi bilo, da vlada med svoje prednostne naloge uvrsti pripravo strategije slovenskega zavarovalništva v smeri povečevanja konkurenčnosti in učinkovitosti slovenskega finančnega sektorja.
2. Manjše zavarovalnice naj bi se med seboj povezovale in tako dosegale večje ekonomije obsega. En korak je že narejen, saj sta se združili dve zavarovalnici, in sicer Adriatic in Slovenica, in tako postali druga največja zavarovalnica Adriatic-Slovenica. Z združitvijo še drugih manjših zavarovalnic, in mogoče še širše, bi v Sloveniji vzpostavili zavarovalnico, ki bi se po velikosti približala Zavarovalnici Triglav. Tako bi vzpostavili stroškovno učinkovitejšo zavarovalnico in hkrati učinkovitejšo tržno strukturo.
3. Slovenske zavarovalnice imajo boljši dostop do trgov nekdanje Jugoslavije in zato tudi prednost pri prodoru na njihove trge. Zato predlagam, da bi se morale tudi druge zavarovalnice usmeriti na trg bivše Jugoslavije in ne samo Zavarovalnica Triglav.

4. Zavarovalnica Triglav je daleč najbolj uspešna slovenska zavarovalnica, čeprav ima v primerjavi z Evropsko unijo in z nekaterimi zavarovalnicami na Češkem in Poljskem (poleg širitve na trge nekdanje Jugoslavije je za Zavarovalnico Triglav pomemben tudi nastop na Češkem, kjer je velik trg in kjer se srečujejo z evropsko konkurenco) še precej prostora za izboljšave. Najbolj šibka točka naj bi bili produktivnost in učinkovitost zavarovalnice, ki bi ju lahko izboljšali. To bi morali narediti čimprej, saj bodo le tako lahko zagotovili rast zavarovalnice in izboljšali njeno konkurenčnost.
5. Uspešnost razvoja slovenskih zavarovalnic bo odvisna od uvajanja novosti pri trženju, sodelovanja z obstoječimi in potencialnimi kupci ter od prilagoditve standardov evropskim normativom.
6. Zavarovalnice bi morale svojo ponudbo zavarovanj naravnati na vse evropske porabnike in ne le na domače.
7. Slovenske zavarovalnice bi morale po mojem mnenju dati večji poudarek na rasti panoge življenjskih zavarovanj, saj ima ta panoga največji potencial rasti.
8. V prihodnosti bi se zato moral povečati delež življenjskih zavarovanj v portfelju slovenskih zavarovalnic, kar pa je odvisno od kupne moči in sposobnosti prebivalstva za oblikovanje prihrankov ter od davčne politike države. Le-ta za zdaj spodbuja le dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje, ne pa življenjskih in rentnih zavarovanj pri zavarovalnicah.
9. Predlagam rast tudi drugih vrst zavarovanj, na primer zavarovanja odgovornosti ter določene vrste premoženjskih zavarovanj, ki v povezavi z drugimi storitvami finančnih posrednikov pomenijo bolj odzivno tržno ponudbo na sodobne potrebe posameznikov in gospodarskih subjektov.
10. Slovenija prehaja v družbo, v kateri se povečuje število starejšega prebivalstva, rodnost se zmanjšuje. Zato predlagam potrebne spremembe na področju socialnega zavarovanja, saj obstoječe stanje predstavlja veliko breme za državo. Zavarovalnice bi lahko oblikovale pokojninske družbe, ki bi opravljale samo posle prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. Ta vrsta zavarovanj pa bo verjetno v prihodnosti postala prioriteta pri prebivalstvu.

8 SKLEP

Zavarovalništvo je v svetu ena najuspešnejših gospodarskih dejavnosti in ena od tistih, ki se jim dobiček najhitreje povečuje. Postaja vse pomembnejši mehanizem zagotavljanja socialnih, ekonomskih in gospodarskih razsežnosti varnosti posameznika v sodobni družbi (Žnidarič, 2004, str. 171). Zavarovalnice ponujajo zelo različne in vedno nove zavarovalne storitve. Škode so vse večje, škodni dogodki pa so vse bolj kompleksni.

Po razvitosti zavarovalniškega trga se Slovenija uvršča med srednje razvite evropske države. Razlog za to je predvsem v velikem deležu socialnih zavarovanj, premajhnemu poznavanju produktov življenjskih zavarovanj s strani prebivalstva, neosveščenosti prebivalstva o potrebi po tovrstnih zavarovanjih ter nerazvitem trgu življenjskih zavarovanj. Zavarovalništvo kot celota je v letu 2005 poslovalo uspešno, saj je doseglo boljše rezultate kot v predhodnem letu in v letu 2003.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je še bolj odprl tudi slovenski zavarovalniški trg. S tem pa postaja zavarovalniški trg v Sloveniji vse bolj konkurenčen. Povečuje se konkurenca domačih zavarovalnic, po vključitvi Slovenije v Evropsko unijo pa na trg vstopajo tudi tuje zavarovalnice. Tako posamezniki kot domača podjetja, za sedaj bolj zaupajo domačim zavarovalnicam, zato imajo predstavništva ali poslovne enote tujih zavarovalnic v Sloveniji skromne tržne deleže. Vse skupaj so imele lani 4,8-odstotni tržni delež. To, da tujim zavarovalnicam pri nas ne gre najbolje, potrjuje podatek oziroma dejstvo, da je od stotih podjetij 85 zavarovanih pri Triglavu, ki je lani zbral več kot 40 % vseh zavarovalnih premij, to pa je skoraj trikrat toliko kot druga največja, Adriatic Slovenica, tretja največja, Vzajemna, in četrta, Zavarovalnica Maribor, skupaj.

V specialistični nalogi sem poskušala analizirati poslovanje treh izbranih slovenskih zavarovalnic in primerjati njihovo uspešnost v obravnavanem obdobju. Med seboj sem primerjala največjo slovensko Zavarovalnico Triglav, eno srednjo zavarovalnico, in sicer Zavarovalnico Maribor in eno manjšo zavarovalnico, Zavarovalnico Tilia.

Na podlagi primerjalne analize izbranih slovenskih zavarovalnic sem ugotovila, da je bilo poslovanje Zavarovalnice Triglav in Zavarovalnice Maribor v obravnavanem obdobju uspešno, saj večina kazalnikov v primerjavi s predhodnim letom izkazuje višje vrednosti, medtem ko je Zavarovalnica Tilia poslovala malo manj uspešno glede na predhodno obdobje. Čisti dobiček Zavarovalnice Triglav in Zavarovalnice Maribor se je v obravnavanem obdobju povečal, medtem ko se je v Zavarovalnici Tilia zmanjšal. Produktivnost dela se je zmanjšala le v Zavarovalnici Tilia, zaradi povečanja povprečnega števila zaposlenih. Ekonomičnost poslovanja je bila v Zavarovalnici Triglav in Zavarovalnici Maribor v obravnavanem obdobju nad ena, v Zavarovalnici Tilia pa je bila ekonomičnost življenjskih zavarovanj v letu 2005 in letu 2004 pod ena. Kazalniki rentabilnosti so se v Zavarovalnici Triglav in Zavarovalnici Maribor v obravnavanem obdobju povečali, le v Zavarovalnici Tilia so se zmanjšali.

Analizirala sem tudi gibanje postavk v aktivni in pasivi bilanci stanja v obravnavanem obdobju. Finančni naložbe, ki predstavljajo, največji delež med sredstvi v bilanci stanja so se v izbranih zavarovalnicah leta 2005 v primerjavi s predhodnim letom povečale. Največji delež v pasivi bilanci stanja zavarovalnic predstavljajo zavarovalne-tehnične rezervacije, ki so se prav tako v vseh treh obravnavanih zavarovalnicah povečale.

Z analizo škodnih rezultatov pa sem ugotovila, da so se škodni rezultati v Zavarovalnici Triglav in Zavarovalnici Maribor v obravnavanem obdobju zmanjšali, le v Zavarovalnici Tilia se je čisti škodni rezultat leta 2005 glede na leto 2004 povečal za 37,24 %.

V analizi poslovanja izbranih slovenskih zavarovalnic sem ugotovila, da je in bo Zavarovalnica Triglav ostala še vedno največja slovenska zavarovalnica na slovenskem zavarovalniškem trgu. Vse zavarovalnice bi seveda rade izpolnile kakšen odstotek tržnega deleža največji, Zavarovalnici Triglav, ki pa tudi ne namerava "stati" križem rok, saj želi že v letu 2008 postati največja zavarovalna skupina v jugovzhodni Evropi. Zato se pospešeno širi v tujino – na jugovzhodnih trgih želi pridobiti 10 % tržni delež. Zavarovalnica Triglav pobere v Sloveniji 85 % premij in 15 % v tujini, z novimi prevzemi pa naj bi se to razmerje spremenilo in delež premij, pridobljenih v tujini, povečal, predvsem na balkanski oziroma jugovzhodnoevropski trg.

Zato menim da, morajo zavarovalnice, ki želijo uspeti na vedno bolj konkurenčnem trgu, svoje delo opravljati ne le dobro, temveč odlično. Ključ uspeha je zadovoljitev potreb strank s ponudbo, ki presega konkurenco. Trženje tako za zavarovalnice predstavlja funkcijo, katere naloga je opredelitev ciljnih kupcev ter iskanje rešitve za zadovoljevanje njihovih potreb ob konkurenčnem in dobičkonosnem poslovanju zavarovalnice. Menim pa tudi, da bo trend pri trženju zavarovalnih storitev šel v smeri življenjskih zavarovanj.

Na uspešnost poslovanja slovenskih zavarovalnic bo prav gotovo vplivalo okolje, v katerem delujejo. Poslovno okolje pa v največji meri določajo stranke, zakonodaja in tehnologija. (Medved, 2004, str. 2).

Zaradi zgoraj navedenih dejstev bodo preživele in uspešne samo tiste zavarovalnice, ki bodo pripravljene na spremembe in jih bodo znala obvladovati. Zavarovalniški trg bo hitro ločil uspešne in neuspešne zavarovalnice, zato je pričakovati, da bodo nekatere zavarovalnice, ki se ne bodo prilagodile tržnemu sistemu, izločene z zavarovalniškega trga.

9 LITERATURA

1. Ban Sandra, Tekavčič Metka: Primerjalno analiziranje slovenskih podjetij z različnimi ekonomskimi kazalci in kazalniki. Zbornik referatov 7. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije, Portorož, 26., 27. in 28. september 2001, str. 66–101.
2. Bijelić Mile: Zavarovanje in pozavarovanje. Ljubljana: Art agencija za Slovenico, 1998. 343 str.
3. Boncelj Jože: Zavarovalna ekonomika. Maribor: Založba Obzorja Maribor, 1983. 351 str.
4. Diacon S.R., Carter R. L.: Success in Insurance, 3. izdaja. London: John Murray Ltd, 1992.
5. Dorfman S. Mark: Introduction to Insurance, Third Edition. London: Prentice – Hall Internacional, 1987.
6. Franca Valentina: Zavarovalništvo kaže ekonomsko zrelost. Finance, Ljubljana, 03. 10. 2005, str. 19.
7. Hočevar Marko, Jaklič Marko, Zagoršek Hugo: Ustvarjanje uspešnega podjetja. Akcijski pristop k strateškemu razmišljanju, vodenju in nadziranju. Ljubljana: GV založba, 2003. 288 str.
8. Hočevar Marko, Igljčar Sandi, Zaman Marija: Osnove računovodstva. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 469 str.
9. Ivanušič Zvonko: Celotna analiza slovenskega zavarovalništva. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2005. 95 str.
10. Kavčič Bogdan, Deškovič Darko: Strategija in uspešnost. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1990. 120 str.
11. Kobal Ivan: Finančni vidik slovenskega zavarovalstva. Kapital, Maribor, 6(1996), 128, str. 23.
12. Koletnik Franc: Analiziranje računovodskih izkazov. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta, 1997. 343 str.
13. Končina Miroslav: Aktualni razvojni položaj slovenskega zavarovalništva. Bančni vestnik, Ljubljana, 2002, 9, str. 12–15.
14. Kosi Urška, Marc Mojca, Peljhan Darja: Ekonomika podjetja. Pojasnila, primeri in naloge. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2004. 118 str.
15. Lipovec Filip: Analiza in planiranje poslovanja. Ljubljana: gospodarski vestnik, 1983. 401 str.
16. Medved Darko: Analiza možnosti obvladovanja stroškov v zavarovalnicah – primer življenjske zavarovalnice. Doktorska disertacija. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2004. 261 str.
17. Megušar Alojz, Tekavčič Metka: Analiziranje uspešnosti poslovanja s pomočjo sistema med seboj povezanih kazalnikov (uporaba konkretnih podatkov podjetja s simulacijo sprememb). Delavnica 8. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije, Portorož, 25., 26., in 27. septembra 2002, str. 21–39.
18. Pavliha Marko: Zavarovalno pravo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 289 str.

19. Pučko Danijel: Analiza in načrtovanje poslovanja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 335 str.
20. Pučko Danijel: Analiza poslovanja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2004. 289 str.
21. Pučko Danijel, Rozman Rudi: Ekonomika in organizacija podjetja. 1. knjiga: Ekonomika podjetja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 344 str.
22. Rudi Rozman: Analiza uspešnosti poslovanja gospodarskih družb. Svetovalec iz Gospodarskega vestnika, št. 20, 25. 5. 1995, str. 91.
23. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 319 str.
24. Škerbic Majda, Rebernik Miroslav: Ekonomika podjetja. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1990. 336 str.
25. Škufca Franc: Zavarovalstvo na slovenskem. Ljubljana: Pegez International, 2003. 297 str.
26. Štiblar Franjo: Zavarovalništvo v Sloveniji – stanje in razvoj. Gospodarska gibanja, Ljubljana, maj 2002, str. 23–50.
27. Tekavčič Metka: Merjenje in presojanje uspešnosti poslovanja. Management. Radovljica: Didakta, 2002. 26 str.
28. Tekavčič Metka: Nekateri vidiki analize uspešnosti poslovanja. Zbornik referatov 1. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije, Portorož, 28. in 29. septembra 1995, str. 66–75.
29. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Splošni del. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2004. 814 str.
30. Turk Ivan, Kavčič Slavka, Kokotec – Novak Majda: Poslovodno računovodstvo. Dopolnjena izdaja. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2003. 856 str.
31. Turk Ivan, Melavc Dane: Računovodstvo. Kranj: Moderna organizacija, 1998. 535 str.
32. Tyran Michael R.: Handbook of Business and Financial Ratios. New York: Woodhead-Faulkner, 1992. 254 str.
33. Žnidarič Boris: Zavarovalništvo in varnost. Zavarovalništvo kot mehanizem zagotavljanja varnosti posameznika v sodobni družbi. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede: Slovensko zavarovalno združenje, 2004. 256 str.

10 VIRI

1. Bilanca stanja Zavarovalnice Maribor, d. d., na dan 31. 12. 2004.
2. Bilanca stanja Zavarovalnice Maribor, d. d., na dan 31. 12. 2005.
3. Bilanca stanja Zavarovalnice Tilia, d. d., Novo mesto, na dan 31.12.2004.
4. Bilanca stanja Zavarovalnice Tilia, d. d., Novo mesto, na dan 31.12.2005.
5. Bilanca stanja Zavarovalnice Triglav, d. d., na dan 31. 12. 2004.
6. Bilanca stanja Zavarovalnice Triglav, d. d., na dan 31. 12. 2005.
7. Interni podatki Slovenskega zavarovalnega združenja, 2004—2006
8. Interna gradiva Zavarovalnice Slovenica, d. d., 2003—2005.
9. Interni podatki Zavarovalnice Maribor, 2004—2006.
10. Interni podatki Zavarovalnice Tilia, 2004—2006.
11. Interni podatki Zavarovalnice Triglav, 2004—2006.
12. Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leto 2004.
13. Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Maribor, d. d. za leto 2005.
14. Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d., Novo mesto za leto 2004.
15. Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Tilia, d. d., Novo mesto za leto 2005.
16. Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leto 2004.
17. Izkaz poslovnega izida Zavarovalnice Triglav, d. d. za leto 2005.
18. Letno poročilo Agencije za zavarovalniški nadzor za leto 2004. Ljubljana: AZN, 2005.
19. Letno poročilo Agencije za zavarovalniški nadzor za leto 2005. Ljubljana: AZN, 2006.
20. Letno poročilo Zavarovalnice Maribor, d. d. za leto 2005. Ljubljana: Zavarovalnica Maribor, 2006.
21. Letno poročilo Zavarovalnice Tilia, d. d. Novo mesto za leto 2005. Novo mesto: Zavarovalnica Tilia, 2006.
22. Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, d. d. za leto 2005. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, 2006.
23. Statistični zavarovalniški bilten. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2005.
24. Statistični zavarovalniški bilten. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2006.
25. Ustanovitev in pravni položaj Agencije za zavarovalni nadzor:
[URL: <http://www.a-zn.si/slo/client/default.asp?r=-1&n=174&p=content>], 08. 7. 2006.
26. Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 13/2000).
27. Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 05/2004).
28. Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 102/2004).
29. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zavarovalništvu:
[URL: <http://www.a-zn.si/slo/client/default.asp?r=-1&n=288&p=content>), 08. 7. 2006